TRUMPAS, TAIKLUS IR
ŽAIBIŠKAS TRILERIS
Jo
Nesbø
kraujas
ant
sniego
baltos lankos

Jo Nesbø

Kraujas ant sniego

Iš norvegų kalbos vertė Alvyda Gaivenienė

baltos lankos

UDK 821.113.5-31
Ne-154

Versta iš:
Jo Nesbø, *Blod på snø*, H. Aschehoug & Co. (W. Nygaard), 2015

The publication of this translation has been made possible through funding from NORLA, Norwegian Literature Abroad.
Knygos vertimą parėmė Norvegų literatūros fondas NORLA.

Redaktorė
Diana Bučiūtė

Maketuotoja
Eglė Jurkūnaitė

Viršelio dailininkas
Zigmantas Butautis

Šį leidinį draudžiama atgaminti bet kokia forma ar būdu, viešai skelbti, taip pat padaryti viešai prieinamą kompiuterių tinklais (internete), išleisti ir versti, platinti jo originalą ar kopijas: parduoti, nuomoti, teikti panaudai ar kitaip perduoti nuosavybėn.
Draudžiama šį kūrinį, esantį bibliotekose, mokymo įstaigose, muziejuose arba archyvuose, mokslinių tyrimų ar asmeninių studijų tikslais atgaminti, viešai skelbti ar padaryti visiems prieinamą kompiuterių tinklais tam skirtuose terminaluose tų įstaigų patalpose.

ISSN 2029-2597
ISBN 978-9955-23-860-7

Copyright © Jo Nesbø, 2015
Published by agreement with Salomonsson Agency
© Alvyda Gaivenienė, vertimas į lietuvių kalbą, 2015
© Baltų lankų leidyba, 2015

1 skyrius

Snaigės tarsi medvilnės pūkai šoko gatvės žibinto šviesoje. Be krypties, neapsispręsdamos, ar joms norėtųsi kilti aukštyn, ar kristi žemyn, jos leidosi nešamos pragariško, šalto it ledas vėjo, pučiančio iš neaprėpiamos tamsos virš Oslo fjordo. Vėjas su sniegu sūkuriavo drauge, sukdami ratus tamsoje palei krantinėje išsirikiavusius ir nakčiai uždarytus sandėlius. Galiausiai vėjas pavargo ir nubloškė šokių partnerį prie sienos. Ir štai dabar vėjo pustomas sausas sniegas nusėda aplink vyriškio, kuriam ką tik peršoviau krūtinę ir gerklę, batus.

Nuo jo marškinių apykaklės kraujas varvėjo į sniegą. Ne kažin ką teišmanau apie sniegą, kaip ir apie bet ką kita, tačiau esu skaitęs, kad sniego kristalėliai, susidarę spaudžiant šalčiui, skiriasi nuo drėgno lipnaus sniego ar jo plutos. Sauso sniego kristalų forma suteikia hemoglobinui kraujyje itin ryškų raudonį. Kad ir kaip ten būtų, sniegas po juo man priminė purpurinį karaliaus drabužį, apkraštuotą šermuonėlių kailiukais. Tokį drabužį buvau matęs norvegiškų pasakų knygelės, kurią man skaitydavo mama, piešinėliuose. Ji mėgo pasakas ir karalius. Todėl ir pavadino mane vieno jų vardu.

Aftenposten rašė, kad jei šalčiai išsilaikytų iki Naujųjų metų, 1977-ieji taptų šalčiausiais metais nuo karo ir mes juos prisimintume kaip naujo ledynmečio, apie kurį pranašauta mokslininkų, pradžią. Bet aš to nežinau. Žinau tik tiek, kad prieš mane stovintis vyras greitai mirs, jo kūno drebulys tai išduoda. Jis – vienas iš Žvejo vyrų. Nieko asmeniška. Taip ir pasakiau prieš jam susmunkant ir paliekant kraujo žymę ant mūrinės sienos. Ne dėl to, kad manyčiau, jog jam bus lengviau, sužinojus, kad nesu prieš jį nusiteikęs. Jeigu šautų į mane patį, verčiau jau tai būtų asmeniška. Taip pasakiau ir ne dėl to, kad jo vaiduoklis manęs nepersekiotų, mat vaiduokliais aš netikiu. Tiesiog nesumojau, ką daugiau sakyti. Žinoma, galėjau palaikyti liežuvį už dantų, ką dažniausiai ir darau. Kažkas vis dėlto turėjo įtakos netikėtam mano šnekumui. Galbūt tai, kad po keleto dienų Kalėdos. Esu girdėjęs, kad mes, žmonės, artėjant Kalėdoms ieškome draugijos. Nesu tikras.

Maniau, kad kraujas sušals ir pasiliks sniego paviršiuje. Vis dėlto sniegas jį sugėrė, įtraukė gilyn ir paslėpė, tarytum turėtų iš to naudos. Eidamas namo mintyse regėjau, kaip iš sniego pusnies kyla senis besmegenis su vos įžiūrimomis kraujagyslėmis po ledo plutele, blyškia it lavono oda. Iš telefono būdelės paskambinau Danieliui Hofmanui ir pasakiau, kad darbas atliktas.

Hofmanas pasidžiaugė – puiku. Kaip visuomet, neuždavė jokių klausimų. Arba per tuos ketverius metus, kai dirbu jam baudėju, išmoko pasitikėti manimi, arba *nenorėjo* to girdėti. Darbas atliktas, tad kurių galų tokiam žmogui kaip jis nerimauti, jeigu susimokėjo už tai, kad turėtų mažiau rūpesčių. Jis paprašė manęs kitą dieną užsukti į kontorą, užsiminęs, kad turi man naują darbą.

– Naują darbą? – paklausiau ir pajutau širdį šoktelint.

– Taip, – atsakė Hofmanas. – Naują užsakymą.

– Šit kaip.

Padėjau ragelį. Palengvėjo. Užsakymai man ir telieka. Ne kažin kam daugiau esu tinkamas.

Štai ketvertas darbų, kuriems vargu ar tikčiau. Kad ir nuvaryti automobilį. Viskas puiku, vairuoju greitai. Tačiau nesugebu nepatraukti dėmesio, o vairuojant tokį automobilį reikia gebėti ir tai. Turi važiuoti taip, kad kelyje atrodytum paprastas eismo dalyvis. Su dviem kitais į kalėjimą pakliuvome tik todėl, kad vairavau nepakankamai nepastebimai. Važiavau kaip pasiutęs, rinkausi miško keliukus ir pagrindinius kelius ir galiausiai atsikračiau persekiotojų, likus vos keliems kilometrams iki sienos su Švedija. Sulėtinau greitį, važiavau lėčiau, nenusižengdamas kelių eismo taisyklėms, kaip senelis per sekmadienio iškylą. Ir vis tiek vienas policijos patrulis mus sustabdė. Vėliau jie sakė nemanę, kad tai vogtas automobilis, ir aš nei per

greit važiavau, nei pažeidžiau kelių eismo taisykles. Jiems užkliuvo tai, *kaip* aš vairavau. Nežinau kaip, tačiau, anot jų, vairavau įtartinai.

Netinku ir apiplėšimams. Esu skaitęs, kad daugiau nei pusei banko darbuotojų po apiplėšimų sutrinka psichika. Kai kuriems iš jų – visam likusiam gyvenimui. Negaliu to žinoti. Tačiau senukas, sėdėjęs prie langelio pašto skyriuje tuo metu, kai mes įsiveržėme, iš tiesų turės rimtų sveikatos bėdų. Jis nualpo vien todėl, kad mano ginklas buvo nukreiptas jo pusėn. Kitą dieną skaičiau spaudoje, kad jam sutriko psichika. Ūmi liga, tačiau ko jau ko, o psichikos sutrikimų žmogui tikrai nesinori. Todėl nuėjau į ligoninę jo aplankyti. Jis, žinoma, manęs neatpažino; pašto skyriuje dėvėjau Kalėdų Senelio kaukę. (Tai buvo puikus sumanymas. Nė vienai gyvai dvasiai nepasirodė įtartini trys vyrukai su Kalėdų Senelių drabužiais ir didžiuliais maišais, bėgantys iš pašto skyriaus judria gatve per patį kalėdinės prekybos įkarštį.) Stovėjau palatos tarpdury ir žvelgiau į senolį, gulintį vidurinėje lovoje ir skaitantį komunistų laikraštį *Klasių kova*. Nesu nusiteikęs prieš komunistus asmeniškai. O gal ir esu. Tačiau *nenoriu* būti nusiteikęs prieš juos kaip asmenis, tik manau, kad jie klysta. Todėl sąžinės graužatis šiek tiek sumenko ir pasijutau geriau, pastebėjęs, kad jis skaito *Klasių kovą*. Vis dėlto yra skirtumas, ar tave tik šiek tiek, ar labai graužia sąžinė. Taigi, kaip sakoma, pasijutau *žymiai* geriau. Bet

lioviausi apiplėšinėti. Juk gali atsitikti taip, kad kitas žmogus nebus komunistas.

Trečioji taisyklė – negaliu dirbti su narkotikais. Nesiseka. Ne todėl, kad negalėčiau priversti žmonių, skolingų mano bosams, papurtyti kišenes. Narkomanas gali kaltinti tik pats save, o mano nuomonė tokia: žmonės už savo klaidas turi susimokėti. Paprasta ir aišku. O bėda, matyt, būtų ta, kad, kaip sakydavo mama, esu silpnas ir jautrus. Ji tai nujautė. Šiaip ar taip, turiu laikytis kuo toliau nuo narkotikų. Anot jos, esu žmogus, vien tik ir ieškantis, kam paklusti. Religijai, vyresniajam broliui, bosui. Arba alkoholiui ir narkotikams. Be kita ko, visiškai nesugebu skaičiuoti, nesusikaupęs vargiai suskaičiuoju iki dešimties. Pats suvokiu, kad būtų kvaila prekiauti narkotikais arba išmušinėti skolas.

Ir paskutinis dalykas. Prostitucija. Aš neturiu nieko prieš, kad damos užsidirbtų pinigų kaip tinkamos, o toks vyrukas kaip aš pasiimtų trečdalį tų pajamų už joms sudarytas sąlygas atsidėti savo darbui. Visuomet maniau, kad geras sąvadautojas vertas kiekvienos jam mokamos kronos. Bėda ta, kad taip greitai įsimyliu, jog paleidžiu iš akių verslo priežiūrą. Be to, moterų nepurtau, nemušu ir joms negrasinu, tik įsimyliu arba ne. Ką aš žinau, gal tai dėl mano mamos? Todėl ir negaliu ramiai žiūrėti, kaip kiti jas tranko. Pratrūkstu. Štai kad ir Marijos istorija. Raišos ir kurčnebylės. Nežinau, kaip šie du

dalykai susiję tarpusavyje, greičiausiai niekaip, bet čia maždaug tas pats kaip su prasta korta. Jeigu ji iškrinta iš pradžių, tai vis gauni ją ir toliau. Taigi Marija buvo sėkmingai kvailinama savo mylimojo narkomanėlio. Vaikino gražiu prancūzišku vardu Mirjelis, už narkotikus skolingo Hofmanui trylika tūkstančių. Pirmąkart ją pamačiau, kai Kankynė, Hofmano sąvadautojų vadeiva, pirštu parodė į merginą, vilkinčią namie siūtą paltą, plaukus susukusią į kuodelį, tarsi ką tik išėjusią iš bažnyčios. Ji sėdėjo ant laiptų priešais Riderhaleną ir žliumbė, o Kankynė papasakojo man, kad ji kartu su mylimuoju užsiims narkotikais. Pamaniau, kad geriau jai būtų pradėti nuo lengvesnių darbelių. Tačiau ji išrūko jau iš pirmojo automobilio, nepraėjus nė dešimčiai sekundžių po to, kai į jį įsėdo. Stovėjo ir bliovė, kol Kankynė ant jos staugė. Turbūt jis manė, kad mergina jį išgirs, jei garsas bus kaip reikiant stiprus. Greičiausiai toks ir atrodė. Tas staugimas. Kaip ir mano mamai. Ir vėl galiausiai pratrūkau. Nors ir supratau argumentus, kuriuos Kankynė stengėsi garso banga nusiųsti jai į smegenis, viskas baigėsi tuo, kad gerai prilupau jį, savo paties viršininką. Paskui nusivedžiau Mariją į vieną butą, kuris, žinojau, bus nuomojamas, o nuėjęs pas Hofmaną pasakiau, kad daugiau sąvadautoju nebūsiu.

Tačiau Hofmanas pareiškė, – o aš negalėjau jam prieštarauti, – neleisiąs nesumokėti skolų, kad

sutrikusi mokėjimų disciplina nepaveiktų kitų jo žmonių bei svarbių klientų. Taigi, žinodamas, kad Kankynė su Hofmanu ieško merginos, kuri buvo tokia kvaila, kad perimtų savo mylimojo skolas, šmirinėjau aplinkui, kol vienoje kompanijoje Fagerborge suradau tą prancūzą. Jis buvo toks apgailėtinas ir perbalęs, kad aš suvokiau: nors ir kiek jį purtysiu, nepasiseks išpešti nė kronos. Tėškiau jam, kad sugrūsiu nosį jam į smegenis, jeigu jis dar kada prisiartins prie Marijos. Nors, tiesą sakant, ir pats tuo abejojau. Taigi nuėjau pas Hofmaną, pasakiau, kad mylimasis pagaliau užsidirbo šiek tiek pinigų, atidaviau jam trylika tūkstančių ir pareiškiau tikįs, kad merginos medžioklės sezonas jau baigtas.

Nežinau, ar būdama su tuo tipu Marija ką nors vartojo, ar tiesiog buvo iš tų paklusnių žmonių, tačiau dabar elgėsi padoriai. Dirbo vienoje bakalėjos krautuvėje, ir aš ten kartkartėmis užsukdavau patikrinti, kaip jai sekasi, ar buvęs mylimasis narkomanas nepasirodė ir neišsitemps jos atgal. Žinoma, stengdavausi, kad ji manęs nepamatytų, tik stovėdavau tamsoje ir žvelgdavau į apšviestą parduotuvę. Matydavau ją sėdinčią kasoje, dėliojančią prekes į krepšelius ir rodančią pirštu į kurią nors kitą kasininkę, kai kas į ją kreipdavosi. Visi mes kartais turime pripažinti gyveną tėvų pavyzdžiu. Nežinau, ko galėčiau pasimokyti iš savo tėvo, tačiau iš mamos tikrai turiu ko. Jai labiau sekėsi pasirūpinti visais

kitais, tik ne savimi, ir man ji buvo savotiškas idealas. Dievai žino. Šiaip ar taip, tuo metu neturėjau kur išleisti pinigų, uždirbtų pas Hofmaną. O jeigu taip ėmus ir pasidalinus ta laiminga korta su mergina, neturinčia laimės?

Taigi, viską apibendrinus, mano paveikslas šitoks: nesugebu važiuoti lėtai, esu minkštas kaip sviestas, per greit įsimyliu, pametu galvą, jei mane koneveikia, ir man prastai sekasi matematika. Šį bei tą esu skaitęs, tačiau menkai ką teišmanau, bent jau ne tai, kas būtų naudinga. O ir rašau lėčiau, nei auga stalaktitas.

Tai kuo gi tokiam žmogui kaip Danielius Hofmanas aš galėčiau būti naudingas?

Atsakymas, kaip jūs jau greičiausiai ir suvokėte, būtų toks – jam reikalingas baudėjas.

Man nebūtina vairuoti, žudau dažniausiai tokius, kurie to nusipelno, ir čia nereikia sudėtingų skaičiavimų. Bent jau iki šiol nereikėjo.

Skaičiavau tik du kartus.

Pirmieji skaičiai tiksi visą laiką: kai žinai tiek daug apie savo bosą ir jis pradeda nerimauti dėl to, kad žinai, jam parūpsta baudėją pašalinti. Tai panašu į juodąją našlę, tiesa? Neišmanau aš tos arachnologijos, ar kaip ten ji vadinasi, bet argi ne juodoji našlė leidžiasi apvaisinama žymiai už ją mažesnio patinėlio? O kai jis atlieka savo darbą ir daugiau jai nebereikalingas, tuomet jį suryja. Deichmano

bibliotekoje *Žvėrių karalystės* ketvirtame tome „Vabzdžiai ir voragyviai“ radau ir juodosios našlės piešinį su nutrūkusiu patinėlio, lyg ir voro, lyties organu, kabančiu ties patelės lytine anga. Galima įžiūrėti ir raudoną kaip kraujas smėlio laikrodžio formos ženklą ant patelės pilvo. Smėliui laikrodyje byrant, tu kaip tas mažas pasipūtęs ir įsiaudrinęs patinėlis turi pajusti, kiek tau skirta laiko svečiuotis. Arba, tiksliau tariant, kada artėja vizito pabaiga. Dingti velniop, lyjant lietui ar sningant, su dviem kulkomis šone ar be jų, tiesiog užsikabinti už kokio nors šiaudo, kuris tave išgelbėtų.

Šitaip aš mačiau visa tai. Daryk, ką privalai, bet per daug nepriartėk.

Todėl man sukėlė velnišką nerimą naujoji Hofmano skirta užduotis.

Jis norėjo, kad pašalinčiau jo žmoną.

2 skyrius

– Noriu, kad tai atrodytų kaip įsilaužimas, Ulavai.

– Kodėl? – paklausiau.

– Todėl, kad tai turi būti atlikta kitaip, Ulavai. Policija visuomet sunerimsta, kai šitai nutinka civiliams. Jie nersis iš kailio. O kai moteris, turėjusi meilužį, randama negyva, dėmesys nukrypsta į našlį. Tiesą pasakius, net devyniasdešimčia procentų atvejų.

– Septyniasdešimt keturiais, sere.

– Atsiprašau?

– Tiesiog kažkur skaičiau, sere.

Paprastai į žmogų Norvegijoje mes nesikreipiame „sere“, kad ir koks pranašus jis būtų. Tik karališkajai šeimai, suprantama, darome išimtį, į jos narius kreipiamės „Jūsų Karališkoji Didenybe“. O Danielius Hofmanas tai mėgo. Titulą „seras“ jis parsigabeno iš Anglijos kartu su odinių baldų komplektais, knygų lentynomis iš raudonmedžio ir knygomis su oda aptrauktomis nugarėlėmis ir dar nevartytais senais paauksuotais puslapiais, greičiausiai anglų klasikais. Iš kur man žinoti, atpažinau tik pagrindinius:

Dikensą, Brontę ir Ostin. Šiaip ar taip, mirę autoriai tiek išsausino jo kabineto orą, kad, apsilankęs ten, dar ilgai kosėdavau celiuliozės dulkėmis. Nenutuokiu, kuo Anglija taip sužavėjo Hofmaną, žinau tik, kad neilgam buvo išvykęs ten studijuoti ir grįžo namo su pilnu lagaminu tvido kostiumų ir ambicijų, įsitaisęs manierą kalbėti Oksfordo anglų kalba su norvegišku akcentu. Tačiau be jokio studijų baigimo dokumento ar kitokio žinių liudijimo, išskyrus įsitikinimą, kad viską sprendžia pinigai. Ir tai, kad norint pasiekti sėkmę versle reikia rizikuoti toje srityje, kur silpniausia konkurencija. Kokia anuomet ir buvo Oslo prostitučių rinka. Esu tikras, kad ir jos analizė itin paprasta. Danielius Hofmanas pajuto, kad rinkoje, kurią valdo šarlatanai, idiotai bei diletantai, ir vidutinybė galėtų tapti karališkąja didenybe. Tereikėjo būti moraliai lanksčiam, kasdien į prostitucijos rinką verbuojant ir siunčiant jaunas moteris. Šiek tiek su tuo susipažinęs, Danielius Hofmanas nusprendė, kad šią savybę turi. Kai dar po keleto metų plėtodamas veiklą perėmė heroino verslą, pavadino save žmogumi, kuriam sekasi. O kadangi heroino verslas Osle iki tol buvo ne tik šarlatanų, idiotų, diletantų, bet ir besisvaiginančiųjų rankose, tai Hofmanas irgi jautėsi ganėtinai moraliai lankstus, kad siųstų jaunus žmones dar ir į narkotikų pragarą. Ir jam tai sekėsi. Dabar pagrindinė Hofmano bėda buvo Žvejys. Žvejys tapo konkurentu heroino

versle visiškai neseniai ir, nelaimei, nebuvo joks idiotas. Dievai žino, Oslo narkomanijos pasaulyje vietos jiems būtų pakakę abiem, bet vis dėlto jie kaip įmanydami stengėsi nušluoti vienas kitą nuo žemės paviršiaus. Kodėl? Na, manau, todėl, kad nė vienas jų neturėjo mano įgimto talento paklusti. O reikalai tampa keblūs, kai tokie žmonės, kurie *privalo* valdyti, *privalo* turėti sostą, sužino, kad jų moterys jiems neištikimos. Manau, jog visi danieliai hofmanai gyventų geriau ir paprasčiau, jeigu mokėtų pažiūrėti į tai pro pirštus arba galų gale atleistų žmonai vieną kitą paklydimą.

– Ketinau pasiimti Kalėdų atostogų, – pasakiau. – Kai ką pasikviesti ir kartu išvykti.

– Kelionės palydovą? Maniau, kad su niekuo artimai nebendrauji, Ulavai. Žinai, dėl šito man labiausiai patikai. Kad neturi su kuo dalintis paslaptimis.

Jis juokėsi kratydamas cigaro pelenus. Gerai žinojo, kad aš neįsižeisiu. Ant cigarų juostos puikavosi užrašas „Cohiba“. Kažkur skaičiau, kad šimtmečio pradžioje Vakarų pasaulyje cigaras buvusi populiariausia dovana Kalėdų proga. Argi ne keista? Nė nežinojau, ar ji rūko. Bent jau nebuvau jos matęs rūkančios darbe.

– Dar neklausiau, – teisinausi. – Bet...

– Sumokėsiu tau penkiskart didesnį honorarą nei paprastai, – pareiškė Hofmanas. – Taigi, jeigu

panorėsi, paskui galėsi kartu vežtis minėtą asmenį kad ir amžinų kalėdinių atostogų.

Mėginau paskaičiuoti. Bet, kaip jau minėjau, man neišeina.

– Čia adresas, – tarė Hofmanas.

Dirbau jam ketverius metus, nežinodamas, kur jis gyvena. Ir kodėl turėčiau žinoti? Jis irgi nežinojo, kur gyvenu. Nesu nė pasveikinęs jo, kai įsitaisė naują žmoną, tik vis girdėdavau Kankynę šnekant, koks ji esanti lobis ir kiek daug jis galėtų uždirbti, turėdamas gatvėje daugiau tokių paukštyčių.

– Dažniausiai dieną ji namie viena, – pasakojo Hofmanas. – Bent jau taip man sako. Atlik tą darbą, kaip nori, Ulavai. Pasikliauju tavimi. Kuo mažiau žinosiu, tuo geriau. Supratai?

Linktelėjau. *Kuo mažiau*, pagalvojau. *Tuo geriau*.

– Ulavai...

– Taip, sere, žinau.

– Gerai, – tepasakė jis.

– Leiskite man pagalvoti apie tai iki rytojaus, sere.

Hofmanas kilstelėjo vieną iš nepriekaištingai sutvarkytų savo antakių. Ne kažin kiek teišmanau apie evoliuciją ir jos teorijas, bet argi ne Darvinas užsiminė, kad tėra šešios universalios veido išraiškos, atspindinčios žmonių jausmus? Nesu tikras, kad Hofmanui būdingi tie šeši žmogiškieji pojūčiai,

bet manau, kad tai, ką jis norėjo pasakyti kilsteldamas antakį, buvo priešinga tam, ką reiškė jo pražiota burna. Tai tebuvo santūri nuostaba, atmiešta mąslumo ir supratingumo.

– Išdėsčiau tau visas detales, Ulavai. Ir dabar, po viso šito, tu norėtum *atsitraukti*?

Vos girdimas grasinimas. Bet jeigu būtų vos girdimas, nebūčiau to pastebėjęs. Esu beviltiškas kalbant apie žmonių kalbos potekstes ir atspalvius. Taigi sakykime, kad grasinimas nuskambėjo gana aiškiai. Skaisčiai mėlynas Danieliaus Hofmano akis supo juodos blakstienos. Jei jis būtų mergina, būčiau manęs, kad tai makiažas. Pats nežinau, kodėl apie tai užsimenu, gal todėl, kad tai neturi jokio ryšio.

– Aš nebuvau davęs jums atsakymo prieš išdėstant man detales, sere, – pabrėžiau. – Atsakysiu vakare, sere. Ar tinka?

Jis nužvelgė mane. Išpūtė cigaro dūmą mano pusėn. Sėdėjau susidėjęs rankas ant kelių. Braukydamas kraštą skrybėlės, kurios neturėjau.

– Prieš šešias, – tepasakė. – Kai išeinu iš kontoros.

Linktelėjau.

Smarkiai sningant ėjau miesto gatvėmis namo, buvo ketvirta valanda po pietų ir tamsa vėl apgaubė miestą po keleto prietėmio valandų. Tamsiuose skersgatviuose stipriai tebepūtė ir tebešvilpavo beveidis

vėjas. Esu minėjęs, kad vaiduokliais netikiu. Sniegas krito už batų aulų lyg tarp perdžiūvusių knygos lapų, o aš mąsčiau. Paprastai mėginu to išvengti – tai ne ta sritis, kur galėčiau lavinti savo praktinius įgūdžius, o patirties stygius retai teveda prie gera. Tačiau grįžkime prie tų pirmųjų dviejų skaičiavimų. Pats pašalinimas turėtų būti paprastas. Akivaizdžiai lengvesnis nei kiti darbai, kuriuos man teko atlikti. Ir kad ji mirs, irgi visiškai tinka. Manau, kad žmonės, vyrai ir moterys, darydami klaidas turi susitaikyti su pasekmėmis. Nerimą man kelia tai, kas neišvengiamai vyks toliau. Tapsiu žmogumi, likvidavusiu Danieliaus Hofmano žmoną. Tokiu, kuris viską žinotų ir turėtų galių nulemti Danieliaus Hofmano likimą, kai policija nedelsdama pradėtų tyrimą. Būčiau viršesnis už žmogų, kuris niekam nepavaldus. O dar Hofmano pasiūlytas penkiskart didesnis honoraras. Kam gi jam siūlyti tokius pinigus už ne patį sudėtingiausią darbą?

Jaučiausi kaip žmogus, žaidžiantis pokerį su keturiais iki ausų apsiginklavusiais įtartinais nevykėliais. O aš lyg tyčia laikiau rankose keturias vienodas kortas. Kartais geros naujienos nežada nieko gera, kaip ir blogos.

Puiku, šauniajam pokerio žaidėjui belieka mesti kortą, susitaikyti su pralaimėjimu ir tikėtis didesnės ir priimtinesnės sėkmės žaidžiant kitą partiją. Mano bėda, kad per vėlu pasitraukti. Žinojau, kad

Hofmanas neatsisakys minties nužudyti žmoną, ar tai atlikčiau aš, ar kas nors kitas.

Susivokiau, kur žingsniai mane atvedė. Žvelgiau į šviesą.

Jos plaukai buvo surišti į kuodelį, lygiai taip, kaip mėgdavo rištis plaukus mano mama. Ji linksėjo ir šypsojosi prekeiviams, kalbinantiems ją. Dauguma jų žinojo, kad ji kurčnebylė. Linkėjo jai „linksmų Kalėdų“, „viso gero“. Įprasti draugiški palinkėjimai, kuriuos žmonės sako vieni kitiems.

Penkiskart didesnis atlygis. Nesibaigiančios Kalėdų atostogos.

3 skyrius

Kitą dieną išsinuomojau kambarį pensionate tiesiai priešais Hofmano butą Bygdiojaus alėjoje. Ketinau porą dienų pasekti, ką žmona veikia likusi viena, ar kur nors išeina, kai vyras būna darbe, o gal sulaukia svečių. Aš netroškau išsiaiškinti, kas jos mylimasis. Mano tikslas tebuvo nustatyti, koks laikas tinkamiausias ir mažiausiai rizikingas tam atlikti, kada ji būna namie viena ir niekas negali sutrukdyti.

Pasirodė, kad iš mano kambario atsiveria puikus vaizdas: galiu stebėti ne tik kaip Korina ateina ir išeina, bet ir tai, ką ji veikia bute. Jie aiškiai nesuko sau galvos dėl užuolaidų. Tik saujelė žmonių tuo pasirūpina mieste, kur nėra saulės, nuo kurios reikėtų slėptis, ir kur žmonėms labiau rūpi eiti prie kitų durų ar židinio nei stovėti ir spoksoti.

Pirmąsias valandas nieko viduje nemačiau. Tik kambarį, nutviekstą šviesos. Hofmanai netaupė elektros. Baldai buvo ne angliški, o veikiau prancūziški, ypač keista sofa, stovinti kambario viduryje su nugarėle viename gale. Tai greičiausiai tas baldas, kurį prancūzai vadina *chaise longue*, o tai, jeigu prancūzų kalbos mokytojas manęs neapgavo, reiškia

„ilga kėdė“. Raityti nesimetriški drožiniai, apmušalai su gamtos motyvais. Rokoko stilius, anot mano mamos meno istorijos knygos, tačiau šis baldas lygiai taip pat galėjo būti sukaltas vietinio staliaus ir nudažytas tradiciniu norvegišku stiliumi. Tiek ir žinojau. Vis dėlto jauni žmonės nesirenka tokių baldų, tad būčiau davęs galvą nukirsti, kad juos parinko buvusi Hofmano žmona. Kankynė pasakojo, kad Hofmanas ją išmetė tais pačiais metais, kai jai suėjo penkiasdešimt. *Todėl, kad* jai suėjo penkiasdešimt. Ir todėl, kad vaikis išsikraustė ir namie ji jau nebeturėjo jokių kitų pareigų. Anot Kankynės, visa tai jis pasakęs žmonai tiesiai šviesiai, ir ji sutikusi. Tai reiškė butą su vaizdu į jūrą ir čekį su įrašyta pusantro milijono suma.

Kad greičiau praeitų laikas, išsitraukiau popieriaus lapus, kuriuose vis šį bei tą užsirašau. Tai tik kažkokia keverzonė. Ne, netiesa, greičiau laiškas. Laiškas kažkam, tik nežinau kam. O gal žinau. Bet dabar manęs netraukė rašyti: pridarysiu klaidų, daug ką teks išmesti. Tiesą sakant, žodžiams, kurie jau parašyti, prireikė daug popieriaus ir rašalo. Ir tądien sekėsi vangiai, todėl atidėjau popierius į šalį, užsirūkiau ir kiek pasvajojau.

Kaip ir minėjau, nebuvau matęs nė vieno iš Hofmanų šeimos, tačiau dabar, žvelgdamas į butą kitoje gatvės pusėje, išvydau juos priešais save. Mėgstu spoksoti į kitus. Visada mėgau. Taigi dariau tai,

ką visada darydavau, – mėginau įsivaizduoti šeimos gyvenimą ten, viduje. Devynmetį sūnų, ką tik parėjusį iš mokyklos, sėdintį svetainėje ir skaitantį keisčiausias pasaulyje knygas, pasiskolintas iš bibliotekos. Garsiai dainuojančią motiną, virtuvėje beruošiančią vakarienę. Kaip akimirką motina ir sūnus nuščiūva, pasigirdus bruzdesiui palei duris. Ir kaip jie lengviau atsidūsta ir bėga į prieangį apsikabinti vyriškio, kai tarpduryje jis aiškiai ir linksmai šūkteli: „Aš parėjau!“

Šitokios malonios mintys mane aplankė prieš Korinai Hofman įeinant iš miegamojo į svetainę, o tuomet viskas pasikeitė.

Apšvietimas.

Temperatūra.

Skaičiavimai.

Tą popietę į bakalėjos krautuvę nėjau.

Nelaukiau, kaip retsykiais, kol Marija užrakins duris, ir nesekiau jos per saugų atstumą iki metro traukinio, nestovėjau įsitaisęs už jos žmonių minioje vidury vagono, kur ji visuomet stovėdavo, nors ir būdavo laisvų vietų atsisėsti. Tą popietę nestypsojau ten kaip išprotėjęs, šnibždėdamas žodžius, kuriuos tik pats tegirdžiu.

Tą popietę sėdėjau tamsiame bute ir kaip apkerėtas žvelgiau į moterį kitoje gatvės pusėje. Į Koriną Hofman. Galėjau sakyti ką panorėjęs ir taip garsiai

kaip panorėjęs – niekas manęs nebūtų išgirdęs. Ir man nereikėjo žvelgti į ją iš nugaros, žvelgti į kuodelį, kad įsivaizduočiau grožį, kurio ten nėra.

Vaikščiojanti lynu. Tai buvo pirma mintis, dingtelėjusi man, kai Korina Hofman įėjo į kambarį. Vilkėjo baltą kilpinį chalatą ir judėjo it katė. Nesakau, kad ji vaikštinėjo lengvai kaip kai kurie žinduoliai, tarkime, katės ir kupranugariai; jie pirmiausia kelia kojas viename šone, o tada perkelia kitas dvi. Esu tai girdėjęs. Noriu pasakyti, jeigu tai tiesa, kad katės vaikšto ant pirštų galų ir užpakalines pėdas stato į priekinių vietą. Šitaip ėjo Korina. Pastatė vieną nuogą koją tiesia kulkšnimi, kitą koją padėjo prie pat pirmosios. Kaip šokėja ant lyno.

Visa kas Korinos buvo gražu. Veidas su aukštais skruostikauliais, Bridžitos Bardo lūpos, nesušukuoti šviesūs ir glotnūs plaukai. Ilgos laibos rankos, kyšančios iš plačių chalato rankovių, o viršutinė dalis krūtų tokia minkšta, kad net liulėjo jai einant ar kvėpuojant. Ir baltut baltutėlė rankų, veido, krūtų, kojų oda. Gerasis Dieve, tai tarsi saulėje žvilgantis sniegas, nuo kurio per keletą valandų žmogui apžilpsta akys. Trumpai tariant, Korinos Hofman man patiko viskas. Viskas, išskyrus pavardę.

Atrodė, tarsi ji nuobodžiautų. Išgėrė kavos. Kalbėjosi telefonu. Kiek pavartė žurnalą, bet neprisilietė prie laikraščių. Užsidarė vonios kambaryje, o grįžusi tebevilkėjo chalatą. Uždėjo plokštelę ir be

entuziazmo truputį pašoko. Svingas, taip man pasirodė. Šiek tiek užkando. Žvilgtelėjo į laikrodį. Greit šešios. Persivilko suknelę, susitvarkė plaukus ir pakeitė plokštelę kita. Pravėriau langą, įsiklausiau, tačiau eismas buvo per daug intensyvus. Vėl čiupau žiūronus ir mėginau nustatyti ryškumą, nukreipęs juos į plokštelės įdėklą, kurį ji paliko ant stalelio svetainėje. Atrodė, lyg tai būtų kompozitoriaus atvaizdas. Antonijus Vivaldis? Kas žino. Esmė ta, kad moteris, pas kurią Danielius Hofmanas grįš penkiolika minučių po šeštos yra visiškai kitokia nei šioji, su kuria praleidau visą dieną.

Jie vaikštinėjo ratais. Neprisilietė prie vienas kito. Nesikalbėjo. Kaip du elektronai, atstumiantys vienas kitą, nes abu turi neigiamą krūvį. Kol galiausiai uždarė bendro miegamojo duris.

Atsiguliau, bet užmigti negalėjau.

Kas mums leidžia suvokti, kad mirsime? Ir kaipgi būna tą dieną, kai suprantame, jog tai, kad mūsų gyvenimas baigsis, yra ne tik galimybė, o prakeiktas faktas? Visiems šita patirtis skirtinga, o aš tai supratau, kai mirė mano tėvas. Mirė banaliai ir paprastai, kaip nudvesia musės tarp lango rėmų. Daug įdomiau štai kas: kodėl tai supratę mes vis tiek dar abejojame? Ar todėl, kad tampame protingesni? Kaip tas filosofas, Dovydas ar kaip jį ten, rašė, kad jeigu kas nors nuolat vyksta, tai nebūtinai tai vyks ir toliau. Be logiškų įrodymų *nežinotume*, kad istorija

pasikartos. O gal sendami imame labiau bijoti, nes tai vis arčiau? Ar tai absoliučiai kas kita? Tarsi staiga vieną dieną pamatytume kažką, ko nežinojome egzistuojant? Pajuntame kažką, ko nė nesuvokėme galėsiantys pajusti. Padaužome į sieną ir išgirdę duslų garsą suprantame, kad ten gali būti ertmė. Ir tada įsižiebia viltis, skausminga ir alinanti, graužianti ir neleidžianti jos nepaisyti. Viltis, kad yra kelias pabėgti nuo mirties, trumpiausias kelias į tokią vietą, kurios nė nežinojome esant. Kad yra prasmė. Ir pasakojimas.

Kitą rytą atsikėliau kartu su Danieliumi Hofmanu. Tebetvyrojo visiška tamsa, kai jis išėjo. Jis nežinojo, kad aš visai šalia. Ir *nenorėjo* žinoti, kaip pats pabrėžė.

Sėdėjau kėdėje prie lango ir leidau sau laukti Korinos. Išsitraukiau popieriaus lapus, paraidžiui dėliojau skiemenis, jungiau juos į žodžius savajame laiško projekte. Žodžiai buvo dar sunkiau suvokiami nei paprastai, o tie keli, kuriuos supratau, staiga pasidarė nereikšmingi ir negyvi. Ir kodėl man viso šito neatsikračius? Ar tik todėl, kad per ilgai užtrukau dėliodamas tuos varganus sakinius? Padėjau lapus į šalį ir stebėjau žiemišką ištuštėjusių Oslo gatvių gyvenimą, kol galiausiai pasirodė Korina.

Diena pralėkė panašiai kaip ir praėjusioji. Ji buvo išėjusi pasivaikščioti, o aš ją sekiau. Buvau išmokęs, kaip efektyviausiai tai daryti ir likti nepastebėtam. Parduotuvėje Korina nusipirko šaliką, konditerijos krautuvėlėje išgėrė puodelį arbatos su drauge – supratau tai iš jos kūno kalbos. Ir galiausiai parėjo namo.

Tebuvo dar tik antra valanda, ir aš išsiviriau puodelį kavos. Stebėjau ją gulinčią ant kušetės vidury kambario. Vilkėjo suknele, tik jau kita. Jai pasisukus, drabužio audeklas išsiplaikstė. Kušetė – išties nepaprastas baldas. Kai ji vartėsi ieškodama patogesnės padėties, tai darė lėtai, apgalvotai, pasitikėdama savimi. Lyg žinotų, kad yra stebima. Lyg nujaustų, kad yra geidžiama. Ji žvilgtelėjo į laikrodį, pavartė žurnalą, tą patį, vakarykštį. Ir beveik nepastebimai sustingo.

Skambučio aš negirdėjau.

Ji pakilo, begarsiais minkštais katės žingsniais nuėjo prie durų ir jas atidarė.

Jis buvo tamsus, gana lieknas, jos amžiaus.

Jis įėjo, uždarė duris, pasikabino striukę ir nusispyrė batus, demonstruodamas, kad čia nebe pirmą kartą. Ir ne antrą. Jokios abejonės. Niekada neabejojau. Kodėl turėčiau abejoti dabar? Nes norėčiau?

Jis jai trenkė.

Iš pradžių buvau taip priblokštas, kad pamaniau, jog man pasirodė. Bet jis trenkė antrąsyk. Stipriai

sudavė jai per veidą delnu. Jos galva nusviro į šalį, o šviesūs plaukai įsivėlė jam tarp pirštų. Iš jos lūpų mačiau, kad ji rėkia.

Vieną ranką jis laikė prispaudęs jai prie gerklės, o kita plėšė nuo jos suknelę.

Čia, tiesiog po sietynu, baltutėlė jos oda išsiliejo į erdvę, tapo beformė ir nepralaidžiai balta, tarytum sniegas blyškioje šviesoje debesuotą ar ūkanotą dieną.

Jis paėmė ją ant kušetės. Stovėjo nusmukusiomis iki kulkšnių kelnėmis palei kušetės kraštą be nugarėlės, jai gulint ant šviesaus gobeleno su idealizuotu europietiško miško peizažu. Jis buvo liesas. Galėjau įžiūrėti tarp šonkaulių judančius raumenis. Sėdmens raumuo įsitempdavo ir atsileisdavo tarytum siurblys. Jis drebėjo ir virpėjo, lyg nirštų, kad nesugeba... daugiau. Ji gulėjo apžergta, pasyvi, it mirusi. Norėjau liautis žiūrėjęs, bet neįstengiau. Jų vaizdas man kai ką priminė. O ką konkrečiai, nesuvokiau.

Greičiausiai tai buvo ta tylos gaubiama naktis, ir aš ją prisiminiau. Įsivaizdavau paveikslą, kurį buvau matęs knygoje vaikystės metais. *Žvėrių karalystės* pirmojoje knygoje „Žinduoliai“, kurią radau Deichmano bibliotekoje. Nuotrauką iš Serengečio savanos Tanzanijoje ar iš kokios panašios vietos. Trys aršios, įsiutusios perkarusios hienos, apipuolusios pačių sumedžiotą arba atimtą iš liūtų grobį.

Dvi iš jų įtempusios sėdmenų raumenis, sukišusios snukius į zebro pilvą. Trečioji atsisukusi į objektyvą. Galva kraujuota, o aštrūs dantų galai apnuoginti. Bet geriausiai atsimenu žvilgsnį. Žvilgsnį, kurį geltonos akys siuntė į kamerą iš knygos puslapio. Įspėjimą. *Tai ne tavo, o mūsų. Eik iš čia. Arba sudraskysim ir tave.*

4 skyrius

Kai stoviu už tavęs metro traukinyje, visuomet laukiu, kol mūsų vagonas pasieks bėgių sandūrą ir tik tuomet kažką pasakysiu. Greičiausiai toje vietoje bėgių kelias išsišakoja. Bent jau kažkur giliai po žeme metalas brūžinasi į metalą ir sudžeržgia atsiskirdamas, ir šis garsas man kai ką primena. Primena žodžius, kad viskas susidėlios į savo vietas, kažką apie likimą. Traukinys ima stabdyti ir tie keleiviai, kurie nebuvo įsitvėrę, akimirksniu praranda pusiausvyrą ir griebiasi bet ko, kad išsilaikytų ant kojų. Ties bėgių sandūra taip garsiai džeržgia, kad galiu sakyti, ką tik noriu. Šnibždėti, ką trokštu. Būtent šioje vietoje, kur niekas manęs neišgirs. O tu vis tiek negali manęs girdėti. Tik pats save girdžiu.

Ką aš sakau?

Nežinau. Kas šauna į galvą. Nežinia, iš kur visa tai ateina, ir nežinia, ar aš tikrai taip galvoju. Greičiausiai galvoju. Mat tu irgi esi graži. Stovėdamas minioje tau už nugaros ir žvelgdamas į kuodelį, visa kita bandau įsivaizduoti.

Niekaip kitaip negaliu tavęs įsivaizduoti, kaip tik tamsios, juk tokia ir esi. Nesi šviesiaplaukė kaip Korina. Neturi tokių prisirpusių lūpų, kurias vyrams norisi kandžioti. Nei muzikalaus nugaros lankstumo ar krūtų linkio. Buvai mano mintyse iki šiol tik todėl, kad nebuvo nieko daugiau. Tu užpildei tuštumą, kurią net nežinojau egzistuojant.

Tąkart, kai padėjau tau išvengti bėdos, kvietei mane vakarienės. Norėjai atsidėkoti. Parašei kvietimą popieriuje ir padavei man. Aš pasakiau „taip". Norėjau užrašyti, bet tavo šypsena patvirtino, kad supratai.

Taip ir neatėjau.

Kodėl?

Ar tu galėtum atsakyti į šį ir panašius klausimus?

Gal todėl, kad aš esu aš, o tu esi tu? Ką manai?

O gal viskas dar paprasčiau? Kad esi raiša ir kurčnebylė. Aš irgi turiu savų trūkumų. Kaip jau esu minėjęs, išskyrus vieną dalyką, niekam daugiau nesu tinkamas. Ir ką, po velnių, mes vienas kitam pasakytume? Tu, žinoma, pasiūlytum rašyti vienas kitam, o aš sergu disleksija. Beje, jeigu dar to nesu sakęs, tai pasakau dabar.

Ir tu, Marija, greičiausiai supranti, kad manęs velniškai neuždegs tavo garsus ir šaižus kurčnebylės juokas, perskaičius mano parašytą frazę „kokios gražios tavo akys" su ketvertu klaidų.

Kad ir kaip ten būtų, aš neatėjau. Taip jau išėjo.

Danielius Hofmanas norėjo žinoti, kodėl taip užtrukau ir neatlikau darbo.

Aš paklausiau, ar jis sutinkąs, jog reikia pasirūpinti, kad pėdsakai neatvestų tiesiai pas kurį nors iš mūsų, man dar nė nepradėjus darbo. Jis sutiko.

Todėl ir toliau stebėjau butą.

Kitomis dienomis vaikinas pas ją ateidavo kasdien tuo pačiu metu, kai visiškai sutemdavo, apie trečią valandą popiet. Ateidavo, nusirengdavo, mušdavo ją. Kiekvienąkart tas pats. Iš pradžių ji laikydavo rankas priešais save. Iš jos burnos ir kaklo raumenų suprasdavau, kad ji šaukdavo ant jo, prašydavo liautis. Tačiau jis nesiliaudavo. Kol jos skruostais imdavo riedėti ašaros. Tada ir tik tada jis nuplėšdavo nuo jos suknelę. Kaskart vis kitą. Tuomet paimdavo ją ant kušetės. Buvo aišku, kad jis ją valdo. Galėčiau sakyti, kad ji buvo beviltiškai jį įsimylėjusi. Kaip ir Marija savąjį narkomaną. Kai kurios moterys nesuvokia, kas joms geriau, tik švaisto savo meilę, nereikalaudamos atlygio. Taip, greičiausiai tas atlygio stygius jas tik dar labiau uždega. Jos, vargšelės, tebetiki, kad vieną dieną atsigriebs. Kažkas jas turėtų pamokyti, kad pasaulis ne taip sutvarkytas.

Bet aš nemanau, kad Korina buvo jį įsimylėjusi. Ji neatrodė juo susidomėjusi. Taip, po akto jinai jį paglostydavo, palydėdavo iki durų, kai jam reikėdavo išeiti po trijų ketvirčių valandos, tariamai

sujaudinta trumpam prie jo priglusdavo, greičiausiai sušnibždėdavo kelis meilius žodelius. Bet ji visada iškart lengviau atsidusdavo jam išėjus už durų. Manau, kad suprantu, kaip atrodo įsimylėjęs žmogus. Tad kodėl gi ji, jaunoji didžiausio mieste ekstazės tiekėjo žmona, rizikavo viskuo dėl pigių meilės santykių su tokiu, kuris ją muša?

Ketvirtąjį vakarą aš tai supratau. Ir pirmoji man šovusi mintis buvo tokia: keista, kad šitai besiaiškindamas užtrukau taip ilgai. Meilužis turėjo kažką prieš ją. Jis galėjo nueiti pas Danielių Hofmaną, jeigu ji nebūtų tenkinusi jo užgaidų.

Atsibudęs penktąjį rytą jau buvau apsisprendęs. Turėčiau pamėginti rasti trumpiausią kelią į tai, apie ką nieko nežinome.

5 skyrius

Snyguriavo.

Trečią valandą atėjęs vaikinas jai kažką atnešė. Kažką mažoje dėžutėje. Nemačiau, kas ten, tik tai, kad akimirką ji nušvito. Nušvito nakties tamsoje už didžiulio svetainės lango. Atrodė nustebinta. Nustebau ir pats. Tačiau pasižadėjau sau, kad šypseną, kurią padovanojo jam, turės padovanoti man. Tik privalau viską atlikti kaip reikiant.

Kai jis išėjo iš jos truputį po ketvirtos, išbuvęs ilgiau nei paprastai, lūkuriavau pasiruošęs šešėlyje kitoje gatvės pusėje.

Pamačiau jį išnykstant tamsoje ir apsidairiau. Ji stovėjo svetainėje priešais langą it scenoje, laikė iškėlusi ranką, žiūrėjo į kažką joje. Tik negalėjau įžiūrėti į ką. Staiga ji pakėlė akis, pažvelgė į šešėlį, kuriame stypsojau. Žinojau, kad ji negali manęs pamatyti, ir vis dėlto... Veriantis, tiriantis žvilgsnis. Staiga peraugantis į išgąstį, neviltį ir kone maldavimą jos veide. *Žinojimą, kad nuo likimo nepabėgsi*, kaip rašoma knygoje, velniai žino kokioje. Palto kišenėje spaudžiau pistoletą.

Luktelėjau, kol ji nuėjo nuo lango, tuomet žengiau iš šešėlio. Skubiai nužingsniavau gatve. Ant šaligatvio radau jo pėdas baltutėliame šviežiame sniege. Nuskubėjau jo pėdsakais.

Pasukęs už artimiausio kampo, pamačiau jo nugarą.

Aš, žinoma, buvau svarstęs ir kitokias galimybes.

Kad jis kažkur palikęs automobilį. Tuomet tas greičiausiai stovėtų vienoje iš gatvelių prie Frognerio parko, kur nebūtų žmonių, prastai apšviestoje vietoje. Puiku. Arba gali būti, jog užeis į kokią nors vietą, kad ir barą ar restoraną. Tokiu atveju teks palaukti. Laiko turiu per akis. Aš *mėgau* laukti. Man patiko laikas nuo apsisprendimo iki baigties. Tai vienintelės minutės, valandos, dienos greičiausiai trumpame mano gyvenime, kai *sprendžiau* aš. Buvau kažkieno likimas.

Galėjo atsitikti ir taip, kad jis įlips į autobusą ar taksi.

Privalumas būtų tik toks, kad atsidurtume toliau nuo Korinos.

Jis pasuko į metro stotį prie Nacionalinio teatro.

Žmonių buvo daug, todėl laikiausi arčiau jo.

Jis pasirinko vakarų kryptį. Vaikis iš vakarinės Oslo dalies. Toje miesto dalyje nedaug kartų tesu buvęs. Kaina didžiulė, o naudos mažai, sakydavo tėvas. Nesuprantu, ką jis turėdavo galvoje.

Tai buvo ne tas traukinys, kuriuo važiuodavo Marija, tačiau pirmąją kelionės dalį važiavome tais pačiais bėgiais.

Atsisėdau jam už nugaros. Važiavome tuneliu, ir jau nebejutau skirtumo tarp tamsos tunelyje ir nakties lauke. Žinojau, kad greit atvyksime į vietą. Metalas sudžergš, ir traukinys šiek tiek truktelės.

Galvoje kirbėjo mintis nukreipti pistoletą į kėdės atlošą ir paspausti gaiduką mums pasiekus tą vietą.

O kai taip nutiko – kai ją pasiekėme, – pagaliau supratau, ką tas garsas man primena. Garsas metalui trinantis į metalą. Tvarkos jausmą ir kad viskas susidėlios į vietas. Likimą. Manojo darbo garsą, judant metalinėms ginklo dalims, nuo leistuko iki dužiklio, nuo šūvio iki atatrankos.

Vienintelei išlipome Vindereno stotyje. Sekiau jam iš paskos. Gurgždant sniegui. Stengiausi eiti su juo į taktą, kad jis neišgirstų. Abiejose pusėse driekėsi privačios vilos, tačiau mudu buvome tokie vieniši, kokie būtume galėję jaustis kad ir Mėnulyje.

Priartėjau prie jo, o kai jis vos grįžtelėjo, greičiausiai norėdamas įsitikinti, ar tai ne kaimynystėje gyvenantis žmogus atskuba paskui jį, šoviau jam žemai į nugarą. Jis susmuko palei statinių tvorelę, o aš jį koja paverčiau į šoną. Stikliniu žvilgsniu jis spoksojo į mane, ir man akimirksnį pasirodė, kad jis negyvas. Paskui sujudino lūpas.

Galėjau šauti jam į širdį, kaklą ar pakaušį. Kodėl iš pradžių šoviau taip žemai į nugarą? Ar norėjau jo kažko paklausti? Greičiausiai, bet dabar pamiršau. Arba neteikiau tam reikšmės. Iš arti jis neatrodė kuo nors ypatingas. Hiena, ir tiek. Šoviau jam į veidą. Hiena kraujuotu snukiu.

Mano dėmesį patraukė berniuko galva, kyšanti iš už statinių tvorelės. Su kepure, pirštinėtose rankose laikė sniego gniūžtes. Greičiausiai mėgino lipdyti senį besmegenį. Bet iš puraus sniego nenulipdysi. Byra, gura tarp pirštų.

– Ar jis negyvas? – pasidomėjo berniukas, žiūrėdamas į lavoną.

Greičiausiai atrodo keistai, kai lavonu vadinamas prieš sekundę miręs žmogus. Bet aš, tiesą sakant, visuomet mintyse šitaip jį pavadindavau.

– Ar jis buvo tavo tėtis? – pasiteiravau.

Berniukas papurtė galvą.

Nežinau, kodėl taip pamaniau. Kodėl man kilo mintis, kad jeigu vaikas gali taip ramiai reaguoti, vadinasi, miręs žmogus yra jo tėvas. Ir vis dėlto žinau. Šitaip būčiau reagavęs aš pats.

– Jis gyvena ten, – tarė berniukas, viena pirštinėta ranka rodydamas, o kitoje laikydamas sniego gniūžtę, ją čiulpdamas ir nenuleisdamas žvilgsnio nuo mirusiojo.

– Aš negrįšiu tavęs, – tariau, – tik pamiršk, kaip atrodau. Sutarta?

– Sutarta.

Jam čiulpiant sniegą kaip kūdikiui žinduką, skruostai čia įdubdavo, čia išsipūsdavo.

Apsisukau ir nuėjau tuo pačiu keliu, kuriuo buvau atėjęs. Nuvaliau pistoleto apsodą ir įmečiau ginklą į vieną iš kanalizacijos šulinių, ant kurių nesilaikė nė menkutis sniego sluoksnis. Ginklą suras, tačiau suras policija, o ne pora neatsargių vaikigalių. Atlikęs baudėjo darbą nebevažiuodavau metro, autobusu ar taksi. Jokiu būdu. Eidavau gana sparčiu žingsniu, o pastebėjęs artinantis policijos automobilius apsisukdavau ir drožd avau *link* nusikaltimo vietos. Buvau beveik priėjęs Majuštujos rajoną, kai išgirdau sirenas.

6 skyrius

Tai nutiko prieš keletą savaičių. Kaip visuomet parduotuvei užsidarius lūkuriavau pasislėpęs už šiukšlių konteinerių automobilių aikštelėje. Išgirdau švelnų užrakto spragtelėjimą durims atsidarant ir tuoj pat vėl užsitrenkiant. Buvo nesunku atpažinti šlubčiojančius Marijos žingsnius. Kiek luktelėjęs ėmiau eiti iš paskos. Įsivaizduoju, kad paskui ją nesekioju. Bet, žinoma, ji sprendžia, kur mes eisime, ir tądien nėjome tiesiai į metro. Užsukome į gėlių parduotuvę ir patraukėme į kapinaites šalia Akerio bažnyčios. Žmonių nebuvo, todėl laukiau už tvoros, kad ji manęs nepastebėtų. Grįžo jau be geltonų gėlių puokštės. Ėmė leistis Bažnyčios gatve žemyn į metro stotį, o aš įėjau į kapines. Radau gėles ant neseno, bet jau atšalusio kapo. Gražiai nušlifuotas akmuo. Pažįstamas prancūziškas vardas. To jos narkomano. Nė negirdėjau, kad būtų miręs. Akivaizdu, kaip ir daugelis kitų žmonių. Nebuvo nė tikslios mirties datos, tik mėnuo. Spalis. Maniau, jog datą nuspėdavo, jeigu nežinodavo tikros. Kad kapas neatrodytų toks vienišas. Ne taip liūdna gulėti susispaudus sniegu padengtose kapinėse.

*

Eidamas namo mąsčiau, kad turėčiau liautis ją sekioti. Dabar ji saugi. Buvau įsitikinęs, kad ji jaučiasi saugi. Tikėjau, kad jis, jos narkomanas, stovėdavo traukinyje jai už nugaros šnibždėdamas: „Aš negrįšiu tavęs, tik pamiršk, kaip atrodau." Taip, aš tuo tikėjau. Daugiau jos nebeseksiu. Nuo šiol jos gyvenimas tik prasideda.

Priešais telefono automatą Bogstado prospekte giliai įkvėpiau.

Mano gyvenimas irgi tik prasideda su šiuo pokalbiu. Turiu Danieliaus Hofmano išprašyti, kad mirties nuosprendį atidėtų. Tai pradžia. Visa kita dar kebliau.

– Pašalinta, – tariau.

– Gerai, – atsakė jis. – Tai jos nebėra?

– Ne jos, sere. Jo.

– Atsiprašau?

– Pašalinau vadinamąjį meilužį. – Kalbėdami telefonu visuomet sakome „pašalinau". Atsargumo priemonė, jei kartais kas nors nugirstų ar būtume pasiklausomi. – Daugiau jo neregėsite, sere. Iš tiesų jie net nebuvo meilužiai. Jis ją privertė. Esu įsitikinęs, kad ji jo nemylėjo, sere.

Kalbėjau greitakalbe, greičiau nei paprastai, o paskui stojo ilga pauzė. Girdėjau, kaip Danielius Hofmanas sunkiai šnopuoja pro nosį. Kitaip sakant, šnarpščia.

– Tu... tu nužudei Benjaminą?

Ir tada suvokiau, kad nereikėjo jam skambinti.

– Tu... tu atėmei gyvybę mano vieninteliam... sūnui?

Mano smegenys registravo garso bangas, vertė jas žodžiais ir ėmė analizuoti. Sūnus. Ar tai įmanoma? Ir staiga toptelėjo mintis. Kaip meilužis nusispyrė batus. Lyg daugybę kartų būtų čia buvęs. Tarsi būtų čia gyvenęs.

Aš padėjau ragelį.

Korina Hofman persigandusi spoksojo į mane. Ji buvo persivilkusi kita suknele, tik dar neišsidžiovinusi plaukų. Buvo jau ketvirtis po penkių, ir ji, kaip ir kitomis dienomis, nusiplovė nuo savęs velionio pėdsakus prieš sugrįžtant į namus vyrui.

Kaip tik tuomet jai ir pasakiau, kad gavau užduotį ją nužudyti.

Ji pamėgino užtrenkti duris, tačiau aš buvau greitesnis.

Kyštelėjau koją ir stumtelėjau duris. Ji atatupsta nusvirduliavo į skendintį šviesoje kambarį. Apglėbė aukštą kėdę. It butaforiją scenoje beglamonėjanti aktorė.

– Maldauju... – pradėjo ji, iškėlusi ranką priešais save. Pastebėjau kažką žibant. Didžiulį žiedą su akmeniu. Anksčiau nebuvau jo matęs.

Žengiau žingsnį artyn.

Ji suriko garsiai it išprotėjusi. Griebė stalinę lempą ir metėsi prie manęs. Aš taip suglumau, kad tik šiaip ne taip išvengiau pašėlusio smūgio. Nuo svorio ir impulso ji neteko pusiausvyros, ir aš ją sugavau. Jutau delnais drėgną jos odą, uodžiau stiprų kvapą. Spėliojau, kuo ji kvepia. Savimi? Laikiau ją tvirtai apsikabinęs ir jaučiau sunkų jos kvėpavimą. Gerasis Dieve, norėjau turėti ją čia ir dabar. Bet ne, aš ne toks, kaip jis. Ne toks, kaip jie.

– Esu čia ne tam, kad tave nužudyčiau, Korina, – šnibždėjau jai į plaukus. Giliai įkvėpiau. Jausmas buvo toks, lyg rūkytum opijų – svaiginiesi ir visas virpi. – Danielius žino, kad turėjai meilužį. Benjaminą. Dabar jis miręs.

– Ar... ar Benjaminas miręs?

– Taip. Ir jeigu dar čia būsi, kai grįš Danielius, tai jis nužudys ir tave. Turi eiti su manimi, Korina.

Ji sumirksėjo sutrikusi.

– Ir kurgi?

Klausimas mane nustebino. Tikėjausi, kad ji paklaus: „Kodėl?“, „Kas tu toks?“ arba suriks: „Meluoji!“ Matyt, nujautė, kad sakau tiesą ir kad reikia skubėti, todėl ėjo tiesiai prie esmės. Arba buvo tokia sunaikinta ir sugniuždyta, kad iškart prasiveržė esminis klausimas – ir kurgi?

– Į pasaulį už šių sienų, – pasakiau.

7 skyrius

Ji sėdėjo susirangiusi vieninteliame mano bute stovinčiame fotelyje ir stebeilijo į mane.

Šitokia ji buvo tik dar gražesnė: išsigandusi, vieniša, neapsaugota. Priklausoma.

Jau ne kartą minėjau, kad man nėra ko girtis butu: tai tik vieno kambario jaunuolio butas su niša, skirta miegoti. Švarus ir tvarkingas, bet ne tokiai moteriai, kaip ji. Tačiau buvo ir vienas rimtas privalumas – niekas nežinojo jo adreso. Kitaip tariant, niekas – *niekas* tikrąja to žodžio reikšme – nežinojo, kur aš gyvenu.

– Kodėl ne? – paklausė ji, spausdama prie savęs kavos puodelį, kurį jai padaviau.

Ji buvo prašiusi arbatos, bet jai atsakiau, kad arbata bus rytoj, nupirksiu, kai tik atsidarys parduotuvė. Sakiau, kad žinau, jog ji mėgsta arbatą. Kad paskutines penketą dienų mačiau ją rytais geriančią arbatą.

– Kai dirbi tokį darbą, geriausia, kad niekas nežinotų tavo adreso, – atsakiau jai.

– Bet dabar jį žinau aš.

– Taip.

Tylėdami gėrėme kavą.

– Ar tai reiškia, kad neturi jokių draugų ar artimųjų? – pasidomėjo ji.

– Turiu mamą.

– Ir ji nežino...

– Ne.

– Ir, suprantama, ji nežino, koks tavo darbas.

– Nežino.

– Ką jai pasakojai apie savo darbą?

– Sakiau, kad dirbu ekspeditoriumi.

– Parduotuvėje?

Nužvelgiau Koriną Hofman. Ar jai iš tiesų įdomu, ar tik šiaip mane šnekina?

– Taip.

– Šit kaip.

Jos kūnu nuvilnijo drebulys, ir ji apglėbė save rankomis palei krūtinę. Buvau atsukęs šildymą iki galo, tačiau paprasčiausi langai ir daugiau nei savaitę besilaikantis dvidešimties laipsnių šaltis darė savo. Čiupinėjau puodelį.

– Ką darysi, Ulavai?

Pakilau nuo virtuvinio stalo.

– Žvilgtelėsiu, gal rasiu tau vilnonę antklodę.

– Turėjau galvoje, ką *mes* darysime?

Ji atrodė sveika. Sveiko žmogaus požymis – kai jis, negalėdamas nieko pakeisti, palieka viską ir eina pirmyn. Norėčiau ir aš taip sugebėti.

– Jis ieškos manęs, Ulavai. Ieškos mūsų. Mes negalėsim slėptis čia amžinai. O ieškos jis ilgai. Patikėk, pažįstu jį. Jis verčiau jau mirs, nei gyvens su tokia gėda.

Nepaklausiau jos atvirai: „Tai kodėl gi tu pasirinkai meilužiu sūnų?“ Paklausiau ne taip tiesmukai.

– Visa tai tik dėl gėdos? Ne dėl to, kad jis tave myli?

Ji papurtė galvą.

– Tai keblus reikalas.

– Turime laiko, – pasakiau. – Ir, kaip matai, čia nėra televizoriaus.

Ji nusijuokė. Aš dar nebuvau atnešęs vilnonės antklodės. Ir nebuvau uždavęs klausimo, kuris dėl vienokios ar kitokios priežasties degino man gerklę: „Ar tu myli jį, sūnų?“

– O tu, Ulavai?

– Ką aš?

Ji nuleido balsą.

– Kodėl tai darai?

Aš giliai įkvėpiau. Buvau paruošęs atsakymą į šį klausimą. Iš tiesų tai net keletą atsakymų, jeigu kartais suvokčiau, kad pirmasis netiks. Bent jau maniau, kad turiu atsakymus. Bet jie išgaravo, visi.

– Tai klaida, – atsakiau.

– Kokia klaida?

– Tai, ką jis sumanė. Nužudyti žmoną.

– O ką darytum tu, jei tavo žmona tavo paties namuose leistų laiką su kitu vyriškiu?

Ji mane pričiupo.

– Manau, turi gerą širdį, Ulavai.

– Geros širdys šiais laikais pigiai parduodamos.

– Ne, netiesa. Gerų širdžių mažai. Jų visuomet trūksta. Tokių, kaip *tu*, Ulavai, reta.

– Nesu tikras.

Ji nusižiovavo ir pasirąžė. Lanksčiai it katytė. Priekines kojas ties pečių linija katės ištempia taip, kad visur, kur pralenda jos galva, pralįstų ir kūnas. Praktiška medžioti. Patogu pabėgti.

– Jei surastum antklodę, galėčiau snūstelėti, – pasakė ji. – Dienelė pasitaikė kiek per daug jaudinanti.

– Paruošiu lovą ir galėsi miegoti, – tariau. – Mudu su sofa geri draugai nuo senų laikų.

– Tikrai? – nusišypsojo ji ir mirktelėjo viena didelių mėlynų savo akių. – Ar tai reiškia, kad nesu pirmoji, kuri čia nakvos?

– Ne, esi pirmoji. Bet kartais beskaitydamas ant sofos ir užmiegu.

– Ką beskaitydamas?

– Nieko ypatinga. Knygas.

– Knygas? – Ji pakreipė galvą ir šelmiškai šyptelėjo, tarsi būtų pagavusi mane meluojant. – Tematau čia vienintelę knygą.

– Iš bibliotekos. Knygos užima vietos. Ir vis dėlto jau ketinau liautis.

Ji paėmė knygą nuo stalo.

– *Vargdieniai?* Apie ką ji?

– Apie daug ką.

Ji kilstelėjo antakį.

– Daugiausia apie žmogų, kuriam atleidžiama už jo nusikaltimus, – aiškinau. – Jis visą likusį savo gyvenimą paskiria geriems darbams.

– Hm. – Ji svėrė knygą rankose. – Sunkoka. Ar apie meilę rašoma?

– Taip.

Ji padėjo knygą.

– Tu neatsakei man, Ulavai, ką mes dabar darysim.

– Tai, ką privalome daryti, – tariau. – Pašalinsime Danielių Hofmaną, kol jis dar nepašalino mūsų.

Šis sakinys man pasirodė kvailas vos sudėliotas mintyse. O ištartas garsiai nuskambėjo dar kvailiau.

8 skyrius

Ankstų rytmetį nuėjau į pensionatą. Abudu kambariai, žiūrintys į Hofmano buto pusę, buvo išnuomoti. Rytmečio tamsoje įsitaisęs lauke šalia stovinčio aikštelėje sunkvežimio, žvelgiau į jo butą. Lūkuriavau. Spaudžiau kišenėje pistoletą. Jei viskas būtų kaip įprastą dieną, dabar jis ruoštųsi į darbą. Tačiau įvykiai susiklostė ne taip. Šviesa degė, tačiau nebuvo galima įžiūrėti, ar ten viršuje kas nors yra. Įsivaizdavau, kad Hofmanas žino, jog nepabėgau kartu su Korina kur nors į Kopenhagą ar Amsterdamą ir neapsistojom, pavyzdžiui, viešbutyje. Pirmiausia tai ne mano stilius, antra – neturiu pinigų, ir Hofmanas tai žino. Turėčiau prašyti avanso išlaidoms padengti. Jis būtų paklausęs, kodėl neturiu grynųjų, juk jis ką tik sumokėjęs už du darbus. Būčiau numykęs ką nors apie senus malonumus.

Jeigu Hofmanas tikisi, kad esu mieste, jis taip pat suvokia, kad mėginsiu jį pričiupti, kol jis dar nepričiupo manęs. Mudu vienas kitą gana gerai pažinojome. Tačiau viena yra manyti, kad tu pažįsti žmones, o visai kas kita iš tiesų pažinti, mat anksčiau jau esu suklydęs. Galbūt jis ten viršuje vienas. Tuomet

neturėčiau geresnės progos, kaip tik dabar patykoti jo, kol išeis iš pastato. Luktelėti, kol varteliai užsivers jam už nugaros, kad nebegalėtų įsmukti atgal, ir jam perėjus gatvę iššauti dukart į krūtinę iš penkių metrų atstumo ir dukart į galvą iš arti.

Daug ko buvo galima tikėtis.

Varteliai prasivėrė. Pasirodė jis.

Ir Briunhildsenas su Kankyne. Briunhildsenas su primenančiu šuns kailį peruku ir plonyčiais ūsais, panašiais į kroketo vartelius. Kankynė su rusva karamelės spalvos odine striuke, kurią nešiodavo ir vasarą, ir žiemą. Buvo užsidėjęs nedidelę skrybėlę, užsikišęs už ausies cigaretę, o jo smakras vis krutėjo ir krutėjo. Žodžių nuotrupos pasklido gatve. „Pragariškas šaltis“ ir „tas velnias“.

Hofmanas stovėjo priešais vartelius, kol du jo šunėkai perėjo šaligatviu ir apžiūrėjo gatvę iš abiejų pusių, rankas panardinę giliai į kišenes.

Tuomet jie pamojo Hofmanui ir patraukė prie automobilio.

Aš susilenkęs nuėjau į priešingą pusę. Ir gerai. Kaip sakoma, yra daugiau vilties. Pagaliau jau žinojau, kad jis suvokė, kaip aš ruošiuosi šią problemą išspręsti. Kad mirti turi jis, o ne aš.

Kad ir kaip ten būtų, tai reiškė, kad privalau pradėti nuo plano A.

Jeigu turėčiau pradėti nuo plano B, tai reikštų, kad man visiškai netiko planas A.

9 skyrius

Mėgstu žiūrėti filmus. Ne taip, kaip skaityti knygas, tačiau gero filmo funkcija panaši. Jis paakina pažiūrėti į viską kitaip. Tačiau nė vienas filmas nesugebėjo manęs įtikinti, kad reikia kitaip vertinti privalumą būti būryje ir turėti sunkesnę ginkluotę. Kovoje, kur abudu priešininkai daugiau ar mažiau patyrę ir ginkluoti, žus tas, kuris kovoja vienas. Kovoje, kurioje viena priešininkų pusė turi automatinį ginklą, laimės būtent šioji. Tai gana sunkiai įgyta patirtis, todėl neketinu apsimesti, kad taip nėra, vien todėl, kad nereikėtų eiti pas Žvejį. Yra būtent taip. Todėl ir einu pas jį.

Kaip jau minėjau, Žvejys buvo tas žmogus, kuris su Danieliumi Hofmanu Osle valdė heroino verslą. Nedidelį, tačiau heroinui dominuojant rinkoje, klientams esant mokiems, o kainoms – aukštoms pelnas buvo pasakiškas. Viskas prasidėjo nuo Rusų kelio, arba Šiaurinio koridoriaus. Rusai kartu su Hofmanu buvo įsteigę šį verslą jau aštuntojo dešimtmečio pradžioje ir heroinas juos pasiekdavo iš Auksinio trikampio per Turkiją ir Jugoslaviją, vadinamuoju Balkanų keliu. Kankynė yra man

pasakojęs, kad jis dirbęs Hofmanui sąvadautoju, o kadangi devyniasdešimt procentų prostitučių vartojo heroiną, viena dozė daugumai jų buvusi tokia pat puiki valiuta, kaip ir norvegiškos kronos. Taigi Hofmanas suprato, kad, gavęs pigaus heroino, jis galėtų atitinkamai pasididinti pelną ir už seksualines paslaugas.

Mintis gauti pigią prekę atėjo ne iš pietų, o iš šiaurės. Iš mažytės, beveik negyvenamos poliarinės salos Svalbardo, kurią Norvegija dalinosi su Sovietų Sąjunga. Kiekviena jų savoje pusėje kasė akmens anglis. Gyvenimas čia sunkus ir monotoniškas, o Hofmanas buvo prisiklausęs norvegų angliakasių siaubo pasakojimų apie tai, kaip rusai leidžia dienas su degtine, heroinu ir rusiška rulete. Taigi Hofmanas ten nuvyko, aplankė rusus ir grįžo namo sudaręs sandėrį. Jis išsiaiškino, kad opijaus žaliava pasiekia Sovietų Sąjungą iš Afganistano, tuomet jis perdirbamas į heroiną ir keliauja aukštyn į Archangelską ir Murmanską. Iš čia nebūtų įmanoma pristatyti jo į Norvegiją, nes komunistai saugo NATO šalies Norvegijos sieną itin budriai – ir *vice versa*. Tačiau Svalbardo saloje, kur sienos saugomos baltųjų lokių, o temperatūra pasiekia keturiasdešimt laipsnių šalčio, problemų nėra.

Hofmano patikėtinis norvegų pusėje kasdien išsiųsdavo prekę vietiniu skrydžiu į Trumsę, kur niekas rimtai lagaminų netikrindavo, nes visi žinojo,

kad angliakasiai vežasi statinaites ir kitokias talpas pigaus neapmokestinto alkoholio. Atrodytų, tarsi pati muitinės valdžia būtų pasiūliusi jiems šią paslaugą. Suprantama, po kurio laiko ji pati sakys, kad būtų naivu manyti, jog toks didelis kiekis heroino galėjo patekti į šalį ir toliau keliauti į Oslą lėktuvais, traukiniais ir automobiliais niekam to nežinant. Kad į valstybės tarnautojų rankas turėję pakliūti vokelių, ne kitaip.

Tačiau, pasak Hofmano, tam nebuvo skirta nė viena krona. Nebuvę reikalo. Policija neturėjusi nė menkiausio supratimo, kas vyksta. Kol norvegų pusėje prie Longjyrbieno buvęs rastas vienas sniego motociklas. Žmogaus liekanos, paliktos baltųjų lokių, bylojo, kad vairuotojas – rusas, o benzino bake rasti plastikiniai maišai su keturiais kilogramais gryno heroino.

Operacija prasidėjo, kai policija kartu su salos gubernatoriumi ėmė dūzgėti it piktos bitės po aplinkinius miestelius. Osle kilo panika dėl heroino. Tačiau godulys yra toks, kaip polaidžio vanduo: kai užsidaro vienas kelias, surandamas kitas. Žvejys, kuris buvo daug kas, o svarbiausia – verslininkas, formulavo taip: paklausa, kuri nėra patenkinta, bus patenkinta. Jis buvo sąmojingas stambus vyriškis nukarusiais ūsais, tol panašus į Kalėdų Senelį, kol jo verslui buvo iš tavęs naudos. Jis keletą metų vertėsi rusiško alkoholio kontrabanda: alkoholis būdavo atgabenamas

sovietų žvejybiniais laivais, pakraunamas į norvegų žvejybinius laivus Barenco jūroje ir iškraunamas ištuštėjusiame žvejų kaimelyje, kuriuo Žvejys ne tiek rūpinosi, kiek valdė jį nuo vieno krašto ligi kito. Čia buteliai būdavo sukraunami į žuvies dėžes ir specialiomis žuviai gabenti skirtomis mašinomis pristatomi į sostinę. Kartu su žuvimi. Žvejo parduotuvės rūsyje Osle buteliai būdavo sandėliuojami. Ir tai buvo ne kažkokia priedanga, o tikra žuvies krautuvė, kurią valdė jau trys tos šeimos kartos, daug naudos iš tos veiklos neturėdamos, bet ir nesiskųsdamos.

O kai rusai pasiteiravo, ar jis neketinąs išmainyti alkoholio į heroiną, Žvejys šiek tiek pasidomėjo skaičiais, kiek pasiaiškino apie bausmes, įvertino akivaizdžią galimybę būti pričiuptam ir vis dėlto ėmėsi to. Kai Danielius Hofmanas ir vėl ėmė darbuotis Svalbarde, suprato turįs konkurentą. Ir tai jam labai nepatiko.

Ir štai tada pasirodžiau aš.

Tuo metu buvau sau prisipažinęs, kad esu gana prastos reputacijos nusikaltėlis. Atsėdėjęs už banko apiplėšimą, dirbęs Hofmanui sąvadautojo Kankynės padėjėju, iš ten išspirtas ir vėl ieškantis, ką čia dar mažiau prasminga nuveikus. Hofmanas susirado mane, nes iš patikimų šaltinių sužinojo, kad tai aš likvidavęs vieną kontrabandininką, rastą Haldeno prieplaukoje gerokai suknežinta galva. Aukščiausio lygio užsakomoji žmogžudystė, pareiškė Hofmanas.

O kadangi apie save geresnių gandų nebuvau girdėjęs, neprieštaravau.

Pirmąja užduotimi tapo veikėjas iš Bergeno – jis gatvėje prekiavo Hofmanui, tačiau apsivogė ir, užuot prisipažinęs, nuėjo dirbti Žvejui. Jį rasti buvo lengva, nes žmonės iš Bergeno šneka daug garsiau nei norvegai, kilę iš kitų vietų. Grebluojančios Bergeno tarties „r“ rėžė ausį nakties tamsoje žemai prie geležinkelio stoties, kur jis ir prekiavo. Parodžiau jam pistoletą ir greblavimas kaipmat nuščiuvo. Sakoma, kad antrą kartą nužudyti lengviau, ir aš su tuo sutinku. Nusitempiau vaikiną prie konteinerių krantinėje ir dusyk iššoviau jam į galvą, kad atrodytų kaip Haldeno atvejis. Kadangi policija jau turėjo įtariamąjį Haldeno byloje, jie klydo nuo pat pirmosios dienos, taip ir nepriartėjo prie manęs ir nesuteikė man rūpesčių. Kai Hofmano nuojauta, kad esu likvidatorius numeris vienas, pasitvirtino, gavau naują užduotį.

Buvo toks vaikis, paskambinęs Hofmanui ir pasakęs, kad verčiau jau pardavinėsiąs prekę jam nei Žvejui. Norėjęs susitikti nuošalioje vietelėje ir aptarti detales, kad apie tai nesužinotų Žvejys. Sakė daugiau nebepakenčiąs žuvies parduotuvės smarvės. Jam reikėjo sukurpti kokią įtikinamesnę istoriją. Hofmanas susisiekė su manimi ir pasakė manąs, kad šis žmogus gavęs užduotį iš Žvejo jį likviduoti.

Kitą vakarą laukiau jo parke Šv. Jono kalvoje. Nuo kalvos atsiveria labai gražus vaizdas. Sakoma,

kad tai buvusi aukojimų vieta ir kad ten vaidenasi. Mama man pasakojo, jog spaustuvininkai čia virdavę dažus. Žinau tik tiek, kad šioje vietoje būdavo deginamos miesto atliekos. Pasak prognozių, šį vakarą turėjo būti minus dvylika, taigi žinojau, kad būsime vieni. Be dešimties minučių devintą pamačiau aukštyn link bokšto kopiantį žmogų. Nepaisant šalčio, jam užlipus į kalną kakta buvo drėgna.

– Ankstokai atėjai, – pasakiau jam.

– Kas tu? – paklausė jis, šluostydamasis šaliku prakaitą. – Ir kur Hofmanas?

Abudu griebėmės pistoletų, tačiau aš buvau greitesnis. Pataikiau jam į krūtinę ir į ranką virš alkūnės. Jis išmetė ginklą ir griuvo aukštielninkas. Gulėjo sniege ir žvelgė mirksėdamas į mane.

Įrėmiau pistoletą jam į krūtinę.

– Kiek jis tau sumokėjo?

– Dvi... dvidešimt tūkstančių.

– Ar manai, kad to pakanka už žmogaus nužudymą?

Jis pravėrė burną ir vėl užsičiaupė.

– Vis tiek tave nušausiu, todėl neverta stengtis atsakyti protingai.

– Turim keturis vaikus, gyvenam dviejų kambarėlių bute, – pralemeno jis.

– Tikiuosi, kad jis sumokėjo tau į priekį, – tariau ir nuspaudžiau leistuką.

Jis sudejavo, bet ir toliau gulėjo tebemirksėdamas. Dėbtelėjau į dvi skyles švarke jam ant krūtinės. Plėšte nuplėšiau sagas.

Vilkėjo šarvus. Ne kokią neperšaunamą liemenę, o prakeiktus grandininius šarvus, tokius, kokius nešiojo vikingai. Bent jau kaip piešinėliuose Snorio *Karalių sagoje*, kurią dar vaikystėje buvau skaitęs tiek daug kartų, kad bibliotekininkė keletą sykių net atsisakė man ją skolinti. Geležinius. Nieko keista, kad vyrukas atrodė išpiltas prakaito.

– Kas čia per velnias?

– Žmona padarė, – ištarė jis. – Vaidinimui.

Įkišau pirštų galus tarp mažyčių metalinių grandelių, sukibusių viena su kita. Kiek tūkstančių jų čia sunerta? Dvidešimt? Keturiasdešimt?

– Ji neleidžia man išeiti be šitos liemenės, – teisinosi jis.

Šarvai teatro spektakliui apie šventojo karaliaus nužudymą.

Įrėmiau pistoletą jam į kaktą.

– Snoris, – sušnibždėjo jis, – Olafas Šventasis mūšyje prie Stik...

– Suprantu, – pertraukiau jį nuspausdamas leistuką.

Jo užrašų knygelėje radau penkiasdešimt kronų, žmonos ir vaikų nuotrauką, asmens dokumentą su vardu ir adresu.

Vaikinas iš Bergeno ir vyrukas su šarvais. O visiškai neseniai dar vyriškis prieplaukoje. Trys priežastys laikytis nuo Žvejo kuo atokiau.

Kitą rytą nuėjau į jo krautuvę.

Eilertseno ir sūnaus žuvies krautuvė įsikūrusi Jungo aikštėje, vos žingsnis nuo pagrindinio policijos pastato Miolerio gatvės 19-ajame name. Kalbėta, kad tuo metu, kai Žvejys pardavinėjęs kontrabandinę degtinę, policininkai buvę geriausi pirkėjai.

Sulinkęs nuo košiančio ledinio vėjo, perėjau akmenų grindinį. Krautuvė ką tik buvo atsidariusi, man įėjus joje jau buvo pirkėjų.

Būdavo, kad Žvejys ir pats prekiaudavo, bet ne tądien. Moterys už prekystalio toliau aptarnavo klientus, tačiau jaunas vyriškis, kurio žvilgsnis bylojo, kad turįs kitokių užduočių nei pjaustyti, svarstyti ir vynioti žuvį, dingo už dvivėrių durų.

Iškart po to įėjo šefas. Žvejys. Apsirengęs baltai nuo galvos iki kojų. Prijuostė, kepurė. Netgi baltos medinės klumpės. It koks prakeiktas gelbėtojas. Apėjęs prekystalį žengė tiesiai prie manęs. Besivalydamas pirštus į prijuostę ant pūpsančio pilvo. Linktelėjo durų, čia užsiveriančių, čia prasiveriančių, pusėn. Kaskart joms prasivėrus mačiau gerai pažįstamą liesą it žarsteklis figūrą. Jie jį vadino Kleinu. Nežinau, ar dėl vokiškos šio žodžio

reikšmės – mažas. Ar dėl norvegiškos – ligotas. Ar toks paprasčiausiai buvo jo krikšto vardas. O gal dėl visų trijų priežasčių. Vos durims prasivėrus mano žvilgsnis sutikdavo jo mirtiną, šaltą atsaką. Pastebėjau jam palei koją kabantį nupjautavamzdį medžioklinį šautuvą.

– Laikyk rankas ištrauktas iš kišenių, – pasakė Žvejys su savo plačiu it Kalėdų Senelio šypsniu. – Tuomet greičiausiai išeisi iš čia gyvas.

Aš linktelėjau.

– Mes čia visi labai užsiėmę kalėdine menkių prekyba, vaikine, taigi sakyk, ko nori, ir nešdinkis velniop.

– Galiu padėti atsikratyti konkurento.

– Tu?

– Taip. Aš.

– Man nepasirodė, kad būtum iš tų klastingųjų, vaikine.

Užuot kreipęsis į mane vardu, pavadino vaikinu greičiausiai todėl, kad nežinojo vardo, nenorėjo rodyti man pagarbos arba nematė priežasties išsiduoti, jog žino apie mane daugiau. Galvojau apie pastarąją galimybę.

– Gal galėtume pasikalbėti už uždarų durų? – paklausiau.

– Gerai ir čia, niekas nesiklauso.

– Aš nušoviau Hofmano sūnų.

Žvejys primerkė vieną akį, o antroji spoksojo į mane. Ilgai. Pirkėjai šūkčiojo: „Linksmų Kalėdų!“, įleisdami šalčio gūsius į garuojančią šiltą patalpą, kai ėjo laukan pro duris.

– Eime už durų, – ištarė Žvejys.

Pašalinta trijulė. Turėtum būti velniškai šaltų nervų verslininkas, kad negriežtum danties ant tokio, kuris pašalino trejetą tavo žmonių. Aš tegalėjau viltis, kad mano pasiūlymas pakankamai geras ir kad Žvejys yra toks šaltas, kaip ir maniau. Ir velniop tą vardą, gal jis jo nė nežino.

Atsisėdau prie apipleišėjusio medinio stalo. Ant grindų stovėjo šūsnis plastikinių dėžių, pilnų ledo, šaldytos žuvies ir, jeigu logistika tokia, apie kokią pasakojo Hofmanas, heroino. Patalpoje negalėjo būti daugiau nei penki šeši laipsniai. Kleinas nesisėdo, ir kol aš pasakojau, atrodė, kad jis net pamiršo laikąs tą bjaurų ginklą, bet šautuvas visą laiką buvo nukeiptas ne kur kitur, o į mane. Perbėgau įvykius nemeluodamas, tačiau išvengdamas nebūtinų detalių.

Kai baigiau, Žvejys tebespoksojo į mane viena it prakeikto kiklopo akimi.

– Tai tu ėmei ir nušovei jo sūnų, užuot nušovęs žmoną?

– Nežinojau, kad tai jo sūnus.

– Ką apie tai galvoji, Kleinai?

Kleinas gūžtelėjo pečiais.

– Laikraštyje rašoma apie vakar Vinderene nušautą vyruką.

– Mačiau. Galbūt Hofmanas ir jo torpeda galėjo pasinaudoti pranešimu laikraštyje istorijai sukurpti, manydami, kad mes tuo patikėsime.

– Paskambinkit į policiją ir paklauskit, kuo jis vardu, – tariau.

– Taip ir padarysim, – atsakė Žvejys. – Tik prieš tai tu paaiškinsi, kodėl išsaugojai Hofmano žmoną ir dabar ją slepi.

– Tai mano reikalas, – atsakiau.

– Jei ketini išeiti iš čia gyvas, turi papasakoti viską ir kuo skubiau.

– Hofmanas ją mušdavo, – paaiškinau.

– Kuris iš jų?

– Abudu, – sumelavau.

– Ir kas iš to? Jeigu kas nors yra mušamas kito, už jį stipresnio, dar nereiškia, kad jis to nenusipelnė.

– Ypač tokia kekšė, – pareiškė Kleinas.

– Oi, oi, – nusijuokė Žvejys. – Pažvelk į tas akis, Kleinai, jei įmanytų, vaikinas ir tave nudėtų! Vis dėlto manau, kad jis įsimylėjęs.

– Puiku, – pratarė Kleinas. – Aš irgi norėčiau jį nudėti. Tai jis nužudė Mao.

Nežinojau, kuris iš tų trijų buvo Mao. Vairuotojo pažymėjime, kurį paėmiau Šv. Jono kalvoje, buvo parašyta Mauricas, greičiausiai tas.

– Laukia kalėdinė menkė, – paraginau. – Kas toliau?

Žvejys patampė nukarusių ūsų galiukus. Man parūpo, ar jam kaip nors pavyksta visiškai išsiplauti tą žuvies kvapą. Paskui Žvejys pakilo.

– *„What loneliness is more lonely than distrust?“** Ar žinai, ką tai reiškia, vaikine?

Aš papurčiau galvą.

– Ne. Šitaip sakė jis, vyrukas iš Bergeno, prašęsis pas mus. Kad tu per kvailas dirbti Hofmanui dileriu. Nesugebi dviejų prie dviejų pridėt, – pasakojo jis.

Kleinas nusikvatojo. Aš nieko neatsakiau.

– Tai Tomas Eliotas, vaikinai, – atsiduso Žvejys. – Ta įtari vienatvė. Patikėkit manim, vienatvę anksčiau ar vėliau išgyvena visi vadovai. O daugelis vedusių vyrų ją pajunta mažiausiai sykį gyvenime. Tačiau dauguma tėvų to išvengia. Hofmanui iš karto teko visi trys atvejai. Netekti torpedos, žmonos ir sūnaus. Jau galima būtų jį ir užjausti.

Žvejys nuėjo prie vis varstomų durų. Dirstelėjo pro langelį į parduotuvės patalpą.

– Tai ko tau reikia?

– Dviejų geriausių jūsiškių.

– Atrodo, tarsi mes čia turėtume armiją, vaikine.

– Hofmanas bus pasirengęs.

– Šit kaip? O ar jis nemano pats tave medžiojąs?

– Jis mane pažįsta.

Žvejys atrodė taip, lyg mėgintų nusirauti ūsus.

– Gausi Kleiną ir Daną.

* Kokia vienatvė vienišesnė už nepasitikėjimą? (Angl.)

– O ką tas Danas ir...

– Kleinas ir Danas.

Aš linktelėjau.

Žvejys nusekė man iš paskos į parduotuvę. Priėjau prie durų, nubraukiau drėgmę nuo vidinio durų stiklo paviršiaus.

Palei Operos pasažą stovėjo žmogus. Man atėjus pas Žvejį jo ten nebuvo. Galėtų būti šimtas priežasčių žmogui stovėti per pūgą ir laukti.

– Ar turi telefono numerį, kur...

– Ne, – atsakiau. – Aš pranešiu, kada ir kur man jų reikės. Ar čia yra kitas išėjimas?

Aplinkinėmis gatvelėmis eidamas namo mąsčiau, kad viskas išėjo į gera. Turėjau du vyrus, buvau gyvas ir šio to išmokau. Kad tai Tomas Eliotas yra rašęs apie vienatvę. O aš visuomet maniau, kad tai moteris, kaip ten ji pasivadino? Džordžu Eliotu? *Hurt, he will never be hurt – he's made to hurt other people.** Negalėčiau sakyti, kad poetais tikiu. Bent jau ne labiau nei vaiduokliais.

* Skaudės? Jam niekada neskaudės – jis gimęs skaudinti kitus. (Angl.)

10 skyrius

Iš produktų, kuriuos buvau nupirkęs, Korina pagamino paprastą vakarienę.

– Puiku, – tariau pavalgęs. Apsišluosčiau veidą, pripyliau daugiau vandens į stiklines.

– Kaip tu iki to priėjai? – paklausė ji.

– Iki ko?

– Kodėl... tai darai? Kodėl nedirbi to paties darbo, kaip, pavyzdžiui, tavo tėvas? Manau, kad jis net ne...

– Jis miręs, – pasakiau ir vienu mauku ištuštinau stiklinę. Valgis buvo kiek per sūrus.

– Ak! Man labai gaila, Ulavai.

– Negailėk. Niekas nesigaili.

Korina nusijuokė.

– Tu juokingas.

Ji pirmoji man tai pasakė.

– Gal uždėk plokštelę.

Uždėjau Džimo Rivso plokštelę.

– Senstelėjęs skonis, – pasakė ji.

– Turiu nedaug plokštelių.

– Ir nešoki?

Papurčiau galvą.

– Ir neturi alaus šaldytuve?

– Norėtum alaus?

Ji linksmai pažvelgė į mane, tarsi vėl būčiau jai juokingas.

– Gal persėskime ant sofos, Ulavai?

Ji nurinko stalą, kol aš viriau kavą. Dabar man viskas pasirodė gana miela. Susėdome ant sofos. Džimas Rivsas dainavo, kad jis myli tave už tai, kad jį supranti. Visą dieną oras buvo gana švelnus, o už lango leidosi didžiulės riebios snaigės.

Aš žiūrėjau į ją. Viena mano pusė buvo taip velniškai įsitempusi, kad mielai ir toliau būtų likusi sėdėti. Kita tetroško apkabinti ją per liauną liemenį ir priglausti prie savęs. Bučiuoti raudonas lūpas. Glostyti žvilgančius plaukus. Prisispausti dar arčiau ir stiprėliau, kad jausčiau, kaip ji iškvepia ir įkvepia orą, kad jos krūtys ir pilvas priartėtų prie manęs. Man ėmė svaigti galva.

Paskui adata nuslydo į plokštelės vidurį, pakilo ir grįžo į pradžią, kol vinilas lėtai nustojo suktis.

Sunkiai nurijau seiles. Norėjau kilstelėti ranką. Uždėti jai tarp peties ir kaklo. Tačiau ranka virpėjo. Ir ne tik ranka – aš visas virpėjau it pasigavęs kokį prakeiktą gripą.

– Ulavai, tu... – Korina palinko prie manęs. Aš pajutau stiprų kvapą, tik negalėjau atskirti, ar tai jos pačios, ar veikiau kvepalų skleidžiamas dvelksmas. Turėjau išsižioti ir įkvėpti oro. Nuo svetainės

stalelio ji paėmė knygą. – Gal būtum toks malonus ir man paskaitytum? Ten, kur rašoma apie meilę...

– Paskaityčiau, bet... – pasakiau.

– Tai paskaityk... – švelniai paprašė ji ir susirangė ant sofos pariesdama kojas. Uždėjo delną man ant rankos. – Man *patinka* meilė...

– Negaliu.

– Žinoma, kad gali! – prajuko ji ir įspraudė atverstą knygą man į glėbį. – Nesivaržyk, Ulavai, paskaityk! Juk tik man...

– Man skaitymo sutrikimas, nematau žodžių.

Tiesmukas mano pareiškimas nutraukė ją pusiau žodžio, ir ji sumirksėjo, tarsi būčiau jai trenkęs. Po velnių, ir pats susivokiau.

– Atleisk, Ulavai, bet... tu sakei... aš maniau...

Ji nutilo. Troškau, kad toji plokštelė vis dar suktųsi. Užsimerkiau.

– Aš skaitau, – pratariau.

– Skaitai?

– Taip.

– Tai kaip tau pavyksta, jeigu... nematai žodžių?

– Aš juos matau. Bet kartais matau klaidingai. Todėl turiu dar kartą juos perskaityti.

Atsimerkiau. Jos ranka tebegulėjo ant manosios.

– Bet iš kur... tu žinai, kad matai juos su klaidomis?

– Tiesiog iš raidžių nesusideda žodžiai, kurie turėtų prasmę. Tačiau kartais regiu tiktai kitokį žodį

ir kurį laiką dar nematau klaidos. Pastebiu vėliau. Todėl gali būti, kad pasakojimas, kurį dėliojausi galvoje, yra visiškai kitoks. Taigi aš tarsi turiu du pasakojimus vietoj vieno.

Ir tada nuvilnijo skambus jos juokas. O akys švytėjo prietemoje. Aš irgi nusijuokiau. Tai ne pirmas kartas, kai kam nors pasakoju, kad man disleksija. Bet pirmąkart išgirdus apie tai žmogui kilo tiek klausimų. Pirmąsyk mėginau tai paaiškinti kitam žmogui, o ne mamai ir mokytojui. Jos ranka slydo manąja. Lyg ir nepastebimai. Bet aš laukiau, kad ji ją atitrauks. Tačiau jos ranka ir toliau slydo žemyn manąja. Ir ją suspaudė.

– Tu išties esi juokingas, Ulavai. Ir mielas.

Apačioje palei lango rėmą ėmė kauptis sniegas. Jo kristalai kabinosi vienas į kitą. Kaip metaliniai šarvų žiedeliai.

– Tada papasakok, – paprašė ji. – Apie meilę šioje knygoje.

– Ša, – tariau žvelgdamas į knygą ant kelių. Atverstame puslapyje buvo rašoma, kaip Žanas Valžanas rūpinasi bejėge, greit mirsiančia prostitute. Aš persigalvojau. Ir papasakojau jai apie Kozetę ir Marių. Ir apie Eponiną, jauną mergaitę, išmokytą vagiliauti, beviltiškai įsimylėjusią Marių, kuri baigia savo gyvenimą pasiaukodama dėl meilės. Kitų meilės. Šįkart pasakojau jai nepraleisdamas nė menkiausios smulkmenos.

– Ak, kaip nuostabu! – man baigus pasakoti sušuko Korina.

– Taip, – pritariau jai. – Eponina atsiranda...

– Kad Kozetė ir Marius pagaliau susitiktų.

Aš linktelėjau.

Korina suspaudė man ranką. Taip jos ir nebuvo paleidusi.

– Papasakok man apie Žvejį.

Aš gūžtelėjau pečiais.

– Jis verslo žmogus.

– Danielius sako, kad jis žudikas.

– Tai irgi tiesa.

– Kas bus, kai Danielius mirs?

– Tu neturėtum baimintis, Žvejys nepadarys tau nieko bloga.

– Turiu galvoje, ar tuomet viską perims Žvejys?

– Manau, kad taip, juk jis neturi daugiau konkurentų. Nebent pati manei... – Gudriai mirktelėjau jai.

Ji garsiai nusikvatojo ir stumtelėjo mane. Ir kas, po galais, būtų numanęs, kad esu toks komikas?

– O kodėl gi mums tiesiog nepabėgus? – paklausė ji. – Tau ir man, juk mudviem kartu gerai. Aš gaminčiau maistą, o tu galėtum...

Kita sakinio dalis liko kyboti ore it neužbaigto tilto konstrukcija.

– Pabėgčiau su tavimi, Korina, tačiau neturiu nė sudilusio skatiko.

– Tikrai? Danielius sakosi savo žmonėms gerai mokąs. Anot jo, atsidavimą visuomet turi pirkti.

– Aš tuos pinigus jau išleidau.

– Kam? – Ji kryptelėjo smakrą, turėdama galvoje, kad čia, bute, nėra nieko, kas kainuotų šitokius pinigus.

Aš gūžtelėjau pečiais.

– Buvo tokia našlė su keturiais vaikais. Ji tapo našle per mane, todėl aš... taip, silpnumo akimirką aš įdėjau į voką visus pinigus, kurie jos vyrui buvo pažadėti už žmogaus pašalinimą. Pasirodė, kad tai visi mano turėti pinigai. Niekada nemaniau, kad Žvejys taip gerai moka.

Ji žvelgė nepatikliai. Nemanau, kad tai buvo viena iš šešių universalių veido išraiškų pagal Darvino teoriją, bet aš supratau, ką ji byloja: „Tu... tu atidavei visus pinigus našlei žmogaus, kuris turėjo kažką *nužudyti*?“

Tai padaręs ir pats pagalvojau, kad sprendimas buvo gana kvailas, net jeigu ir manyčiau, kad turiu kažką paaukoti. Bet kai šitai pasakė Korina, nuskambėjo itin idiotiškai.

– Ir ką jis norėjo nužudyti?

– Nepamenu, – atsakiau.

Ji pažvelgė į mane.

– Ulavai, žinai ką?

Nežinojau.

Ji palietė ranka mano skruostą:

– Tu išties esi ypatingas.

Jos žvilgsnis kilo mano veidu, dalelė po dalelės aprėpdamas jį visą, it rydamas. Žinau, kad tai ta akimirka, kai žmogus lyg ir turėtų susivokti, perskaityti kitų mintyse, nujausti. Greičiausiai. Bet aš turiu skaitymo sutrikimą, galbūt todėl nenujaučiu. Mama sakydavo, kad esu per didelis pesimistas. Sutinku, galbūt. Ir vis dėlto buvau maloniai nustebintas, kai Korina Hofman pasilenkė ir mane pabučiavo.

Mes mylėjomės. Ne iš drovumo renkuosi šį romantišką ir skaistų apibūdinimą, užuot kalbėjęs tiesiau ir tinkamesniais žodžiais. Nes mylėjimasis kaip tik ir būtų tinkamiausias apibūdinimas. Jos burna buvo prigludusi man prie ausies, kvėpavo šnopuodama. Elgiausi neapsakomai atsargiai, kaip su viena iš džiovintų gėlių, kurias kartkartėmis rasdavau iš bibliotekos paimtose knygose. Tokias trapias, subyrančias tarp pirštų vos tik jas prilietus. Baiminausi, kad ji nepradingtų. Šiek tiek atsitraukęs turėjau kilstelėti ant rankų ir įsitikinti, kad ji vis dar čia, kad tai ne sapnas. Glosčiau ją it plunksnomis, švelniai, kad ji nepervargtų. Luktelėjau prieš įeidamas į ją. Ji nustebusi žvelgė į mane, nežinojo, kad laukiu tinkamos sekundės. Ir ji atėjo, toji akimirka, susiliejimas, aktas, kuris turėtų atrodyti itin banalus buvusiam sąvadautojui, bet iš tiesų buvo toks stulbinantis, kad jutau savo balsą prikimstant. Ji garsiai

suaimanavo, kai iš lėto ir atsargiai stūmiausi gilyn, kažką meiliai ir idiotiškai šnibždėdamas jai į ausį. Pastebėjau ją nekantraujant, tačiau norėjau, kad tai užsitęstų, kad būtų itin malonu. Mes jautėmės tarsi sulėtintame filme, kurį kontroliavome patys. Jos klubai po manimi ėmė kilnotis tarsi nuo nedidelių greitų bangų, o baltutėlė oda spindėjo tamsoje. Jautėmės tarytum mėnulio šviesos nutvieksti. Jausmingi. Neįtikėtini.

– Būk su manimi, mielasis, – mano ausyje šiugždėjo jos atodūsis. – Būk su manimi, mielas brangus Ulavai.

Užsirūkiau. Ji miegojo. Nustojo snigti. Vėjas, prieš akimirką dar švilpavęs liūdną melodiją palei stogo latakus, jau pasidėjo savo ragą. Kambaryje girdėjosi tik tolygus jos kvėpavimas. Klausiausi ir klausiausi. Bet nieko neišgirdau.

Būdavo, kad svajodavau apie tai. Bet nesitikėjau, kad tai įvyks. Buvau toks pavargęs, kad turėjau pamiegoti. Ir toks laimingas, kad nė nenorėjau užmigti. Nes kai užmigsiu, šis pasaulis, pasaulis, kuriame iki šios akimirkos nebuvau laimingas, laikinai liausis egzistavęs. O pasak vyruko Hiumo, tai irgi tiesa, kad kiekvieną rytą atsibundi tame pačiame kūne, tame pačiame pasaulyje, kur įvyko tai, kas įvyko, tačiau tai nebūtinai pasikartos kitą rytą.

Pirmąkart savo gyvenime pajutau, kaip rizikinga užmerkti akis.

Todėl vis tebesiklausiau. Turėjau budėti. Negirdėjau garsų, kurie neturėtų pasigirsti. Bet vis tiek klausiausi toliau.

11 skyrius

Mano motina buvo tokia silpna. Todėl jai reikėjo iškęsti daugiau, nei galėtų ištverti stipriausieji.

Pavyzdžiui, ji nesugebėdavo pasakyti „ne“ tokiam gyvatei kaip mano tėvas. O tai reiškė, kad jai teko atlaikyti daugiau smūgių nei kalinčiajam už lytinius nusikaltimus. Tėvas ypač mėgdavo ją dusinti. Aš niekada neatsikratysiu to garso, kurį girdėdavau tėvų miegamajame: motina subliaudavo kaip karvė kaskart, kai tėvas leisdavo jai įkvėpti oro, o tada imdavo smaugti iš naujo. Ji buvo per silpna pasakyti „ne“ ir alkoholiui, todėl menkutė moteris pylėsi į save nuodus tokiais kiekiais, kurių pakaktų pribaigti ir jaučiams ar drambliams. O ypač silpna ji buvo su manimi, tad suteikdavo man viską, ko reikėdavo, nors jai pačiai viso to reikėdavo labiau.

Žmonės nuolat sakydavo, kad esu panašus į savo motiną.

Kai pažvelgiau į akis tėvui tą paskutinį kartą, supratau, kad manyje yra ir dalis jo. Kaip koks virusas, kraujo liga.

Paprastai jis pas mus ateidavo tik tada, kai jam reikėdavo pinigų. Ir visada pasiimdavo viską, ką turėdavom, kad ir kaip tai būdavo mažai. Jis puikiai suprato, kad norėdamas išlaikyti siaubo teatro aktoriaus statusą, nesvarbu, ar susirinks rinkliavą, ar ne, turi parodyti, kas jos lauks tą dieną, kai ji pinigų nesumokės. Mėlynes po akimis ir ištinusias lūpas motina teisindavo laiptais, durimis ir slidžiomis vonios grindimis. O kai alkoholis ją užvaldydavo, iš tiesų nutikdavo taip, kad ji ir pati pargriūdavo ar trenkdavosi į sieną.

Tėvas sakė, kad mano skaitalai – tik idiotams. Įtariu, kad jis turėjo tokių pačių bėdų, matyt, sunkiai sekėsi skaityti ir rašyti. Skirtumas tik tas, kad daugiau nė nebandė. Taigi pirmai progai pasitaikius buvo išmestas iš mokyklos, vos ne vos paskaitydavo laikraštį, o aš saviškai mėgau mokyklą. Išskyrus matematikos pamokas. Daug nešnekėdavau, daugeliui atrodė, kad esu kvailas. Tačiau norvegų kalbos mokytojas, taisęs mano rašinius, sakė, kad aš turiu kažką, nepaisant visų rašybos klaidų, kažką, ko neturi kiti. Ir tų žodžių man daugiau nei užteko. Bet tėvas vis klausdavo, kas man iš šito knygų skaitymo. Ar manausi esąs geresnis už jį ir visą giminę? Jie puikiai besijaučią sąžiningai dirbdami. Ir jiems nereikią pūstis besimokant užsienio kalbų žodžių ar besimėgaujant pasakomis. Kai man suėjo šešiolika,

paklausiau, kodėl jam pačiam nepamėginus sąžiningai užsidirbti. Jis sudaužė mane it obuolį. Sakė, kad tai vadinama auklėjimu ir kad toks buvęs jo šios dienos darbas.

Kai buvau devyniolikos, vieną vakarą jis pas mus atėjo. Tądien buvo paleistas iš Oslo kalėjimo, metus sėdėjęs už tai, kad užmušė vieną vyruką. Liudytojų nebuvo, todėl teismas, palaikydamas gynėją, sutiko, kad smegenys pažeistos galėjo būti tuomet, kai vyrukas mėgino trenkti atgal ir paslydo ant ledo.

Jis sumurmėjo kažką apie tai, kad aš ūgtelėjau. Draugiškai paplekšnojo per nugarą. Motina jam pasakojusi, kad šiemet dirbau sandėlyje, ar tiesa? Ar pagaliau jau atėjęs į protą?

Aš neatsakiau, nepasakojau, kad ne tik mokausi gimnazijoje, bet dar ir dirbu, taupausi pinigus, kad galėčiau persikraustyti gyventi atskirai, kai kitais metais stosiu į universitetą arba eisiu tarnauti į kariuomenę.

Jis pagyrė, kad dirbu, – dabar esą galėsiu paišlaidauti.

Paklausiau jo, kodėl turėčiau.

Kodėl? Jis esąs mano tėvas, buvęs nuteistas nekaltai, ir jam dabar reikalinga visos šeimos parama, kad vėl galėtų atsistoti ant kojų.

Aš atsisakiau.

Jis nepatikliai mane nužvelgė. Mačiau, kaip svarsto, ar galėtų man trenkti. Vaikis *ūgtelėjo*.

Jis sukrizeno. Pagrasino užmušiąs motiną, jeigu neatiduosiu jam savo varganų santaupų. Tai irgi atrodysią kaip nelaimingas atsitikimas. Ką aš apie tai manąs?

Neatsakiau.

Perspėjo, kad turiu šešiasdešimt sekundžių.

Atsakiau, kad pinigai banke, kad jam reikėsią palaukti iki rytojaus ryto, kol bankas atsidarys.

Jis pakreipė galvą, lyg norėdamas įsitikinti, ar aš nemeluoju.

Pasakiau jam, kad niekur nepabėgsiu, kad galįs miegoti mano lovoje, o aš miegosiu su mama.

– Tai jau ir ten perėmei mano vietą? – nusiviepė jis. – Argi nežinai, kad tai neteisėta? Ar apie tai tavo knygose nerašo?

Vakare motina pasidalino su tėvu visą turimą savo alkoholį. Tuomet abudu nuėjo į jos kambarį. Atsiguliau ant sofos ir užsikimšau ausis tualetiniu popieriumi. Tačiau vis tiek girdėjau jos baubimą. Paskui trinktelėjo durys ir aš išgirdau, kaip jis įėjo į mano kambarį.

Luktelėjau iki antros valandos nakties, o tuomet nuėjau į vonios kambarį ir paėmiau tualeto šepetį. Nulipau į rūsį, atsirakinau mūsų sandėliuką. Per tryliktas savo Kalėdas buvau gavęs dovanų slides. Nuo mamos. Dievai žino, ko jai teko atsisakyti, kad nupirktų man slides. Tačiau jos jau buvo per trumpos, aš jas išaugau. Nuo vienos lazdos nutraukiau

žiedą ir grįžau. Tylut tylutėliai įslinkau į savo kambarį. Tėvas gulėjo ant nugaros ir knarkė. Atsistojau apžergdamas medinius siaurutės lovos rėmus ir nutaikiau aštrųjį slidžių lazdos galiuką tiesiai jam į pilvą. Į krūtinę nesitaikiau – smaigalys galėjo įsiremti į krūtinkaulį ar vieną iš šonkaulių. Vieną ranką užkišau už lazdos dirželio, kitą laikiau ant viršaus, žiūrėdamas, kad lazda būtų nukreipta tinkamu kampu, kad nepakryptų į šoną ir neskiltų bambukas. Aš laukiau. Nežinau kodėl, tik ne todėl, kad būčiau baiminęsis. Tuo metu nesibaiminau. Jis kvėpavo vis neramiau, greitai turėjo verstis ant šono. Aš pašokau aukštyn, sulenkęs kelius lyg šuolininkas su kartimi. Ir su visu svoriu smigau žemyn. Oda kiek priešinosi, tačiau kai ją pervėriau, lazda perėjo kiaurai kūno. Bambuko lazda nusitempė dalį jo marškinėlių į pilvo ertmę, o lazdos smaigalys susmigo giliai į čiužinį.

Jo akys išplėstais nuo šoko vyzdžiais dėbsojo į mane. Aš buvau greitas ir įsitaisiau jam ant krūtinės, keliais suspaudžiau rankas. Jis išsižiojo ketindamas rėkti. To ir laukiau, todėl sugrūdau jam į burną tualeto šepetį. Jis gargaliavo ir muistėsi, tačiau pajudėti neįstengė. Po velnių, kaip aš išaugau.

Taip ir sėdėjau, jusdamas bambuko lazdą palei savo nugarą ir jo kūną, krutantį po manimi. Ir pamaniau, kad išjodinėju savo tėvą. Dabar jis – manoji kumelė.

Nežinau, kiek laiko šitaip sėdėjau, kol traukuliai liovėsi ir jo kūnas nurimo, o tada ryžausi ištraukti tualeto šepetį.

– Prakeiktas idiote, – sustenėjo jis užmerktomis akimis. – Perpjauni gerklę peiliu, o ne...

– Tai labai trumpai teužtruktų, – atsakiau.

Jis nusiviepė, kostelėjo. Lūpų kampučiuose pasirodė kraujo purslai.

– Tik pažiūrėk, tai tikrai mano vaikas.

Tai buvo paskutiniai jo žodžiai. Ir jis paskutinį kartą gavo progą pasišaipyti. Mat jau tuomet supratau, kad jis buvo teisus, tas velnias. Esu jo vaikas. Gerai žinojau, kodėl prieš įsmeigdamas lazdą dar laukiau tas kelias sekundes. Troškau pratęsti palaimingą akimirką, kai aš, tik aš sprendžiu, gyventi jam ar mirti.

Tai virusas, tūnantis mano kraujyje. Jo virusas.

Nunešiau kūną į rūsį, suvyniojau į seną aptrūnijusį palapinės brezentą. Motina buvo nupirkusi ir palapinę. Įsivaizdavo, kad mes, mažytė šeima, keliausime su palapine. Prie ežero, kur saulė visiškai nenusileidžia, kepsime ką tik sugautus upėtakius. Tikiuosi, kad ji ten keliaudavo su savo buteliu.

Praėjo daugiau nei savaitė, kol policija atvyko mūsų apklausti, ar matėme tėvą po to, kai jis buvo paleistas iš kalėjimo. Mes atsakėme, kad ne. Jie tai pasižymėjo. Padėkojo ir išvažiavo. Neatrodė labai susirūpinę. Tuomet jau buvau išsinuomojęs

autofurgoną ir išvežęs čiužinį ir patalynę į šiukšlių deginimo krosnį. O tą naktį važiavau toli į neapgyvendintą Nitedalį, prie ežero, kur saulė visiškai nenusileidžia ir kur ilgai nebežvejosiu upėtakių.

Sėdėjau ant kranto, žvelgiau į blizgų paviršių ir galvojau apie tai, ką mes paliekame po savęs, – tik keletą raibulių vandenyje, kurie po kurio laiko pranyksta. Tarsi jų nė nebuvę. Tarsi mūsų čia nė nebuvę.

Tai buvo pirmoji mano įvykdyta mirties bausmė.

Kai po keleto savaičių gavau laišką iš universiteto: „Maloniai pranešame, kad Jūs esate priimtas į...“ su nurodyta imatrikuliacijos data bei valanda, kaipmat suplėšiau jį į skutelius.

12 skyrius

Pabudau nuo bučinio.

Kol suvokiau, kad tai bučinys, mane ištiko baisios panikos priepuolis.

Paskui viskas grįžo į vietas, o paniką pakeitė kažkoks šiltas ir malonus jausmas, kurį pritrūkęs gražesnių žodžių galėčiau įvardyti laime.

Ji priglaudė skruostą man prie krūtinės, o aš žvelgiau į ją, gulinčią apačioje išsiplaiksčiusiais plaukais.

– Ulavai...

– Ko?

– Ar galėtume čia pasilikti visam laikui?

Nieko nebūčiau galėjęs geisti stipriau už tai. Prisispaudžiau ją prie savęs. Taip ir laikiau. Skaičiavau sekundes. Sekundes, praleistas drauge, kurių niekas iš mūsų neatims, sekundes, pranykstančias čia ir dabar. Bet, kaip sakiau, aš ne kažin kaip skaičiuoju. Priglaudžiau lūpas jai prie plaukų.

– Čia jis mus suras, Korina.

– Tai dingstam iš čia kuo toliau.

– Pirmiausia turime jį prigriebti. Nevaikščiosim juk visą gyvenimą žvalgydamiesi per petį.

Smiliumi ji perbraukė man nosį ir smakrą, tarytum čia eitų siūlė.

– Tu teisus. Bet paskui galėsim išvykti?

– Taip.

– Pažadi?

– Pažadu.

– O kur?

– Kur tu panorėsi.

Ji toliau braukė pirštu žemyn mano kaklu, palei ryklę, tarp raktikaulių.

– Tuomet norėčiau į Paryžių.

– Tebūnie Paryžius. O kodėl ten?

– Nes ten drauge buvo Kozetė su Mariumi.

Aš prajukau, nuleidau kojas ant grindų ir pabučiavau ją į kaktą.

– Nesikelk, – paprašė ji.

Ir aš nesikėliau.

Dešimtą valandą skaičiau laikraščius ir prie virtuvinio stalelio išgėriau puodelį kavos. Korina miegojo.

Šaltis ir toliau viršijąs rekordus. Po vakarykščio švelnaus oro keliai tapę slidūs it stiklas. Vienas automobilis nuslydęs į priešpriešinio eismo juostą Trondheimo kelyje. Rėžęsis į treilerį. Su trimis šeimos nariais, grįžtančiais namo į šiaurę švęsti Kalėdų. O policija vis dar nerandanti įkalčių Vindereno žmogžudystės byloje.

*

Vienuoliktą valandą jau stovėjau prekybos centro „Glassmagasinet“ viduje. Jis buvo pilnas žmonių, pasiruošusių kalėdinių dovanų medžioklei. Stovėjau prie lango ir dėjausi besidomįs servizu, bet iš tiesų stebėjau pastatą kitoje gatvės pusėje. Hofmano biurus. Lauke pastebėjau stovinčius du žmones. Kankynę su kitu vaikinu, kurio anksčiau nebuvau matęs. Naujasis vaikinas mindžikavo vietoje, jo cigaretės dūmas, pučiamas žemyn, kilo tiesiai Kankynei į marmūzę. Pastarasis kažką komentavo, bet anas vaikinas neatrodė susidomėjęs. Naujokas dėvėjo didžiulę meškos kailio kepurę ir paltą, bet vis tiek stovėjo susigūžęs ir įsitempęs. O Kankynė atrodė atsipūtęs su rusva šuns išmatų spalvos striuke ir juokdario skrybėle. Sąvadautojai įpratę stovėti lauke. Naujokas timptelėjo kepurę žemyn ant ausų. Tik greičiausiai ne tiek dėl šalčio, kiek dėl vidurius sukančių Kankynės plepalų. Kankynė iš už ausies išsitraukė cigaretę ir parodė vaikinui. Ir vėl papasakojo tą pačią istoriją, kad vaikščioja su ta cigarete už ausies nuo tada, kai metė rūkyti. Toks esąs jo būdas įrodyti tabakui, katro čia viršus. Manau, iš tiesų jis tenorėjo paskatinti žmones paklausti, kodėl jis vaikštinėjąs su cigarete už ausies, kad paskui galėtų jiems galvas išūžti.

Naujasis vyrukas buvo per daug prisivilkęs, kad įžiūrėčiau, ar turi prie savęs ginklą, tačiau

Kankynės striukė atrodė kiek persikreipusi. Velniškai stora piniginė arba šaunamasis ginklas. Per sunkus, kad būtų vien grėsmingasis peilis, su kuriuo jis nesiskirdavo. Medžioklinis peilis su specialiais grioveliais, skirtas kapoti ir pjaustyti. Tas pats peilis, kurį išsitraukė tąkart, kai įkalbėjo Mariją dirbti jam. Parodė, ką peilis padarysiąs jai ar jos mylimajam, jeigu ji neatčiulpsianti ir neatsidulkinsianti už tuos pinigus, kuriuos tas tipas skolingas. Stebėjau plačiai išplėstas, paklaikusias iš siaubo Marijos akis, stebeilijančias jam į lūpas ir desperatiškai mėginančias perskaityti, ko Kankynė iš jos norįs. Jo žandikaulis vis krutėjo ir krutėjo. Kaip ir dabar. Tačiau iki šiol nematytas sąvadautojas savuoju žvilgsniu iš po meškos kailio kepurės atidžiai dairėsi po gatvę nuo viršaus iki apačios. Ramiai, susikaupęs. Turbūt pasamdytas. Greičiausiai užsienietis. Atrodė esąs profesionalas.

Išėjau iš parduotuvės į gretimą gatvę. Įėjau į telefono būdelę Turgaus gatvėje. Laikiau rankoje išsiplėštą laikraščio puslapį. Belaukdamas, kol atsilieps, nupaišiau širdelę ant apšerkšnijusio stiklo būdelės viduje.

– Riso bažnyčios parapija.

– Atleiskite, turiu vainiką, skirtą Hofmano laidotuvėms, vyksiančioms poryt.

– Laidojimo bendrovė pasirūpins...

– Bėda, kad gyvenu užmiestyje, o ryt vėlai vakare, jau po darbo valandų, turėčiau būti mieste. Pamaniau, gal galėčiau palikti vainiką bažnyčioje.

– Mes neturime žmogaus, kuris...

– Bet karstas jau turbūt bažnyčios rūsyje ir bus ten iki rytojaus vakaro?

– Suprantama, greičiausiai taip ir yra.

Aš laukiau, bet daugiau nieko neišgirdau.

– Gal patikslintumėt informaciją.

Vos girdimas atodūsis.

– Luktelėkit. – Pasigirdo verčiamų popieriaus lapų šlamesys. – Taip ir yra.

– Tuomet ryt vakare užsuksiu į bažnyčią. Šeima greičiausiai norės pamatyti jį paskutinį kartą, tad ir aš galėsiu pareikšti užuojautą. Turbūt pasižymėjote, kuriuo laiku leisite jiems apsilankyti kriptoje. Galėčiau tiesiog paskambinti šeimai, bet nenorėčiau jos trukdyti dabar...

Aš laukiau, bet kitame laido gale pajutau neryžtingumą. Atsikrenkščiau:

– ...jiems tokį tragišką prieškalėdinį metą.

– Matau, kad jie pasiprašė ateiti čia ir bus rytoj tarp aštuntos ir devintos vakaro.

– Dėkoju, – nudžiugau. – Vis dėlto nespėsiu. Todėl būtų gerai, kad neužsimintumėte, jog norėjau ateiti pats. Geriau jau kaip nors atsiųsiu vainiką.

– Kaip panorėsit.

– Dėkui už pagalbą.

Nuėjau į Jungo aikštę. Operos pasaže šiandien niekas nestovėjo. Jeigu vakar ten buvo Hofmano žmogus, jis galėjo pamatyti, ką tik norėjo.

Už prekystalio stovintis vaikinas nepraleido manęs. Pasakė, kad Žvejys turi svečių. Mačiau, kaip už besusiveriančių durų grublėto stiklo juda šešėliai. Tada vienas iš jų pakilo ir dingo tokiu pačiu būdu, kaip ir aš: pro užpakalines duris.

– Gali įeiti, – tarė vaikinas.

– Atsiprašau, – pasakė Žvejys. – Ne vien kalėdinė prekyba menkėmis kelia rūpesčių.

Nuo stipraus dvoko man teko suraukti nosį, ir jis prajuko.

– Nemėgsti rajos kvapo, vaike? – Jis grįžtelėjo į apkarpytomis ir pusiau išpjaustytomis žuvimis apkrautus suolus mums už nugarų. – Supranti, idealu gabenti narkotikus tuo pačiu automobiliu kaip ir rają, nesuuodžia narkotikų ieškantys šunys. Beveik niekas to nedaro, o aš mėgstu kukulius iš rajos. Paragauk.

Jis linktelėjo į dubenį, stovintį tarp mūsų ant apipleišėjusio medinio stalo. Dubenyje su drumstu skysčiu plūduriavo pilkšvi žuvies kukuliai.

– O kaip sekasi ana prekyba? – pasidomėjau, apsimesdamas, jog neišgirdau pasiūlymo.

– Paklausa nebloga, bet rusai darosi nepasotinami. Bus lengviau derėtis, kai jie nebegalės žaisti su mumis, pjudydami mudu su Hofmanu.

– Hofmanas žino, kad mudu kalbėjomės.

– Jis ne kvailys.

– Taip. Todėl dabar labai gerai saugomas. Negalėtume jo pričiupti lyg niekur nieko. Reikia fantazijos.

– Tavo problema, – pareiškė Žvejys.

– Turime užklupti iš vidaus. Galėsime pričiupti jį ten.

– Ir tai tavo problema.

– Šiandien laikraštyje išspausdintas pranešimas apie mirtį. Hofmanas jaunesnysis bus laidojamas poryt.

– Ir kas iš to?

– Galėsim jį užklupti ten.

– Laidotuvėse? Per daug žmonių. – Žvejys papurtė galvą. – Rizikinga.

– Ne pačiose laidotuvėse. Dieną prieš jas. Vakarop rūsyje.

– Paaiškink.

Aš paaiškinau. Jis papurtė galvą. Aš ir toliau aiškinau. Jis ir toliau purtė galvą, tik smarkiau. Šnekėjau iškėlęs vieną ranką. Jis vis dar purtė galvą, tačiau dabar jau šypsodamas.

– Tik pamanyk. Ir kaip tau šovė į galvą?

– Vienas žmogus, kurį pažinojau, buvo pašarvotas toje pačioje bažnyčioje. Viskas panašiai ir vyko.

– Žinai, kad turėčiau pasakyti „ne“.

– Bet pasakysit „taip“.

– Ir kas tada?

– Tada man reikės pinigų trims karstams, – tariau. – Jų turi Kimeno laidojimo biuras. Jūs juk žinote...

Žvejys perspėjamai pažvelgė į mane. Nusivalė pirštus į prijuostę. Timptelėjo sau už ūsų. Vėl prijuoste nusišluostė pirštus.

– Suvalgyk žuvies kukulį, o aš einu pažiūrėti, kiek kasoje turiu pinigų.

Sėdėdamas stebėjau, kaip žuvies kukuliai plūduriuoja skystyje, kuris, mano manymu, galėjo būti sperma, jeigu būčiau nežinojęs. Bet kai apie tai pagalvodavau, jau *nebežinodavau*.

Pakeliui į namus praėjau Marijos bakalėjos parduotuvę. Toptelėjo, kad čia galėčiau apsipirkti vakarienei. Įėjau į vidų, pačiupau krepšelį. Ji sėdėjo nusisukusi nugara, aptarnavo vieną pirkėją. Nuėjau prie lentynų, susiradau „Findus“ žuvies pirštelius, bulves ir morkas. Ketvertą alaus. Buvo specialus pasiūlymas „Karaliaus Hokono“ saldainiams, jau suvyniotiems į kalėdinį popierių. Juos taip pat įsidėjau į krepšelį.

Pamažu ėjau prie Marijos ir kasos. Parduotuvėje daugiau žmonių nebuvo. Pamačiau, kad ji mane pastebėjo. Išraudo. Po velnių, argi ne keista, ir vėl

mintys apie tą vakarienę, matyt, ne taip dažnai ji kviesdavosi vyriškius.

Nuėjau prie jos ir pasakiau „labas“, tik tiek. Nudelbiau akis į krepšelį, stengdamasis sutelkti dėmesį į prekes ant slankiosios juostos: žuvies pirštelius, bulves, morkas ir alų. Saldainių dėžutę minutėlei paėmiau į rankas. Dvejojau. Tas žiedas ant Korinos piršto. Tai jis – sūnus, meilužis – jį jai davė. Ne kas kitas. Ir štai atsirandu aš su ta prakeikta saldainių dėžele, dovana Kalėdoms, supakuota lyg Kleopatros skeptras.

– Ar. Tai. Viskas.

Nustebęs žvelgiau į Mariją. Ji kalba. Po velnių, kas galėjo pamanyti? Aišku, nuskambėjo keistai. Bet tai buvo žodžiai. Tikri kaip visi kiti. Ji nusibraukė plaukus nuo veido. Pasirodė strazdanos. Ramios akys. Mažumėlę pavargusios.

– Taip, – ištariau kiek per aiškiai. Atkišęs lūpas.

Ji šyptelėjo.

– Tai... viskas, – pasakiau lėtai ir šiek tiek per garsiai.

Ji kilstelėjo smakrą, rodydama į saldainių dėžutę.

– Čia... tau, – atkišau jai saldainius. – Laimingų... Kalėdų!

Ji ranka užsiėmė burną. O už rankos vyko tikras teatro spektaklis: jos veide atsispindėjo įvairiausios išraiškos. Daugiau nei šešios. Nuostaba, sumišimas,

džiaugsmas, drovumas, kurį lydėjo pakeltas antakis lyg klausiant „kodėl?“, primerktos akys ir jukus „ačiū“. Šitaip nutinka, kai žmogus negali kalbėti, – tuomet jo veidas tampa labai išraiškingas, išmoksta savotiškos pantomimos, kuri gali atrodyti perdėta žmonėms, kurie prie to nepratę.

Padaviau jai dėžutę. Pamačiau jos strazdanotą ranką artėjant prie manęs. Ko ji nori? Sumanė paimti mane už rankos? Aš ją atitraukiau. Skubiai linktelėjau ir nuėjau prie durų. Jutau jos žvilgsnį, įsmeigtą man į nugarą. Velniai griebtų, aš tik daviau jai saldainių dėžutę, ko ji iš tiesų norėjo?

Butas skendėjo tamsoje, kai jį atsirakinau. Lovoje galėjau įžiūrėti Korinos kontūrus.

Buvo tokia tyli ir nejudri, kad man pasirodė keista. Skubiai nuėjau prie lovos ir pasilenkiau virš jos. Ji atrodė tokia rami. Ir tokia išblyškusi. Mano galvoje ėmė tiksėti laikrodis. Tiksėjo taip, tarsi kažkam ruoštųsi. Palinkau dar arčiau jos, kol veidas beveik pasiekė jos burną. Kažko trūko. O tas laikrodis tiksėjo vis garsiau ir garsiau.

– Korina, – sušnibždėjau.

Jokios reakcijos.

– Korina, – pakartojau kiek garsiau ir išgirdau gaidelę, kurios anksčiau niekada nebuvau jutęs savo balse, verksmingą bejėgiškumo gaidelę.

Ji atmerkė akis.

– Ateik čia, mano meškiuk, – sušnibždėjo, apsikabindama mane ir įsitraukdama į lovą.

– Stipriau, – šnibždėjo ji. – Juk žinai, nesudušiu.

Ne, pamaniau, nesuduši. Mes nesudušim, *tai* nesuduš. Nes tai ir yra tai, ko aš laukiau, kam ruošiausi. Ir niekas kitas, tik mirtis gali tai sudaužyti.

– Ak, Ulavai, – šnibždėjo ji. – Ak, Ulavai.

Jos veidas švytėjo, ji šypsojosi, tačiau jos akyse žvilgėjo ašaros. Baltos krūtys vilnijo po manimi, tokios tyros, baltutėlės. Ir nors čia ir dabar ji buvo man tokia artima, koks tik gali būti artimas kitas žmogus, šią akimirką pamačiau ją tarsi pirmą kartą, iš toli, pro langą kitoje gatvės pusėje. Ir pagalvojau, kad neįmanoma pamatyti žmogaus nuogesnio nei žvelgiant šitaip, kai jis nesitiki, jog yra stebimas, tyrinėjamas. Šitaip manęs ji niekuomet nematė. Ir galbūt nepamatys. Ir staiga man toptelėjo. Tebeturiu užrašus, laišką, kurio taip ir neįstengiau užbaigti. Jeigu Korina juos surastų, grėstų nesusipratimas. Keista, kad mano širdis ėmė stipriau daužytis dėl šitokio niekniekio. Užrašai tebegulėjo po stalo įrankių dėže virtuvės stalčiuje, ir nebuvo jokio reikalo kam nors ją judinti. Tačiau vis tiek pirmai progai pasitaikius nusprendžiau jais atsikratyti.

– Šitaip, Ulavai.

Man įėjus į ją, manyje tarsi kas išsilaisvino, kažin kas, kas glūdėjo it užrakintas. Nežinau, kas

konkrečiai, bet ejakuliacijos jėga visa tai nusinešė su savimi ir nuplovė. Gulėjau ant nugaros, gaudžiau orą. Pasikeičiau kaip vyras, tik nežinojau kaip.

Ji pasilenkė prie manęs, pakuteno kaktą.

– Kaip jautiesi, mano karaliau?

Atsakiau, tačiau mano gerklė buvo pilna seilių.

– Ką? – nusijuokė ji.

Atsikrenkščiau ir pakartojau:

– Alkanas.

Ji nusijuokė dar garsiau.

– Ir laimingas, – pridūriau.

Korina netoleravo žuvies. Visuomet buvo jai alergiška, matyt, tai atsinešė iš šeimos. Kasdienių prekių parduotuvės jau nebedirbo, bet aš pasakiau, kad galėčiau užsakyti „CP ypatingąją" picą „China pizza" kavinėje.

– „China pizza"?

– Kiniškas maistas ir picos. Pagal kiekvieno norą. Ten pietauju beveik kasdien.

Apsirengiau ir nuėjau į už kampo esančią telefono būdelę. Niekada neturėjau telefono savo bute ir netroškau jo turėti. Man nereikėjo ryšio bute, kur manęs galėtų klausytis, mane surasti, šnekėtis su manimi.

Iš telefono būdelės galėjau pažvelgti į savo buto langą ketvirtame aukšte. Pamačiau ten stovinčią Koriną, jos apšviestą galvą. Velniška aureolė. Ji

pažiūrėjo žemyn, į mane. Aš pamojavau jai. Ji taip pat pamojo.

Krona nugarmėjo į metalinę burną.

– „China pizza“, plašom.

– Labas, Linai, tai Ulavas. Vieną „CP ypatingąją“ išsinešti.

– Nevalgysit vietoje, misteli Ulavai?

– Šiandien ne.

– Už penkiolikos minučių.

– Ačiū. Ir dar vienas dalykas. Ar kas nors atėjęs neklausinėjo apie mane?

– Apie jus? Ne.

– Puiku. Ar ten sėdi kas nors iš tų, su kuriais mane matydavai kartu? Vienas su keistais siaurais ūsais, lyg nupieštais? Arba tas su ruda odine striuke ir cigarete už ausies?

– Pažiūlėsiu. Neee...

Ten buvo tik apie dešimtį stalų, taigi juo tikėjau. Nei Briunhildsenas, nei Kankynė manęs nelaukia. Jie buvo ten su manimi ne kartą, tačiau nežinojo, kaip dažnai čia lankausi. Gerai.

Užtrenkiau sunkias metalines telefono būdelės duris ir pažvelgiau aukštyn į langą. Ji tebestovėjo tenai.

Iki „China pizza“ ketvirtis valandos kelio. Pica gulėjo paruošta raudonoje popierinėje dėžėlėje dydžio sulig sulankstomu staliuku. „CP ypatingoji“.

Geriausia Osle. Džiaugsiuosi matydamas Korinos veidą, kai ji suvalgys pirmąjį kąsnelį.

– *See you latel all-a-gatol,* – kaip visuomet man išeinant pro duris šūktelėjo Linas. Durys užsišovė prieš man išgirstant tą patį rimuotą atsisveikinimą, pakartotą kitam.

Nuskubėjau šaligatviu, pasukau už kampo. Galvojau apie Koriną. Turėjau *labai rimtai* apie ją galvoti. Pagaliau tai vienintelis pasiteisinimas, kodėl jų nei mačiau, nei girdėjau, nei pagalvojau apie tai, kas buvo akivaizdu: jeigu jie būtų žinoję, kad tai mano mėgstama vieta, būtų žinoję ir tai, kad aš irgi būsiu pagalvojęs apie tokią galimybę, todėl nesiartinsiu prie jos be ypatingo atsargumo priemonių. Taigi jie lūkuriavo ne šiltoje ir šviesioje vietoje, o šaltoje visatos tamsoje, kur, dievaži, net molekulės vos juda.

Išgirdau porą sykių sugurgždant sniegą, tačiau ta prakeikta pica sugaišino mane ir aš nespėjau išsitraukti pistoleto, o šaltas metalo gabalas jau spaudėsi man prie ausies.

– Kur ji?

Tai buvo Briunhildsenas. Jo ploni tarsi pieštuku nupaišyti ūsai krutėjo jam šnekant. Kartu su juo buvo jaunas vyrukas, kuris atrodė labiau išsigandęs nei pavojingas. Jam būtų puikiai tikęs mokinio ženklelis ant striukės, tačiau jis bent jau kruopščiai mane apieškojo. Mano pistoletą perdavė Briunhildsenui. Būčiau galėjęs duoti galvą nukirsti, kad

Hofmanui užteko smegenų nepersistengti apginkluojant jaunąjį išsišokėlį, padedantį Briunhildsenui. Greičiausiai jis turėjo užsikišęs peilį ar ką nors kita. Sąvadautojo ginklą. Pistoletas – narkotikų prekeivių ginklas.

– Hofmanas sako, kad liksi gyvas, jeigu perduosi mums jo žmoną, – išrėžė Briunhildsenas.

Tai buvo melas, tačiau ir pats būčiau sakęs tą patį. Svarsčiau savo galimybes. Gatvė kaip iššluota: nei žmonių, nei automobilių. Išskyrus tuos žmones, kurių čia būti neturėtų. Ir taip tylu aplinkui, kad galėjau girdėti prislopintą gaiduko mechanizmo dejonę, kai jis atlaužiamas.

– Ir kuo greičiau, – dėstė Briunhildsenas. – Juk žinai, kad ir be tavo pagalbos ją rasim.

Jis buvo teisus, nedūmė akių.

– Puiku, – tariau. – Pasiėmiau ją, kad galėčiau derėtis. Nežinojau, kad tas vyrukas – Hofmanas.

– Tai man nerūpi, mums tik reikia žmonos.

– Tuomet važiuojam jos paimti, – pasakiau.

13 skyrius

– Mums *būtinai* reikia į metro, – aiškinau jiems. – Paklausykit, ponia mano, kad ją saugau. Suprantama, tai ir darau. Tol, kol šiuo klausimu nesusitarsime. Esu jai pasakęs: jeigu negrįšiu per pusvalandį, vadinasi, atsitiko kažkas beprotiškai rimta ir ji privalo dingti. Iki mano buto dėl kalėdinės grūsties automobiliu važiuotume mažiausiai tris ketvirčius valandos.

Briunhildsenas spoksojo į mane.

– Tai paskambink jai ir pasakyk, kad grįši vėliau.

– Neturiu telefono.

– Nejaugi? Tai kaip čia galėjo nutikti, Johansenai, kad tau atėjus pica jau buvo paruošta?

Žvilgtelėjau žemyn į didžiulę raudoną kartoninę dėžutę. Briunhildsenas – ne kvailys.

– Užsakiau iš telefono automato.

Briunhildsenas nykščiu ir smiliumi persibraukė ūsus abiejose veido pusėse, lyg norėdamas juos palyginti. Nužvelgė gatvę nuo viršaus iki apačios. Vertino eismo intensyvumą. Svarstė, ką pasakys Hofmanas, jeigu ponia vėl išsprūs jiems iš rankų.

– „CP ypatingoji“, – pasakė berniūkštis. Jis plačiai išsišiepė ir kryptelėjo smakrą į kartoninės dėžutės pusę. – Geriausia pica mieste, tiesa?

– Užčiaupk marmūzę, – sugriaudėjo Briunhildsenas, baigęs tvarkyti ūsus ir apsisprendęs. – Važiuosim metro. Tada iš tavo telefono būdelės paskambinsim Kankynei ir jis mus iš ten prigriebs.

Penketą minučių ėjome iki metro stoties prie Nacionalinio teatro. Virš pistoleto Briunhildsenas užsitempė palto rankovę.

– Nusipirk bilietą sau, aš pirkti neketinu, – pasakė jis mums stovint prie bilietų langelio.

– Tas, kurį pirkau važiuodamas čia, galioja valandą, – sumelavau.

– Tikrai, – nusiviepė Briunhildsenas.

Galėjau tikėtis bilietų kontrolierių ir kad jie pristatys mane į policijos skyrių, kur bus saugu.

Metro traukinyje buvo taip ankšta, kaip ir tikėjausi. Pavargę po darbų žmonės, gumą kramtantis jaunimas, vyrai ir moterys, apsivilkę šiltai, su kalėdinėmis dovanomis, kyšančiomis iš plastikinių maišelių. Taigi teko stovėti. Įsitaisėme vagono vidury, visi trys viena ranka įsikibę į slidų plieninį turėklą. Durys užsidarė, ir langai nuo žmonių kvėpavimo apsitraukė garais. Traukinys pajudėjo.

– Hovseteris. Nemaniau, kad gyveni vakarinėje dalyje, Johansenai.

– Neturėtum tikėti viskuo, kuo tiki, Briunhildsenai.

– Tikrai? Pavyzdžiui, tuo, kad galėjai nusipirkti picą ten, Hovseteryje, užuot trenkęsis į miesto centrą?

– Tai „CP ypatingoji“, – nuoširdžiai paaiškino vaikis, žvelgdamas į raudoną dėžutę, užimančią neprotingai daug vietos ir taip perpildytame vagone. – Jos negautum...

– Užsičiaupk. Tai mėgsti šaltą picą, Johansenai?

– Mes ją pasišildysime.

– *Mes?* Tu ir ponia Hofman? – Briunhildsenas nusijuokė savo šnirpščiančiu juoku, nuskambėjusiu it kirvio kirtis. – Tu teisus, Johansenai, po velnių, nereikia tikėti tuo, kuo tiki.

Nereikia, pamaniau. Nereikia, pavyzdžiui, tikėti, kad toks vyrukas kaip aš iš tiesų vilsis, kad Hofmanas paliks jį gyvą. O manydamas, kad toks kaip aš tuo netiki, ir pats nepatikėsi, kad jis nesiruošia imtis desperatiškų veiksmų, mėgindamas pakeisti tą keblią padėtį, į kurią pateko. Briunhildseno antakiai buvo beveik suaugę viršum nosies.

Negalėjau perskaityti, kas vyko už jų, jo galvoje, tačiau numaniau, kad planas buvo toks – nušauti mudu su Korina mano bute. Tuomet įgrūsti pistoletą man į ranką, kad atrodytų, jog pirmiausia nušoviau ją, o tada nusišoviau pats. Išprotėjęs meilužis, klasika. Geriau nei būti sumestiems į ežeriuką

slėnyje atokiau nuo Oslo. Jeigu Korina dingtų, našlys kaipmat taptų pagrindiniu įtariamuoju ir pradėjus tyrimą vargiai išsisuktų. Žinoma, bent jau šitaip elgčiausi aš, Briunhildsenu dėtas. Tačiau Briunhildsenas – tai ne aš. Briunhildsenas – vyrukas su nepatyrusiu asistentu, su pistoletu, slepiamu palto rankovėje, kita ranka netvirtai besilaikantis už metalinio strypo, o kojomis besiremiantis ne taip plačiai, kad išlaikytų pusiausvyrą. Taip jau būna, kai pirmąkart važiuoji šiuo traukiniu. Aš skaičiavau atgal. Žinojau kiekvieną bėgių sandūrą, kiekvieną judesį, menkiausią kablelį ar tašką.

– Laikyk, – pasakiau sprausdamas picos dėžę vaikiui prie krūtinės, ir jis instinktyviai ją paėmė.

– Ei! – riktelėjo Briunhildsenas per metalo barškesį ir kilstelėjo ranką su pistoletu tą pačią akimirką, kai pasiekėme bėgių sandūrą. Sujudėjau, kai traukiniui darant posūkį Briunhildsenas automatiškai mostelėjo ranka su pistoletu, stengdamasis išlaikyti pusiausvyrą. Abiem rankomis įsikibęs į metalinį strypą, iš visų jėgų bloškiausi į jo pusę. Taikydamasis į antakius, beveik suaugusius viršum nosies. Buvau skaitęs, kad žmogaus galva sveria apie keturis su puse kilogramo, o judėdama septyniasdešimties kilometrų per valandą greičiu įgautų tokią jėgą, kad nesunkiai apskaičiuotum tik turėdamas geresnę galvą matematikai už manąją. Kai atsitraukiau atgal, pamačiau, kaip iš sulaužytos Briunhildseno nosies

kraujas menka srovele švirkščia jam ant veido, jo akys bolavo, iš po vokų buvo matyti tik rainelė, o rankas jis buvo nuleidęs palei šonus it pingvinas. Mačiau, kad Briunhildsenas kampe atsijungęs, bet kad neleisčiau jam atsigauti, čiupau abi jo rankas. Atrodė, tarsi mudu su Briunhildsenu šokame ratelį, kai viena ranka grabaliojau pistoleto po jo švarko rankovę. Tuomet ir vėl pakartojau judesį, kuris pasiteisino pirmąjį kartą. Stipriai prisitraukiau jį prie savęs, palenkiau galvą ir trenkiau jam į nosį. Išgirdau lyg kažką lūžtant, nors greičiausiai neturėjo sulūžti. Paleidau jį, bet ne jo pistoletą, ir jis sudribo kampe, o žmonės aplink mus aikčiojo nežinodami, kur dingti.

Atsisukau į berniūkštį ir nukreipiau į jį pistoletą, o tuo metu nenatūraliai abejingas pro nosį kalbantis balsu per garsiakalbį pranešė „Majuštuja“.

– Mano stotis, – pasakiau, pasilenkiau neleisdamas jam ištrūkti iš kampo ir vidinėje Briunhildseno palto kišenėje susižvejojau savo pistoletą.

Berniūkščio akys virš picos dėžės atrodė išplėstos it vabolės, o burna tokia atvipusi, lyg užgaidžiai gundytų. Kas žino, gal po keleto metų jis ieškos manęs, turėdamas didesnę patirtį ir sunkesnius ginklus. O gal po metų? Šitokie berniūkščiai išmoksta visko, ko jiems reikia, per trejetą ketvertą mėnesių.

Traukinys, įvažiuodamas į stotį, lėtino greitį. Atbulas traukiausi prie durų, esančių tiesiai už manęs.

Staiga mums atsirado daugiau vietos, žmonės stovėjo susispaudę palei šonus ir spoksojo į mus. Vienas mažylis kažką suvebleno savo motinai, ir daugiau jokio garso. Traukinys sustojo ir durys atsivėrė. Žengiau dar žingsnį atgal, sustojau tarpduryje. Jeigu kas šalia manęs ir norėjo išlipti, turėjo proto pasirinkti kitas duris.

– Ateik čia, – ištariau.

Berniūkštis nesureagavo.

– Ateik čia, – pakartojau ypač aiškiai.

Berniūkštis sumirksėjo vis dar nesuprasdamas.

– Picą.

Jis žengė žingsnį apatiškai lyg lunatikas ir padavė man raudoną dėžę. Išlipau į peroną. Stovėjau nukreipęs pistoletą į berniūkštį, norėdamas įsitikinti, jog jis suprato, kad tai tiesiog mano stotelė. Užmečiau akį į Briunhildseną. Jis gulėjo ant grindų, vienas jo petys pažeistoje vietoje neketino liautis trūkčiojęs lyg nuo elektros impulsų.

Durys vėl užsivėrė.

Berniūkštis dėbsojo į mane iš už žiemos suteptų, it druska aptrauktų langelių. Traukinys pajudėjo link Hovseterio ir jo apylinkių.

– *See you latel, all-a-gatol*, – sušnibždėjau įsikišdamas pistoletą.

Tamsoje skubėjau namo klausydamasis, ar neišgirsiu policijos automobilių sirenų. Kai jas išgirdau, padėjau dėžę su pica ant laiptų prie uždaryto

knygyno ir vėl pasukau į metro stoties pusę. Kai mėlyni švyturėliai pravažiavo, apsisukau ir nuskubėjau atgal. Picos dėžė stovėjo ant laiptelių nepajudinta. Kaip sakiau, džiaugsiuosi matydamas Korinos veidą, kai ji suvalgys pirmąjį kąsnelį picos.

14 skyrius

– Tu nė nepaklausei, – ištarė tamsoje.

– Ne, – atsakiau.

– Kodėl gi?

– Nesu iš tų, kurie klausinėja.

– Juk tau turėtų būti įdomu. Tėvas ir sūnus...

– Aš manau, pasipasakosi tuomet, kai jausi, kad gali.

Lova sugirgždėjo, ir Korina atsisuko į mane.

– O kas, jeigu taip ir nepapasakosiu?

– Tuomet taip ir nesužinosiu.

– Nesuprantu tavęs, Ulavai. Kodėl norėjai mane išgelbėti? Mane? Tu esi toks šaunus, o įsižiūrėjai tokią vargšę kaip aš?

– Tu jokia vargšė.

– Ką apie tai išmanai? Juk net nepasiteiravai, kad išsiaiškintum.

– Žinau, kad dabar esi čia, pas mane. Ir kol kas man to užtenka.

– O vėliau? Pažadėk, kad prigriebsi Danielių, kol jis neprigriebė tavęs. Pažadėk, kad keliausime į Paryžių. Pažadėk, kad vienaip ar kitaip sukrapštysime pakankamai pinigų pragyvenimui. Ir vis tiek

tu norėsi sužinoti, kas gi ji tokia, toji, kuri galėjo tapti savo posūnio meiluže. Juk negali visiškai pasitikėti tokiu žmogumi, tiesa? Turint tokį talentą apgaudinėti...

– Korina, – ištariau tiesdamas ranką prie cigarečių. – Jeigu tave kankina, kuo aš galbūt domėsiuosi ar nesidomėsiu, tai gausi leidimą pasipasakoti. Aš tik noriu pasakyti, kad tai priklauso nuo tavęs pačios.

Ji man švelniai krimstelėjo į petį.

– Ar bijai to, ką pasakysiu? Ar nerimauji, kad prisipažinsiu, jog nesu ta, kuo mane laikai?

Išsitraukiau cigaretę, tačiau niekaip negalėjau rasti žiebtuvėlio.

– Paklausyk. Esu žmogus, kuris kasdienę duoną pelno žudydamas žmones. Esu be galo tolerantiškas, kai kalbama apie žmonių reputaciją ir motyvus.

– Netikiu.

– Kuo?

– Tavimi netikiu, manau, kad tik mėgini nuslėpti.

– Nuslėpti ką?

Girdėjau, kaip ji ryja seiles.

– Kad myli mane.

Atsisukau į ją.

Pro langą sklindanti mėnulio šviesa suspindo drėgnose jos akyse.

– Tu myli mane, kvailiuk. – Ji švelniai kepštelėjo man per petį. Kartojo: – Tu myli mane, kvailiuk. Tu myli mane, kvailiuk, – riedant ašaroms it pupoms.

Prisitraukiau ją artyn prie savęs. Laikiau tol, kol mano petys iš pradžių sušilo, o paskui atvėso nuo jos ašarų. Dabar pamačiau žiebtuvėlį. Jis gulėjo po tuščia raudona kartonine picos dėže. Jeigu anksčiau ir abejojau, tai dabar jau žinojau. Jai patiko „CP ypatingoji“. Jai patinku aš.

15 skyrius

Kūčių išvakarės.

Ir vėl paspaudė šaltukas. Švelnesnio oro kol kas nebegalėjai tikėtis.

Iš telefono būdelės už kampo paskambinau į kelionių agentūrą. Jie pasakė, kiek kainuoja skrydžio į Paryžių bilietai. Pasakiau jiems, kad netrukus vėl paskambinsiu. Tada paskambinau Žvejui.

Be jokios įžangos pareiškiau, kad noriu gauti pinigus už Hofmano pašalinimą.

– Mūsų linija atvira, Ulavai.

– Jūsų pokalbiai nėra pasiklausomi, – tariau.

– Iš kur žinai?

– Hofmanas moka vyrukui iš Telekomunikacijų bendrovės, kuris turi duomenis, kurie telefonai yra pasiklausomi. Nė vieno iš jūsiškių tame sąraše nėra.

– Ulavai, aš padedu išspręsti tavo problemą. Kodėl dar turėčiau už tai sumokėti?

– Nes jūs uždirbsite tiek daug, kai Hofmano neliks, kad čia palyginti vienos ašaros.

Ragelyje pauzė. Bet neilga.

– Kiek?

– Keturiasdešimt tūkstančių.

– Tebūnie.

– Grynaisiais, atsiimsiu iš parduotuvės rytoj iš pat ryto.

– Gerai.

– Ir dar vienas dalykas. Neturėsiu galimybės vakare ateiti į parduotuvę. Aplink šlaistosi per daug Hofmano žmonių. Septintą valandą atsiųskit automobilį manęs paimti prie Bisleto stadiono iš užpakalinės pusės.

– Atsiųsiu.

– Ar pasirūpinot automobiliu ir karstais?

Žvejys neatsakė.

– Atsiprašau. Esu įpratęs viską tvarkyti pats.

– Ar dar kas nors?

Mudu padėjome ragelius. Negalėjau atitraukti akių nuo telefono. Žvejys be menkiausios dvejonės sutiko sumokėti keturiasdešimt tūkstančių. Būčiau mielai paėmęs ir penkiolika. Argi tas prekijas to nežinojo? Tai nesąmonė. Tikra nesąmonė. Parsidaviau per pigiai. Būčiau galėjęs paprašyti šešiasdešimt. Gal ir aštuoniasdešimt. Bet dabar jau per vėlu, turiu džiaugtis, kad bent kartą turėjau pakartotinių derybų galimybę.

Paprastai būnu sudirgęs, kai iki pašalinimo lieka daugiau nei diena. O paskui, skaičiuodamas laiką atgal, darausi vis mažiau ir mažiau susierzinęs.

Šįkart irgi tas pats.

Užsukau į kelionių agentūrą ir užsisakiau bilietus į Paryžių. Man pasiūlė pensionatą Monmartre. Paprastas, bet jaukus ir romantiškas, pasakė ten dirbanti moteris.

– Puiku, – sutikau aš.

– Kalėdų dovana? – nusišypsojo ponia, rašydama užsakymo blanke pavardę, panašią į manąją, bet ne visai tiksliai. Pakoreguosim, bet ne dabar, vėliau, prieš pat išvykstant. Moters vardas buvo užrašytas ties krūtine prisegtame ženklelyje ant kriaušės žalumo švarko, greičiausiai agentūros darbuotojų uniformos. Ryškus makiažas. Tabako dėmės ant dantų. Saulės įdegis. Turbūt jie susiranda rėmėjų kelionėms į pietus.

Išėjau į gatvę. Pažvelgiau į dešinę, tada į kairę. Norėjosi tamsos.

Eidamas namo supratau, kad mėgdžioju ją. Mariją.

Ar. Tai. Viskas.

Penktą valandą jau buvau sukrovęs du lagaminus.

– Viską, ko tau reikės, galėsime nusipirkti Paryžiuje, – pasakiau Korinai, kuri atrodė net šiek tiek labiau susinervinusi nei aš.

Šeštą valandą jau buvau išardęs, išvalęs, sutepęs ir sutvarkęs pistoletą. Užpildęs dėtuvę. Išsimaudžiau duše ir persirengiau. Galvojau apie tai, kas gali

nutikti. Suvokiau, jog turiu pasirūpinti, kad Kleinas jokiu būdu neatsidurtų man už nugaros. Apsivilkau juodą kostiumą. Atsisėdau į fotelį. Mane mušė prakaitas. Koriną purtė šaltis.

– Sėkmės, – palinkėjo ji.

– Dėkui, – atsakiau, pakilau ir išėjau.

16 skyrius

Trypinėjau tamsoje už senosios čiuožyklos ir futbolo stadiono.

Aftenposten rašė, kad šiąnakt ir artimiausiomis dienomis smarkiai šals, kad greičiausiai bus pasiektas šalčio rekordas.

Juodas autofurgonas slysdamas privažiavo prie šaligatvio krašto lygiai septintą valandą. Nei minute anksčiau, nei minute vėliau. Palaikiau tai geru ženklu.

Atidariau bagažinės duris ir įšokau. Kleinas su Danu sėdėjo ant savųjų baltų karstų. Abudu vilkėjo juodais kostiumais, baltais marškiniais, buvo pasirišę kaklaraiščius, kaip ir buvau prašęs. Danas džiugiai pasisveikino savąja šneka, it vartydamas bulvę burnoje, o Kleinas tik rūsčiai dėbtelėjo. Atsisėdau ant trečiojo karsto ir pabarbenau į langelį vairuotojo kabinoje. Mūsų vairuotojas šįvakar buvo vaikinukas, kuris pirmąsyk sutiko mane žuvies krautuvėje.

Kelias iki Riso bažnyčios vingiavo per ramų gyvenamųjų namų rajoną. Aš jo nemačiau, bet jį žinojau.

Trūktelėjau nosimi. Ar tik Žvejys nebus paskyręs vieno iš savo automobilių? Tuo atveju, pamaniau, bent jau būtų turėjęs pakeisti numerius.

– Iš kur šitas automobilis? – paklausiau susirūpinęs.

– Iš stovėjimo aikštelės Ekeberge, – paaiškino Danas. – Žvejys sakė, kad turiu rasti tinkamesnį laidotuvėms. – Jis garsiai nusikvatojo. – *Tinkamesnį laidotuvėms.*

Tada paklausiau, kodėl čia atsiduoda žuvimi. Bet jau žinojau, kad tas kvapas sklinda nuo jų abiejų. Prisiminiau, kad ir pats smirdėjau žuvimi, ten apsilankęs.

– Kaip jautiesi, – staiga paklausė Kleinas. – Besiruošdamas pašalinti savo šefą?

Žinojau, kad kuo mažiau kalbėsimės su Kleinu, tuo bus geriau.

– Nežinau.

– Aišku, kad žinai. Nagi.

– Pamiršk.

– Na jau ne.

Mačiau, kad Kleinas nenurims.

– Visų pirma Hofmanas man ne šefas. O antra, nejaučiu nieko.

– Aišku, kad jis tavo šefas! – išgirdau jo balse gergždžiančią įniršio gaidelę.

– Manyk, ką nori.

– Ir kaipgi jis gali būti tau ne šefas?

– Nesvarbu.

– Palauk, seni. Mes šįvakar tau reikalingi tavo subinei gelbėti, tai gal leisk ir mums pasimėgauti... – Jis parodė su nykščiu ir smiliumi. – ...bent trupučiuką.

Automobilis staigiai pasuko ties posūkiu, ir mes nučiuožėme slidžiais karstų paviršiais.

– Hofmanas moka man už kiekvieną paslaugą atskirai, – pasakiau. – Jis man kaip užsakovas. Be to...

– *Užsakovas?* – pakartojo Kleinas. – O Mao irgi buvo *paslauga?*

– Jeigu Mao buvo vienas iš tų, kuriuos pašalinau, vadinasi, Mao irgi buvo paslauga. Atsiprašau, jeigu tai buvo žmogus, su kuriuo tave siejo kokie nors jausmai...

– Siejo jaus... – Kleinas išspjovė tuos žodžius, bet tarsi užspringo. Minutę tylėjo, sunkiai kvėpuodamas. – O kiek pats tikiesi gyventi, žmones šalinantis budeli?

– Šįvakar paslauga tampa Hofmanas, – pabrėžiau. – Siūlau visą dėmesį sutelkti į jį.

– O kai jau jis bus pašalintas, – dėstė Kleinas, – tada atsiras kas nors kitas, kuris taps paslauga.

Akis įsmeigęs į mane, jis nė nemėgino slėpti savo neapykantos.

– Jeigu tau patinka turėti šefą, – dėsčiau toliau, – tai noriu priminti, ką tau pasakė Žvejys.

Kleinas jau veržėsi išsitraukti savo bjauryjį ginklą, tačiau Danas uždėjo delną jam ant rankų.

– Nurimk, Kleinai.

Automobilis sulėtino greitį.

Vaikinukas prakalbo į mus pro stiklą:

– Vaikinai, metas į vampyrų lovas.

Kiekvienas iš mūsų pakėlė deimanto formos karsto dangtį ir įsibraškino į vidų. Prieš uždarydamas savąjį luktelėjau, kol Kleinas nuleis savo karsto dangtį. Turėjome po du varžtus, kuriais iš vidaus prisukome dangčius. Tik po porą apsisukimų. Tiek, kad laikytųsi. Ne per daug, kad atėjus laikui būtų galima nustumti. Daugiau nebesinervinau. Tačiau keliai drebėjo. Keista.

Sustojome, durelės užsitrenkė, lauke girdėjau balsus.

– Dėkojame, kad leisit pasinaudoti kripta, – išgirdau vaikinuko balsą.

– Nėra už ką.

– Man buvo pažadėta, kad padėsite įnešti.

– Taip, juk iš mirusiųjų pagalbos negausi.

Pasigirdo vyriškas juokas. Galėjau duoti galvą nukirsti, kad mus sutiko vienas iš duobkasių. Autofurgono durys atsidarė. Buvau kraštinis ir pajutau, kad mane iškelia. Gulėjau kiek įmanydamas ramiau. Buvome pragręžę skyles dugne ir šonuose, mačiau šviesos ruoželius karsto tamsoje, kai mane nešė koridoriumi.

– Tai čia toji šeima, žuvusi Trondheimo kelyje?

– Taip.

– Skaičiau laikraštyje, išties tragiškos aplinkybės. Juos laidos šiaurėje, tiesa?

– Taip.

Pajutau, kad jie lipa žemyn, aš nuslydau, galva įsirėmė į karsto sienelę. Po velnių, maniau, kad numirėlius visuomet neša kojomis į priekį.

– Nespėsite nuvežti jų iki Kalėdų?

– Juos laidos Narvike, dvi dienos kelio.

Smulkūs kaukšintys žingsniai. Dabar jie lipa siaurais akmeniniais laipteliais. Gerai juos atsimenu.

– O kodėl jų tiesiog neišsiunčia lėktuvu?

– Giminaičiai mano, kad būtų brangu, – paaiškino vaikinukas. Puikiai susitvarkė. Buvau sakęs, kad jei bus per daug klausimų, jam tereikia pasakyti, jog jis ką tik pradėjęs dirbti laidojimo biure.

– Tai jie nori palaikyti kūnus bažnyčioje tik tol, kol galės tęsti kelionę?

– Taip. Kalėdos ir visa kita.

Ir vėl leidžiamės.

– Taip, taip. Suprantama. Kaip matote, čia yra vietos. Tik šis karstas rytoj bus laidojamas. Taigi jis atidarytas, netrukus susirinks šeima, norės pamatyti mirusįjį. Galime šį uždėti ant pakylos.

– Padėkime jį tiesiog ant žemės.

– Norit padėti karstą tiesiog ant betono grindų?

– Taip.

Jie nustojo nešę. Atrodė, tarsi dvejotų.

– Kaip norit.

Mane padėjo. Girdėjau sugirgždant prie pat galvos, o paskui žingsnius nutolstant.

Likau vienas. Žvilgtelėjau pro skylutę. Nevisiškai vienas. Vienas su mirusiuoju. Su paslauga. Su savuoju numirėliu. Ir praėjusį kartą buvau čia vienas. Mano mama atrodė tokia mažytė gulėdama karste. Susitraukusi. Greičiausiai jos siela kūne užėmė kur kas daugiau vietos nei visų kitų žmonių. Čia buvo ir jos šeima, anksčiau niekada nebuvau su jais susitikęs. Kai mano mama susidėjo su mano tėvu, jos tėvai nutraukė su ja bet kokius ryšius. Nei seneliai, nei dėdės, nei tetos paprasčiausiai negalėjo pakęsti minties, kad jų šeimos narė ištekės už nusikaltėlio. Ji persikėlė su juo į rytinę dalį, ir vien tik tai leido jiems su tuo susitaikyti: akys nemato, širdies neskauda. Tačiau dabar jiems prieš akis atsiradau aš. Badžiau akis savo seneliams, dėdėms ir tetoms, kurie iki tol tebuvo žmonės, apie kuriuos mama kalbėdavo tik girtutėlė ar apsvaigusi. Pirmieji žodžiai, kuriuos išgirdau iš savo giminaičių, išskyrus tėvus, buvo „užjaučiu“. Maždaug dvidešimt užuojautų bažnyčioje vakarinėje Oslo dalyje, vos keli žingsniai nuo tos vietos, kur ji užaugo. Paskui ir vėl sugrįžau į savąją upės pusę ir daugiau jų neregėjau.

Pasitikrinau, kad varžtai būtų priveržti tiek, kiek reikia.

Atkeliavo ir antrasis karstas.

Ir vėl nukaukšintys žingsniai. Pasižiūrėjau į laikrodį. Pusė aštuonių.

Atnešė ir trečiąjį karstą.

Vaikinukas su duobkasiu dingo laiptinėje šnekėdamiesi apie Kalėdų patiekalus.

Iki šiol viskas vyko pagal planą.

Kunigas irgi neprieštaravo, kai paskambinęs jam šeimos iš Narviko vardu pasiteiravau, ar bažnyčia negalėtų palaikyti kriptoje trijų kelyje žuvusiųjų kūnų iki Kalėdų ryto. Mes buvome vietoje, tad vyliausi, kad ir Hofmanas už pusvalandžio bus čia. Tikėtina, kad lauke jis išstatys sargybą. Neperdėsiu sakydamas, kad jo laukė didelis netikėtumas iš mūsų pusės.

Fosforinis mano laikrodžio ciferblatas plūduriavo ir švytėjo tamsoje.

Be dešimties aštuonios.

Lygiai aštuonios.

Penkios po aštuonių.

Staiga man toptelėjo. Užrašai. Laiškas. Viskas tebegulėjo po įrankių dėže. Ir kodėl aš jų neišmečiau? Pamiršau? Ir kodėl savęs vis klausiu to, užuot klausęs, *kas bus*, jeigu Korina juos suras? Ar *norėčiau*, kad ji visa tai rastų? Tai tu, Marija, turi atsakymus į visus panašius klausimus.

Išgirdau automobilių burzgesį. Užtrenkiamų durelių garsą.

Žingsnius ant laiptų.

Jie buvo čia.

– Jis atrodo toks ramus, – patylomis ištarė moteriškas balsas.

– Jie taip gražiai jį sutvarkė, – sušnarpštė vyresnis moteriškas balsas.

Pasigirdo vyriškas balsas:

– Palikau automobilio raktelius spynelėje, manau, turėčiau...

– Niekur neik, Erikai, – ištarė jaunesnė moteris. – Dieve, koks tu kinkadrebys.

– Bet, mieloji, automobilis...

– Jis pastatytas bažnyčios kieme, Erikai! Kas, tavo manymu, gali jam nutikti?

Pažvelgiau pro skylutę.

Tikėjausi, kad Danielius Hofmanas ateis vienas. Dabar jie buvo keturiese ir visi stovėjo toje pačioje pusėje, atsisukę į mane. Praplikęs Danieliaus amžiaus vyras. Nepanašus į jį. Greičiausiai svainis. Kas kiti du šalia jo stovintys žmonės, atspėjau teisingai: maždaug trisdešimtmetė moteris ir dešimties dvylikos metų mergaitė. Jaunesnioji sesuo ir dukterėčia. Dėl panašumo, tai tik nosimi vyresnė žila moteris buvo it iš akies trauktas Danielius. Vyresnioji sesuo? Jauna mama?

O Danieliaus Hofmano nė padujų.

Pats save įtikinėjau, kad jis atvažiuos savo mašina, kad būtų netgi keista, jei visa šeima atvyktų vienu metu.

O kai svainis lyg su kokiu laurų vainiku ant galvos pažvelgė į laikrodį sau ant rankos, tarsi patvirtino, kad laukiama jo.

– Lyg ir buvo planuota, kad Benjaminas turėtų perimti tėvo verslą, – sušnarpštė vyresnioji. – Ką dabar darys Danielius?

– Motin, – sudraudė jaunesnioji.

– Oi, tik neapsimesk, kad Erikas nežino.

Eriko pečiai pakilo ir nusileido po kostiumo švarku, keliai sulinko.

– Taip, žinau, kuo Danielius užsiima.

– Tuomet žinai ir tai, kaip sunkiai jis serga.

– Eliza buvo apie tai užsiminusi, tiesa. Ir ką bepadarysi. O toji... ėė...

– Korina, – įsiterpė Eliza.

– Manau, jūs turite dažniau su juo matytis, – pasakė vyresnioji.

– Motin!

– Aš tik sakau, kad nežinia kiek laiko dar Danielius bus su mumis.

– Mes *nė neketinam* turėti ką nors bendra su Danieliaus reikalais, mama. Pažvelk, kas nutiko Benjaminui.

– Ša!

Žingsniai ant laiptų.

Dvi žmogystos įėjo į patalpą.

Viena iš jų apsikabino vyresniąją moterį. Linktelėjo iš tolo jaunesniajai ir svainiui.

Danielius Hofmanas. O kartu su juo ir Kankynė, kuris bent kartą laiko liežuvį už dantų.

Jie įsitaisė tarp mūsų ir karsto, atsukę į mus nugaras. Puiku. Jeigu manyčiau, jog paslauga, kuri turi būti pašalinta, gali būti ginkluota, norėčiau trūks plyš užimti tokias pozicijas, kad galėčiau šauti į nugarą.

Kumštyje spaudžiau pistoleto apsodą.

Lūkuriavau.

Laukiau vyruko su meškos kailio kepure.

Jis nesirodė.

Jį paliko stovėti priešais bažnyčią.

Iš pradžių mums veikti būtų paprasčiau, tačiau vėliau jis sudarytų mums keblumų.

Mūsų sutartinis ženklas buvo kuo paprasčiausias: aš riktelsiu.

Nerastum nė menkiausios logiškos priežasties paaiškinti, kodėl tai negalėtų įvykti dabar. Ir vis dėlto būna tinkama akimirka, sekundė, įsprausta tarp kitų dviejų. Kaip atsitiko su slidžių lazda ir mano tėvu. Tarytum knygoje, kur rašytojas sprendžia, kada tiksliai kas nors turi įvykti, – tai, ką numanai įvyksiant, nes rašytojas jau užsiminė, kad tai nutiks, bet dar nenutiko. Taigi ir pasakojime atsiras tam

tikra vieta, tereikia dar šiek tiek palūkėti, mat viskas turi vykti tinkama seka. Užsimerkiau ir pajutau laiką tiksint atgal. Laukdamas, kol atsileis spyruoklė ir atitrūks lašas, tebekabantis varveklio viršūnėje.

Ir ta akimirka atėjo.

Aš surikau ir nustūmiau dangtį.

17 skyrius

Buvo šviesu. Šviesu ir gera. Mama pasakojo, kad labai karščiavau, kad apsilankęs čia daktaras liepė man dar keletą dienų gulėti lovoje ir gerti daugiau vandens ir sakė, jog tai visiškai nepavojinga. Tuomet pajutau, kad ji jaudinasi. Tačiau aš pats nesibaiminau. Jaučiausi gerai. Net ir užmerkus akis buvo šviesu, pro vokus mirgėjo rausvi raibuliai. Buvau paguldytas plačioje mamos lovoje, ir atrodė, tarsi kambaryje vienas po kito keičiasi metų laikai. Švelnų orą keisdavo vasaros kaitra, kai prakaitas žliaugdavo, varvėdavo nuo kaktos it vasariškas lietus, paklodės lipdavo prie šlaunų, kol pagaliau palengvėdavo atėjus rudeniui, teikiančiam skaidrumo protui ir gaivos orui. Kol vėl užklupdavo žiema, lydima dantų kalenimo ir ilgos kovos per miegus, sapnuose ir tikrovėje.

Ji buvo nuėjusi į biblioteką ir paėmė man knygą. *Vargdienius.* Parašytą Viktoro Hugo. „Sutrumpintas leidimas“, – buvo parašyta viršelyje po nedideliu originaliu jaunutės Kozetės paveikslu, nupieštu Emilio Bajaro.

Skaičiau ir svajojau. Svajojau ir skaičiau. Kai ką pridėdavau, kai ką išmesdavau. Jau gerai ir nebežinojau, kurią dalį pasakojimo sukūrė autorius, o kurią aš pats.

Tikėjau ta istorija. Ir vis dėlto maniau, kad Viktoras Hugo ją papasakojo ne taip.

Netikėjau, kad Žanas Valžanas pavogė duonos ir už tai sėdėjo. Įtariau, kad Viktoras Hugo baiminosi, jog po tiesos, papasakotos skaitytojams, Žanas nebetaps jų garbinamu didvyriu. Jeigu jis buvo nužudęs žmogų. Jeigu jis žudikas. Žanas Valžanas buvo geras žmogus, o tas, kurį jis nužudė, tikrai buvo to nusipelnęs. Taigi šitaip ir buvo. Žanas Valžanas nužudė žmogų, kuris padarė klaidą ir turėjo už tai sumokėti. Epizodas su duonos vagyste mane tiesiog suerzino. Todėl aš perrašiau šį pasakojimą. Dabar jis geresnis.

Taigi Žanas Valžanas buvo visuomenei pavojingas žudikas, ieškomas po visą Prancūziją. Jis buvo įsimylėjęs Fantiną, vargšelę kekšę. Taip įsimylėjęs, kad dėl jos būtų galėjęs padaryti bet ką. Jis darė viską iš meilės jai, garbindamas ją it pamišęs, o ne trokšdamas išgelbėti savo nemirtingą sielą ar įrodyti savo meilę žmonijai. Jis pakluso grožiui. Tikra tiesa. Pakluso ir įžvelgė tos ištvirkusios, mirtina liga sergančios prostitutės be dantų ir išslinkusiais plaukais grožį. Jis regėjo grožį ten, kur kiti jo nematė. Todėl tas grožis buvo tik jam, vieninteliam. Ir atvirkščiai.

Po dešimties dienų karštis ėmė slūgti. Man tai atrodė kaip viena diena, o kai atsigavau, mama sėdėjo ant lovos kraštelio ir glostė man kaktą, verkšleno ir pasakojo, kaip arti prie mirties buvau. Aš pasakiau jai, kad buvau kažkur, kur ir vėl norėčiau sugrįžti.

– Ne, brangusis Ulavai, tik nekalbėk šitaip!

Supratau, ką ji pamanė. Ji irgi būdavo kažkur, kur nuolatos norėdavo sugrįžti, kur nukeliaudavo su buteliu.

– Bet aš ir nenoriu mirti, mama. Aš noriu kurti.

18 skyrius

Pašokau ant kelių, abiem rankomis laikydamas pistoletą.

Lyg sulėtintame filme mačiau Kankynę su Hofmanu apsisukant.

Iššoviau Kankynei į nugarą, suteikdamas beprasidedančiam jo piruetui didesnį pagreitį. Du šūvius. Iš rudos striukės pasklido baltos plunksnelės ir tarytum snaigės ėmė šokti ore. Jis spėjo išsitraukti pistoletą iš peršautos striukės ir taip pat iššovė, tačiau nepakėlęs rankos. Kulkos atsitrenkė į grindis, sienas ir atšokusios rikošetu zvimbdamos skraidė po mūrinę patalpą. Kleinas buvo atsidaręs savojo karsto dangtį prie pat manęs, tačiau taip ir liko gulėti. Aiškiai nemėgo kulkų krušos. Danas buvo iššokęs iš karsto ir taikėsi į Hofmaną, tačiau jo karstas buvo pastatytas palei trumpąją sienelę kriptos gale, o aš stovėjau tiesiai už Hofmano, Dano šūvio trajektorijoje. Mečiausi atgal, pistoletą nukreipęs į Hofmaną. Tačiau jis buvo neįtikėtinai greitas. Peršoko karstą ir puolė tiesiai prie mergaitės, nusitempdamas ją prie ilgosios sienos už kitų giminaičių, kurie tarsi suakmenėję stovėjo čia atvipusiais žandikauliais.

Po pakyla, ant kurios buvo uždėtas Benjamino Hofmano karstas, gulėjo Kankynė. Sustingusi jo ranka su pistoletu kyšojo iš kūno tarsi nebeveikiantis skysčio lygio matuoklis. Styrojo laidydama atsitiktines kulkas. Kraujas ir stuburo smegenys, išsitaškiusios ant betono. Pistoletas „Glock“. Daugybė kulkų. Tik laiko klausimas, kada kuri nors ką nors kliudys. Dar sykį šoviau į Kankynę. Spyriau į Kleino karstą, vėl nukreipdamas pistoletą į Hofmaną. Radau jį už kampo. Jis sėdėjo ant grindų, atsirėmęs nugara į sieną su mergaite glėbyje, viena ranka tvirtai spausdamas jos gležną krūtinę, kita ranka nukreipęs pistoletą jai į smilkinį. Ji buvo tylut tylutėlė, rudų akių žvilgsniu stebėjo mane nė nemirktelėdama.

– Erikai...

Sesers balsas. Stebėdama brolį, ji kreipėsi į savo vyrą.

Ir vyras su praplikusia galva galiausiai sureagavo. Žengė netvirtą žingsnį link svainio.

– Nesiartink, Erikai, – iškošė pro dantis Danielius. – Šie žmonės čia ne dėl tavęs.

Tačiau Erikas nesustojo, sunkiomis it kaladės kojomis jis judėjo pirmyn lyg zombis.

– Velnias, – riktelėjo Danas, traukdamas pistoletą ir jį užtaisydamas. Mechanizmo klaida. Kulka užstrigo. Prakeikta saviveikla.

– Erikai! – pakartojo Danielius, nukreipdamas pistoletą svainio pusėn.

Tėvas tiesė rankas į dukrą. Lyžtelėjo lūpas.

– Bertina...

Danielius nuspaudė leistuką. Svainis sukniubo. Jam kliuvo į pilvą.

– Dinkit iš čia arba nušausiu mergaitę! – sugriaudėjo Danielius Hofmanas.

Išgirdau šalia savęs kažką sunkiai šnopuojant. Kleinas buvo atsistojęs, laikė nupjautavamzdį ginklą iškėlęs ir nukreipęs į Hofmaną. Tačiau stalas su Hofmano jaunesniojo karstu stovėjo ne vietoje, todėl jam teko žengti žingsnį artyn karsto, kad ugnies linija būtų švari.

– Šalin, kitaip nušausiu ją! – suspigo Danielius Hofmanas.

Ginklas buvo nuleistas žemyn, maždaug keturiasdešimt penkių laipsnių kampu, o Kleinas atsilenkė atgal kuo toliau nuo ginklo, tarsi bijotų, kad jis išaus jam tiesiai palei veidą.

– Ne, – surikau. – Kleinai, ne!

Pastebėjau, kaip jis sumirksėjo, – šitaip žmogus elgiasi sužinojęs, kad tuoj įvyks sprogimas, tik nežinia, kada tiksliai.

– Sere! – sušukau mėgindamas užmegzti su juo akių kontaktą. – Sere! Malonėkite patraukti mergaitę!

Hofmanas pažvelgė į mane taip, lyg klausdamas, kuo jį laikau. Idiotu?

Velniai griebtų, šitai neturi nutikti. Įstengiau žengti žingsnelį į Kleino pusę.

Nuo ginklo sukeltos sprogimo bangos užgulė ausis. Pakilo dūmų debesis. Trumpas vamzdis, didžiulis sprogimas.

Balta mergaitės palaidinė pavirto balta su žirneliais; vienoje jos kaklo pusėje žiojėjo žaizda, o Danieliaus Hofmano veidas atrodė, tarsi degtų. Bet abudu buvo gyvi. Kol Hofmano pistoletas šokinėjo per betono grindis, Kleinas pasilenkė viršum karsto, stovinčio ant stalo, ir tiesė ranką tol, kol šautuvo buožė atsigulė mergaitei ant peties, o vamzdis palietė Hofmanui nosį, jam vis dar desperatiškai mėginant slėptis už vaiko nugaros.

Kleinas iššovė dar kartą. Užtaisytas ginklas nusinešė Hofmano veidą, lyg kilsteldamas jį galvoje šiek tiek aukštėliau.

Kleinas atsisuko į mane paklaikusiu veidu.

– Paslauga! Ar ir tai tik dar viena paslauga, velnie tu neraliuotas?

Buvau pasiruošęs šauti Kleinui į galvą, jeigu tik jis nukreips į mane ginklą, nors ir žinojau, kad dabar jame tik dvi tuščios tūtelės. Užmečiau akį į Hofmano pusę. Galva ties smakru buvo sukneţinta, lyg iš vidaus išpuvęs nukritęs obuolys. Jis pašalintas. Ir kas iš to? Vis tiek būtų miręs. Visi mes vis tiek mirsime. Bet aš bent jau jį pergyvenau.

Pakėliau mergaitę, tada Hofmanui nuo kaklo nutraukiau kašmyro vilnos šaliką ir apvyniojau jos kaklą toje vietoje, kur pulsuodamas tryško kraujas. Ji tebežiūrėjo į mane išplėstomis lėliukėmis. Taip ir neištarė nė žodelio. Pasiunčiau Daną prie laiptų aikštelės patikrinti, ar niekas neatėjo, o pats liepiau močiutei stabdyti kraujavimą savo vaikaitei spaudžiant skylę kakle. Pastebėjau, kad Kleinas dedasi du naujus šovinius į savo prakeiktą ginklą. Nenuleidau pistoleto.

Sesuo klūpojo ant kelių šalia savo vyro, kuris monotoniškai tyliai dejavo, virš pilvo sunėręs rankas. Buvau girdėjęs, kad skrandžio rūgštis, patekusi į žaizdą, kelia pragariškus skausmus, bet buvau tikras, kad jis išgyvens. Tačiau mergaitė... Po velnių! Ir ką gi ji kam padarė?

– Ką dabar darysim? – pasiteiravo Danas.

– Tyliai lauksim, – tarstelėjau.

Kleinas sušnarpštė.

– Ko lauksim? Paršelių?

– Lauksim, kol išgirsim, kad automobilis užvestas ir nuvažiavo, – atsakiau. Prisiminiau ramų susikaupusį žvilgsnį po meškos kailio kepure. Galėjau viltis, kad jis nebus per daug pareigingas.

– Duobkasys jau...

– Užsičiaupk!

Kleinas dėbtelėjo į mane. Jo ginklas buvo kiek pakeltas. Kai jis suvokė, kur nukreiptas mano pistoletas, vamzdis vėl nusileido žemyn. Ir jis užsičiaupė.

Bet atsirado kitų, kurie to nepadarė. Iš po stalo girdėjosi žodžiai:

– Velniop, velniop, velniop, prakeiktas pragaras, šėtono pragaras...

Akimirką maniau, kad vyrukas miręs, tik jo žandikaulis niekaip nesiliauja krutėjęs. Kaip gyvatės kūnas, perkirstas pusiau ir dar parą besitampantis. Buvau apie tai skaitęs.

– Sušikta pragaro tamsa prakeiktoj velnio močios pizdoj.

Pritūpiau šalia jo.

Buvo galima diskutuoti, kaip Kankynė gavo savo pravardę. Kai kas užsiminė, kad jis gerai žinojo, kur sumušti savo moteris, jeigu jos neatlieka darbo, kad joms labiau skaudėtų negu pakenktų, kad randai nepablogintų prekės vertės. O dabar atrodė, kad Kankynė nusineš šią paslaptį su savimi į kapus.

– Po perkūnais! Velniai rautų, kaip uuuu prakeiktai s-s-kauda, Ulavai!

– Neatrodo, kad skaudės ilgai, Kankyne.

– Ne? Po velnių. Duosi užsirūkyt?

Ištraukiau cigaretę jam iš už ausies ir įkišau tarp drebančių lūpų. Ji šokinėjo aukštyn žemyn, bet Kankynei vis dėlto pavyko išlaikyti ją lūpomis.

– U-u-ugnies! – paprašė jis, kapodamas garsus.

– Deja, mečiau.

– Protingas v-vyrukas. Ilgai g-g-gyvensi.

– Jokių garantijų.

– Jokių, aišku kaip dieną. Ryt gatvėj g-g-gali būti partrenktas automobilio.

Aš linktelėjau.

– Kas lauke?

– Tavo kakta išpilta p-prakaito, Ulavai? Per šiltai apsirengęs ar nuo streso?

– Atsakyk.

– O ką gausiu už tą i-info, a?

– Dešimties milijonų kronų mokesčių lengvatą. Arba ugnies cigaretei. Rinkis.

Kankynė sukrizeno. Kostelėjo.

– Tik rusas. Bet, mano manymu, jis tinkamas. Profesionalus kariškis ar kažkas panašaus. Nežinau, nedaug kalba, vargšelis.

– Turi ginklą?

– Taip, po velnių!

– Ir kas tai galėtų būti? Automatas?

– O kaipgi su tuo degtuku?

– Kantrybės, Kankyne.

– Parodyk lašelį gailesčio esančiam prie mirties slenksčio, Ulavai. – Jis apkosėjo kraujais mano baltus marškinius. – Juk žinai, kad dabar miegosi geriau.

– O tu geriau miegojai privertęs kurčnebylę mergaitę parsidavinėti, kad atidirbtų už to tipelio skolas?

Kankynės akys sumirksėjo. Jo žvilgsnis tapo toks keistai aiškus, tarsi jam būtų palengvėję.

– Ak, ją, – tyliai pratarė jis.

– Taip, ją, – atsakiau.

– O čia tai tu su-su-suklydai, Ulavai.

– Nejaugi?

– Taip. Ji pati pas mane atėjo. Tai *ji* norėjo sumokėti jo skolas.

– Ji pati?

Kankynė palinksėjo galva. Atrodė, lyg būtų atsigavęs.

– Iš tiesų tai aš pasakiau „ne“. Na, pamaniau, ji nėra itin graži, o kas norės mokėti merginai, kuri negirdi, ko jos prašai? Sutikau tik todėl, kad ji primygtinai reikalavo. Ir, aišku, kai ji skolą prisiėmė, skola tapo jos. Ar ne tiesa?

Nieko neatsakiau. Neturėjau jokių atsakymų. Kažkokia velniava. Kažkas perrašė pasakojimą. Manasis geresnis.

– Danai, – šūktelėjau durų link. – Ar turi ugnies?

Nenuleisdamas žvilgsnio nuo laiptų, jis perėmė pistoletą į kairę ranką, o dešine sužvejojo kišenėje žiebtuvėlį. Esame keisti įpročių vergai. Metė jį man. Sugavau ore. Žiebtuvėlis spragtelėjo. Laikiau geltoną liepsnelę priešais cigaretę. Laukiau, kol ją įtrauks tabakas, tačiau liepsnelė degė tolygiai. Palaikiau dar akimirką, paleidau nykštį, žiebtuvėlis užgeso, liepsna dingo.

Apsidairiau aplinkui. Kraujas ir aimanos. Visi užsiėmę savais rūpesčiais. Išskyrus Kleiną, kuriam rūpėjo manieji. Sugavau jo žvilgsnį.

– Eisi pirmas, – pasakiau.

– Ką?

– Lipsi aukštyn pirmas.

– Kodėl?

– Ką galėčiau atsakyti? Todėl, kad turi automatą?

– Gali jį pasiimti.

– Ne dėl to. Eisi pirmas, nes aš taip liepiu. Nenoriu, kad eitum paskui mane.

– Kas per velnias? Tu manimi nepasitiki?

– Pasitikiu tavimi tiek, kad turi eiti pirmas.

Net nepasistengiau suvaidinti, kad nukreipiu į jį pistoletą.

– Danai! Pasitrauk, eis Kleinas.

Kleinas ilgai žiūrėjo į mane.

– Tau tai dar atsirūgs, Johansenai.

Jis nusispyrė batus, nuskubėjo į laiptų aikštelę ir pasilenkęs susigūžė ties akmeninių laiptelių pradžia blausioje šviesoje. Mes jį stebėjome. Matėme jį stabtelint, kyštelint galvą tiek, kad ji pasirodytų viršum laiptelio, ir vėl pritupiant. Greičiausiai nieko nepamatęs, jis atsitiesė ir ėmė sėlinti aukštyn, abiem rankomis laikydamas automatą ties krūtine kaip koks suknistas Gelbėjimo armijos gitaristas. Sustojo laiptų viršuje ir atsisukęs mums pamojo.

Sulaikiau Daną.

– Luktelk, – sušnibždėjau. Skaičiavau iki dviejų.

Šūvių salvė pasigirdo po vieno su puse.

Ji pasigriebė Kleiną ir nuskraidino jį palei laiptus.

Jis nukrito ties laiptų viduriu ir atsidūrė prie mūsų jau negyvas. Nė vienas jo kūno raumuo nebuvo įtemptas, kai jis ritosi žemyn veikiamas sunkio jėgos lyg liulanti šviežia skerdena.

– Velniai rautų... – sušnibždėjo Danas, spoksodamas į kūną, gulintį mums palei kojas.

– *Hi!* – užrikau. – Pasisveikinimas aidu atsimušė į sienas, lyg sulaukdamas atsakymo. – *Your boss is dead! Job is over! Go back to Russia! No one is gonna pay for any more work today!*

Palaukiau. Sušnibždėjau Danui, kad jam reikėtų paieškoti Kankynės automobilio raktelių. Danas grįžo su jais, ir aš pamėtėjau juos aukštyn už laiptų krašto, kad jie dingtų už lauko durų.

– *We are not coming out until we hear the car leaving!*"

Laukiau.

Ir netrukus pasigirdo atsakymas laužyta anglų kalba:

– *I don't know boss is dead. Maybe prisoner. Give me boss, I will leave and you will live.*"'

– *He is very dead! Come down and see!*"''

" Tavo bosas negyvas! Darbas baigtas! Grįžk į Rusiją! Niekas šiandien tau nebesumokės už jokį darbą! (Angl.)

"" Mes neišeisime tol, kol neišgirsime nuvažiuojančio automobilio! (Angl.)

"' Nežinau, ar bosas miręs, gal tapęs kaliniu. Atiduokit man bosą, ir aš išvažiuosiu, o jūs liksit gyvi. (Angl.)

"'' Jis tikrų tikriausiai negyvas! Ateik ir pamatysi! (Angl.)

– *Ha ha. I want my boss come with me.**

Mečiau žvilgsnį į Daną.

– Ką darysim dabar? – pašnibždomis pasiteiravo jis, lyg klausęsis velnioniško priedainio.

– Nupjausim galvą, – pasakiau.

– Ką?

– Eik vidun ir nupjauk Hofmanui galvą. Kankynė turėjo dantytą peilį.

– Ėė... kuriam Hofmanui?

Ar jis išsikraustė iš proto?

– Danieliui. Galva – tai mūsų išėjimo bilietas, supranti?

Mačiau, kad jis nesupranta. Bet vis tiek padarė ką lieptas.

Stovėjau tarpduryje ir žvelgiau į laiptus. Viduje girdėjau prislopintą pašnekesį. Atrodė, lyg apačioje visi būtų nurimę. Akimirką pasinaudojau proga ir leidausi į apmąstymus. Kaip visuomet stresinėse situacijose kyla visokių kvailų ir nereikalingų minčių. Kad Kleino švarkas išsivertęs kita puse ir vidinėje pusėje matosi etiketė, jog tai nuomotas švarkas. Dabar jis suvarpytas daugybės skylučių, tad jo jau niekaip nebeatiduotum. Kad, nepaisant visko, tai buvo puiki logistika – Hofmano, Kankynės ir Kleino kūnai jau bažnyčioje ir kiekvienas turi po karstą. Kad aš gavau vietą lėktuve netoli sparnų prie lango, šalia

*Cha cha. Noriu, kad bosas keliautų su manimi! (Angl.)

Korinos, ir mums leidžiantis ji galės stebėti Paryžių. Kilo dar keletas reikšmingesnių minčių. Ką dabar veikia mūsiškis vaikinukas su automobiliu? Ar tebelaukia mūsų šalikelėje priešais bažnyčią? Jeigu jis girdėjo šūvius, tai greičiausiai išgirdo ir paskutinę papliūpą iš automatinio ginklo, kokio mūsų arsenale nebuvo. Tai, kad paskutinis šūvis, kurį išgirsti, yra priešininko, visuomet bloga naujiena. Jis buvo gavęs aiškius nurodymus, tik ar sugebės išsaugoti šaltakraujiškumą? Ar kaimynai girdėjo šūvius? Kur duobkasys? Darbas užsitęsė, kiek dar reikės laiko, kol *turėsime* iš čia išeiti?

Tarpduryje pasirodė Danas. Perbalusiu veidu. Bet ne tokiu blyškiu, kaip tas veidas galvoje, kuri tabalavo jo rankoje. Patvirtinau, kad tai tas Hofmanas, ir paliepiau galvą užmesti aukštyn.

Danas porą kartų apsuko ant rankos tos galvos plaukus, įsibėgėjo, kilstelėjo ranką palei šoną lyg žaisdamas boulingą ir paleido. Galva besiplaikstančiais plaukais nuskrido aukštyn, bet per daug staigiu kampu. Atsitrenkusi į lubas ir atšokusi, grįžo pasišokinėdama ir traškėdama, kaip traška daužomas kietai išvirto kiaušinio lukštas.

– Kad tik gerai nusitaikius, – sumurmėjo Danas, vėl čiupo galvą, atsispyrė kojomis, užmerkęs akis ir stengdamasis susikaupti, porą sykių giliai įkvėpė. Jutau, kad esu ties pamišimo riba, nes vos nepradėjau juoktis. Tuomet jis atsimerkė, žengė du

žingsnius pirmyn ir mostelėjo ranka. Paleido. Keturių su puse kilogramo žmogaus galva nuskriejo dailiu lanku virš laiptų, perskriejo grindis ir išgirdome ją atsitrenkiant ir nuriedant ties durimis.

Danas grįžtelėjo į mane ir pergalingai šyptelėjo, tačiau nieko nepasakė.

Mes laukėme. Vis laukėme.

Netrukus išgirdome užvedant automobilį. Variklio burzgesį. Bjauriai sudžeržgiant pavarą. Atbulinės eigos. Vėl pavaros girgždesį. Per greit važiuojant pirma pavara. Vairuotojas, nepripratęs prie automobilio, išriedėjo iš kiemo.

Pažvelgiau į Daną. Jis išpūtė žandus ir išleido orą, purtydamas dešinę ranką, tarsi būtų pagriebęs ką nors karšta.

Aš klausiausi. Gerai įsiklausiau. Atrodo, pajutau jas dar prieš išgirsdamas. Policijos sirenas. Šaltyje garsas sklinda puikiai. Dar šiek tiek užtruks, kol čia atvažiuos.

Apsižvalgiau sau už nugaros. Pamačiau mergaitę močiutės glėbyje. Buvo sunku pasakyti, ar ji kvėpuoja, tačiau iš veido spalvos sprendžiau, kad ji netekusi daug kraujo. Turėjau pasistengti dabar apie tai negalvoti. Prieš išeidamas dar nužvelgiau visą patalpą. Šeimą, mirtį, kraują. Tai priminė man nuotrauką. Tris hienas su zebru, kurio pilvas išdraskytas.

19 skyrius

Nėra taip, kad neprisiminčiau, ką jai sakiau metro traukinyje. Neprisimenu, ar sakiau, kad to *nepamenu*, tačiau bent jau ketinau tai pasakyti. Bet iš tiesų prisimenu. Pasakiau jai, kad ją myliu. Tik tam, kad suvokčiau, ką reiškia kitam ištarti šiuos žodžius. Tarsi šaudant į žmogaus torso formos taikinį; tai, žinoma, ne visai tas pats, bet ir ne taip, kaip šaudyti į įprastus apskritus taikinius. Dėl to nesukau sau galvos, kaip ir neketinau užmušinėti žmonių šaudamas į torsus vietoj taikinių. Tai buvo treniruotė. Poreikis. Vieną dieną aš greičiausiai sutiksiu damą, kurią mylėsiu ir kuri mylės mane, ir bus smagu, jeigu žodžiai neužstrigs gerklėje. Nebuvau *prasitaręs* Korinai, kad ją jau įsimylėjau. Neištariau to garsiai, nuoširdžiai, be galimybės atsitraukti, pasiųsti velniop, leisdamas aidui užpildyti tuštumą, išpūsti tylą, kad ji užimtų tiek vietos, jog net sienos imtų braškėti. Aš tai pasakiau Marijai būtent toje vietoje, kur bėgiai susijungia. Arba išsiskiria. Tačiau nuo minties, jog netrukus šitai pasakysiu Korinai, mano širdis, atrodė, tuoj iššoks. Ar turėčiau pasakyti tai šįvakar?

Gal skrendant į Paryžių? Ar Paryžiaus viešbutyje? Greičiausiai po pietų? Taip, tai būtų nuostabu!

Apie tai mąsčiau, kai mudu su Danu išėjome iš bažnyčios ir aš įkvėpiau žvarbaus, šalto žiemos oro, turinčio druskos skonį net fjordui užšalus. Policijos automobilių sirenos dabar vos girdėjosi, garsas čia atsirasdavo, čia pradingdavo it blogai nustatyta radijo stotis, dar toks tolimas, kad negalėjai pasakyti, kuria kryptimi jie juda.

Galėjau matyti priekines juodojo autofurgono šviesas kelyje, einančiame apačioje palei bažnyčios tvorą.

Ėjau per ledo grumstus smulkiais skubriais žingsniais, vos lenkdamas kelius. Norvegijoje to išmokti dar vaikystėje. Danijoje šito greičiausiai išmokstama ne taip anksti, ten nebūna tiek daug sniego ir ledo, ir aš jaučiau, kad Danas lėtina žingsnius. Bet nebuvau tuo įsitikinęs, gal jis buvo vaikščiojęs ledu dažniau nei aš. Juk tiek mažai vienas apie kitą težinome. Tematome apskritą gražų veidą, atvirą šypsnį, girdime draugiškus daniškus žodžius, kuriuos ne visuomet suprantame. Jie sutepa mūsų klausos kanalus, nuramina nervus, ir mes jau kuriame istorijas apie daniškas dešras, danišką alų, daniškos saulės kaitrą ir lėtą bei ramų gyvenimą kaime lygumų šalyje žemiau į pietus. Ir tai yra taip miela, kad sumažėja savisauga. Bet ką gi aš *žinojau*? Gal Danas

yra pašalinęs kur kas daugiau žmonių, nei aš kada nors galėčiau. Ir kodėl man atėjo į galvą ta mintis? Greičiausiai todėl, kad staiga pajutau, jog laikas vėl kažko lūkuriuoja, kad iki pavojaus tetrūksta naujos suspaustos sekundės ir įtemptos spyruoklės.

Turėjau atsisukti, tačiau neįstengiau.

Negalėjau jo kaltinti. Kaip sakoma, pats esu mėgėjas trūks plyš užimti tokias pozicijas, kad galėčiau šauti ginkluotam žmogui į nugarą.

Driokstelėjo per visą bažnyčios kiemą.

Pirmąją kulką pajutau spraudžiantis į nugarą, o kitą – it dantis, stipriai įsikabinusius man į šlaunį. Jis šovė žemai, lygiai taip, kaip aš šoviau Benjaminui. Griuvau kniūbsčias. Smakru trenkiausi į ledą. Pasiverčiau ir pažvelgiau į jo pistoleto vamzdį.

– Atleisk, Ulavai, – ištarė Danas, ir aš supratau, ką jis turi galvoje. „Nieko asmeniška." Jis pašovė mane, kad šitai pasakytų.

– O Žvejys sumanus, – sušnibždėjau. – Žinodamas, kad nepasitikėsiu Kleinu, davė užduotį tau.

– Tikra tiesa, Ulavai.

– Bet kam mane šalinti?

Danas gūžtelėjo pečiais. Dabar policijos sirenos jau girdėjosi artėliau.

– Viskas labai paprasta, – tariau. – Šefams nereikia gyvų tų, kurie ką nors apie juos žino. Turėtum ir tu apie tai pagalvoti, Danai. Turi žinoti, kada išnešti klumpes.

– Ne todėl, Ulavai.

– Žinau. Žvejys yra šefas, o šefai paprastai bijosi žmonių, galinčių pašalinti savuosius šefus. Jie mano, kad dabar jų eilė.

– Ir ne todėl, Ulavai.

– Po velnių, Danai, nejaugi nematai, kad greit nukraujuosiu, gal apsieikim be spėlionių?

Danas atsikrenkštė.

– Žvejys pasakė, jog turi būti velniškai šaltų nervų žmogus, kad negriežtum danties ant tokio, kuris pašalino tris tavo žmones.

Jis taikėsi į mane, pirštas lenkėsi prie leistuko.

– Ar esi tikras, kad apkaboje yra bent vienas šovinys? – sušnibždėjau.

Jis linktelėjo.

– Paskutinis kalėdinis noras, Danai. Tik ne į veidą. Maldauju.

Mačiau, kad jis dvejoja. Paskui vėl linktelėjo. Kiek nuleido pistoleto vamzdį. Užsimerkiau. Girdėjau driokstelint. Pajutau kulkas įsmingant į mane. Dvi švino kulkas. Ten, kur paprastai yra žmogaus širdis.

20 skyrius

„Žmona padarė, – buvo sakęs jis. – Vaidinimui."

Metalinės grandelės, sunertos viena su kita. Kiek tūkstančių jų čia galėtų būti? Man atrodė, taip sakant, kad iš našlės buvau paėmęs kai ką mainais. Šarvus. Nieko keista, kad Kankynei pasirodė, jog esu išpiltas prakaito. Po švarku ir marškiniais buvau apsirengęs kaip tas prakeiktas šventasis karalius. Geležinė liemenė puikiai saugojo nuo šūvių į nugarą ir krūtinę. Blogiau buvo su šlaunimi.

Tyliai gulėdamas ir stebėdamas nublyksinčio ir pradingstančio naktyje juodo autofurgono užpakalines šviesas, jutau, kaip iš manęs plūsta kraujas. Paskui pamėginau atsikelti. Kone alpdamas vos įstengiau atsistoti ant kojų ir nuklibinkščiuoti prie „Volvo", palikto priešais bažnyčios duris. Sirenų daina artėjo sulig kiekviena sekunde. Mažiausiai vienas greitosios pagalbos automobilis policijos automobilių chore. Duobkasys bus nupiešęs vaizdelį jiems skambindamas. Gal jiems pasiseks išgelbėti mergaitę. O gal ir ne. Galbūt ir man pavyks išsigelbėti, galvojau plėšte plėšdamas „Volvo" dureles. O gal ir ne.

Svainis žmonai nemelavo, jis tikrai buvo palikęs raktelius.

Įsiropščiau vidun ir įjungiau degimą. Starteris padejavo ir užgeso. Po velnių, po velnių. Dar kartą suktelėjau raktelį. Dar garsesnė dejonė. Užsikurk gi, po paraliais! Jeigu yra prasmė gaminti automobilius tokioj sniegingoj subinės skylėj, tai jie, po galais, turi užsivesti ir spaudžiant tokiam beviltiškam šalčiui. Trinktelėjau ranka per vairą. Pamačiau mėlynus švyturėlius blikčiojant kaip šiaurės pašvaistę žiemos danguje.

Pagaliau! Spustelėjau greičio pedalą. Atleidęs sankabą čiuožiau ledu žemyn, kol spygliuotos padangos sukibo su keliu ir nuriedėjo prie bažnyčios vartų.

Pavažiavau keletą šimtų metrų žemyn vilų keliukais, o paskui apsisukau ir vėl sraigės greičiu ėmiau kilti bažnyčios link. Dar nebuvau išvažiavęs į kelią, kuriuo turėjau grįžti atgal, kai veidrodėlyje pastebėjau švyturėlius. Nuolankiai parodęs, jog traukiuosi šalin, įsukau į vienos iš vilų įvažiuojamąjį keliuką.

Pravažiavo du policijos ir vienas greitosios pagalbos automobilis. Girdėjau, kad mažiausiai vienas policijos automobilis dar pakeliui, todėl lūkuriavau. Ir suvokiau, kad esu čia buvęs anksčiau. Velniava. Kaip tik prie šito namo ir pašalinau Benjaminą Hofmaną.

Svetainės lange kabojo kalėdinė puošmena ir plastikinis vamzdelis, imituojantis žvakutės liepsną. Sniego senis kieme bylojo apie jaukų šeimos gyvenimą. Taigi berniukui pavyko jį nulipdyti. Greičiausiai bus padėjęs tėvas. Ir vanduo. Sniego senis kaip reikiant. Su vyriška skrybėle ant galvos, akmeniniu šypsniu ir pušų rankomis, tarsi norinčiomis apkabinti šitą suknistą pasaulį su visa jo velniava.

Policijos automobilis pravažiavo, o aš atbulomis išvairavau į kelią ir nuvažiavau.

Laimei, daugiau policijos automobilių nesutikau. Nė vieno, kuris būtų atkreipęs dėmesį į „Volvo“, karštligiškai besistengiantį važiuoti normaliai, nors vis dėlto – neįmanoma pasakyti kodėl – jo vairuotojas vairavo kitaip nei visi kiti Oslo gatvėse Kūčių išvakarėse.

Pastačiau automobilį už telefono būdelės, išjungiau variklį. Viena kelnių pusė ir sėdynės apmušalas buvo permirkę krauju, o aš jaučiausi taip, lyg šlaunyje tūnotų šėtono širdis, pumpuojanti juodą gyvulio kraują, aukos kraują, nelabojo kraują.

Korina persigandusi įsmeigė į mane didžiules mėlynas akis, kai atsirakinau buto duris ir siūbuodamas sustojau tarpduryje.

– Ulavai! Gerasis Dieve, kas nutiko?

– Padaryta, – atsakiau užtrenkdamas duris.

– Jis... jis miręs?

– Taip.

Kambarys pamažėl ėmė suktis. Kiek kraujo netekau? Daug. Poros litrų? Ne, buvau skaitęs, kad mes turime penkis šešis litrus kraujo, o imame svaigti tuomet, kai netenkame daugiau nei dvidešimties procentų. Ir tai būtų maždaug... po velnių. Na, šiaip ar taip, mažiau nei du.

Mačiau, kad jos krepšys tebestovi kambaryje ant grindų. Paryžiui ji buvo susipakavusi viską, ką pasiėmė iš savo vyro buto. Iš buvusio vyro. Aš aiškiai prisikroviau per daug daiktų. Toliau nei Švedija nesu buvęs. Kartu su mama tą vasarą, kai man suėjo keturiolika. Kaimyno automobiliu. Į Geteborgą. Prieš įeinant į Lisebergo pramogų parką jis manęs paklausė, ar aš nieko prieš, jeigu jis pamėgins užkariauti mano mamos širdį. Kitą dieną su mama namo grįžome traukiniu. Mama paplekšnojo man per žandą, sakydama, kad aš esąs jos riteris, vienintelis riteris visame pasaulyje. Man pasirodė, kad jos balse pasigirdo netikra gaidelė, ir aš jaučiausi suglumęs dėl viso šio nesveiko suaugusiųjų pasaulio. Bet man, kaip minėjau, trūksta muzikalumo, todėl negaliu skirti švarių tonų nuo nešvarių.

– Kas tavo kelnėms, Ulavai, ar čia... kraujas? Gerasis Dieve, juk tu sužeistas! Kas atsitiko? – Ji žvelgė tokia sumišusi ir sudirgusi stovėdama kambaryje, kad aš vos neprajukau. Atrodė įtari, beveik supykusi

ant manęs. – Kas čia? Tau atrodo linksma, kad esi pasruvęs krauju kaip kiaulė? Kur tave sužeidė?

– Tik į šlaunį.

– Tik? Jeigu pažeidė arteriją, Ulavai, greitai nukraujuosi. Nusimauk kelnes ir sėskis ant virtuvinės kėdės. – Ji nusivilko paltą, su kuriuo buvo man įėjus, ir nuėjo į vonios kambarį.

Grįžo nešina tvarsčiais, pleistrais, jodu ir visu kitu.

– Turiu susiūti žaizdą, – pasakė.

– Gerai, – tariau ir, nusukęs galvą į sieną, užsimerkiau.

Ji iškart ėmė valyti žaizdą ir stabdyti kraujavimą. Dirbdama komentavo, aiškino, kad laikinai uždės tvarstį. Kad kulka kažin kur viduje ir kad dabar nieko neįmanoma padaryti.

– Kur šito išmokai? – paklausiau.

– Ša, sėdėk ramiai, kitaip trūks siūlės.

– Esi tikra medicinos sesuo.

– Tu nesi pirmas vyriškis su kulka kūne.

– Na, žinoma, – pasakiau nuleistu tonu, lyg sutikdamas, o ne klausdamas. Juk nėra kur skubėti, mes dar turėsime laiko pasakojimams. Atsimerkiau ir pažvelgiau į jos kuodelį, jai klūpant priešais mane. Įkvėpiau jos dvelksmo. Kažkas tame dvelksme buvo kitaip, kažkas buvo atmiešęs tą malonų kvapą, kurį jaučiau, kai Korina glaudėsi prie manęs, kai ji buvo nuoga ir geidulinga, suprakaitavusi mano glėbyje.

Nestiprus, vos juntamas amoniako dvokas. Na, žinoma. Jis sklido ne nuo jos, o nuo manęs paties. Užuodžiau savo žaizdą. Aš jau buvau infekuotas ir pradėjęs pūti.

– Na štai, – ištarė ji, nukandusi siūlą.

Žvelgiau žemyn į ją. Palaidinė nuslydusi ant vieno peties, o ant kaklo – mėlynė. Anksčiau neatkreipiau į ją dėmesio, tai turėjo būti Benjamino Hofmano darbas. Norėjau jai kažką pasakyti. Kad tai nebepasikartos, kad niekas daugiau nebekels prieš ją rankos. Tačiau momentas tam buvo netinkamas. Neįtikinsi moters, kad su tavimi ji bus saugi, kol ji daigsto tave, kad tu nenukraujuotum.

Ji apvalė kraują rankšluosčiu, suvilgytu drungname vandenyje, ir apvyniojo man šlaunį tvarsčiu.

– Atrodo, tu karščiuoji, Ulavai. Turi atsigulti.

Ji nuvilko man švarką ir marškinius. Įsmeigė žvilgsnį į šarvus.

– Kas čia?

– Geležis.

Ji padėjo juos nusiimti, perbraukė pirštais mėlynes, paliktas Dano kulkų. Meiliai. Lyg apkerėta. Pabučiavo jas. O kai atsiguliau šalčio krečiamas, apkamšė mane antklode, ir aš jaučiausi kaip tąkart, mamos lovoje. Beveik nebeskaudėjo. Atrodė, jog tereikia viską paleisti, nes niekas nuo manęs nebepriklauso. Buvau laivas upėje, ir viską lėmė upė. Likimas, kryptis jau buvo duoti. Beliko kelionė, laikas

ir tai, ką tu matai ir išgyveni plaukdamas palei upės krantus. Gyvenimas paprastas tik tuomet, kai esi sunkus ligonis.

Atsidūriau sapnų karalijoje.

Ji nešė mane ant pečių, bėgo vandeniui pliuškenant jai aplink kojas. Buvo tamsu, atsidavė kanalizacija, užkrėsta žaizda, amoniaku ir kvepalais. Nuo gatvės virš mūsų girdėjosi šūviai ir riksmai, o pro skylutes kanalizacijos šulinio dangtyje skverbėsi šviesos spinduliai. Bet ji buvo nesustabdoma, drąsi ir stipri. Ganėtinai stipri, kad išgelbėtų mus abu. Ji žinojo kelią iš čia, nes buvo buvusi čia anksčiau. Taip klostėsi istorija. Ji stabtelėjo vamzdynams išsišakojus, nukėlė mane, pasakiusi, kad turinti pasidairyti, kad netrukus sugrįšianti atgal. Gulėjau ant nugaros, girdėjau aplink mane šmirinėjant žiurkes ir žvelgiau į mėnulį pro šulinio grotas. Lašai viršuje, tvirtai prikibę prie grotų raizginio, sūpavosi, žvilgėjo mėnulio šviesoje. Raudoni, ryškūs, stambūs lašai. Jie atkibo, nušvilpė apačion į mane. Pataikė man į krūtinę. Kiaurai pervėrė šarvus ir nukrito tiesiai ten, kur buvo širdis. Šilti, šalti. Šilti, šalti. Kvapas...

Atsimerkiau.

Ištariau jos vardą. Niekas neatsiliepė.

– Korina...

Atsisėdau lovoje. Šlaunyje tvinksėjo ir plėšė. Vargais negalais nuleidau koją nuo lovos krašto

ir įjungiau šviesą. Krūptelėjau. Šlaunis buvo tiek ištinusi, kad net gąsdino. Atrodė, jog žaizda tebekraujuoja, bet visas kraujas susikaupęs po oda ir tvarsčiais.

Mėnulio šviesoje mačiau jos krepšį ant kambario grindų. Tačiau jos palto ant kėdės nebuvo. Atsistojau ant kojų ir nušlubčiojau iki suolelio virtuvėje. Ištraukiau stalčiuką, pakėliau įrankių dėžę.

Užrašai tebegulėjo voke nepaliesti.

Pasiėmiau voką ir nusinešiau prie lango. Termometras už lango rodė, kad temperatūra tebekrinta.

Pažvelgiau žemyn.

Ji čia. Išėjusi pasivaikščioti.

Stovėjo telefono būdelėje, palinkusi į gatvės pusę, prie ausies prispaudusi ragelį.

Pamojau jai, nors ir žinojau, kad ji manęs nemato.

Prakeikimas, kaip skauda šlaunį.

Ji padėjo ragelį. Žengiau žingsnį tolyn nuo lango, kad nestovėčiau šviesoje. Ji išėjo iš telefono būdelės, ir aš galėjau matyti, kaip ji pakelia akis aukštyn į mane. Stovėjau nejudėdamas, ji taip pat. Ore skraidžiojo keletas sniego dribsnių. Ji ėmė eiti. Keldama kojas tiesia kulkšnimi, antrą koją statydama prie pat pirmosios. Kaip šokėja ant lyno. Perėjo gatvę mano pusėn. Sniege mačiau pėdas. Katės pėdas. Užpakalinės pėdos statomos į priekinių vietą. Įkypoje gatvės žibintų šviesoje pėdų kraštai metė menkutį šešėlį. Mažut mažutėlį. Mažytį...

Kai ji įslinko į butą, vėl gulėjau lovoje užmerkęs akis.

Ji nusivilko paltą. Tikėjausi, kad nusimes drabužius ir šmurkštelės į lovą pas mane. Akimirkai priglus. Tik tiek. Smulkios monetos irgi pinigas. Mat jau žinojau, kad ji manęs nepakels ir neneš kanalizacijos vamzdynais. Ir negelbės. Ir mes nebeskrisime į Paryžių.

Užuot atsigulusi į lovą, ji atsisėdo ant kėdės tamsoje.

Ji buvo budri. Laukė.

– Ar greit jis ateis? – paklausiau.

Pamačiau ją šoktelint nuo kėdės.

– Tu pabudęs?

Pakartojau klausimą.

– Apie ką kalbi, Ulavai?

– Apie Žvejį.

– Tu karščiuoji. Pasistenk pamiegoti.

– Juk skambinai jam iš telefono būdelės.

– Ulavai...

– Tik noriu žinoti, kiek turiu laiko.

Ji sėdėjo palenkusi galvą į priekį taip, kad veidas liktų šešėlyje. Kai vėl prašneko, kalbėjo kitokiu, tarsi nauju balsu. Griežtesniu. Ir vis dėlto mano ausims tonai skambėjo gryniau.

– Apie dvidešimt minučių.

– Puiku.

– Kaip tu sužinojai?

– Amoniakas. Raja.

– Kas?

– Amoniako kvapas įsigeria į odą, jeigu buvai prie rajos, ypač prieš baigiant žuvį išdoroti. Kažkur rašyta, jog taip yra dėl to, kad rajos mėsoje kaupiasi šlapimo rūgštis, kaip ir ryklių. Bet ką gi aš apie tai išmanau?

Korina pažvelgė į mane vos šyptelėdama.

– Suprantu.

Nauja pauzė.

– Ulavai...

– Ką?

– Tai ne...

– Asmeniška?

– Tikrai taip.

Pajutau dygsnius plyštant. Nuo uždegimo ir pūlių pasklido smarvė. Uždėjau ranką ant šlaunies. Tvarsčiai permirkę. O spaudimas tebėra stiprus, viskas veržiasi lauk.

– Tai kas tuomet? – paklausiau.

Ji atsiduso.

– Ar tai svarbu?

– Aš mėgstu pasakojimus, – tariau. – Turiu tam dvidešimt minučių.

– Visa tai ne apie tave, o apie mane.

– Ir kas gi ten apie tave?

– Taip. Kas gi ten apie mane?

– Danielius Hofmanas pasmerktas mirti. Juk žinojai, tiesa? Kad Benjaminas Hofmanas turėjo viską perimti.

Ji gūžtelėjo pečiais.

– Vadinasi, viską apie mane žinai.

– Esi žmogus, kuris be jokios sąžinės graužaties apgaudinėja tuos, kuriuos turi apgauti, kad gautų pinigų ir valdžią?

Korina staigiai atsikėlė nuo kėdės, priėjo prie lango. Pažvelgė žemyn į gatvę. Prisidegė cigaretę.

– Išskyrus sąžinės graužatį, visa kita yra tiesa.

Aš klausiausi. Buvo tylu. Man toptelėjo, kad jau vidurnaktis, kad prasidėjo Kūčios.

– Ar jam tik paskambinai? – pasidomėjau.

– Buvau nuėjusi į jo parduotuvę.

– Ir jis tave priėmė?

Lango fone mačiau atkištų jos lūpų siluetą jai išpučiant dūmus.

– Jis vyras. Kaip ir visi kiti vyrai.

Mąsčiau apie šešėlius už apšerkšnijusio stiklo. Apie mėlynę jai ant kaklo. Ji šviežia. Kokiam reikia būti aklam? Smūgiai. Priklausomybė. Pažeminimas. Tai šito jai norėjosi.

– Žvejys – vedęs vyriškis. Ką jis tau galėjo pasiūlyti?

Ji gūžtelėjo pečiais.

– Nieko. Šiuo metu. Bet jis dar pasiūlys.

Ji teisi. Viską nugali grožis.

– Vadinasi, man grįžus namo buvai priblokšta ne to, kad esu sužeistas, o to, kad likau gyvas?

– Dėl abiejų dalykų. Nemanyk, kad tau visiškai nieko nejaučiu, Ulavai. Tu puikus meilužis. – Ji sukikeno. – Iš pradžių maniau, kad tu to neturi.

– Ir ko gi?

Ji tik šyptelėjo. Godžiai traukdama cigaretės dūmą. Žarijos sužėrėjo prietemoje palei langą. O aš pagalvojau, kad jeigu kas nors iš apačios dabar pakėlė akis aukštyn, tai pamanė, kad čia plastikinė žvakutė, imituojanti namų jaukumą, šeimos laimę ir Kalėdų dvasią. Ir greičiausiai pamanė, kad ten viršuje anie turi viską, ko galėčiau trokšti pats. Kad jie gyvena tokį gyvenimą, kokį žmogus iš tiesų norėtų gyventi. Nežinau. Tik norėjau taip galvoti.

– Ko gi aš neturiu? – pakartojau.

– Be abejonės, valdovo instinkto. Mano karaliau.

– Mano karaliau?

– Taip. – Ji nusijuokė. – Pamaniau, kad tada turėjau tave akimirkai sustabdyti.

– Apie ką kalbi?

– Apie šitai, – tarė ji, nutempdama palaidinę nuo peties ir rodydama į mėlynę.

– Tai ne mano darbas.

Jos cigaretė pusiau nukaro burnoje, ji nepatikliai spoksojo į mane.

– *Ne tavo?* Tai manai, jog pati šitai pasidariau?

– Tai ne aš, sakau tau!

Ji švelniai susijuokė.

– Nurimk, Ulavai, nėra ko čia gėdytis.

– Aš nemušu moterų!

– Ne, tave sunkiau įkalbėti, tiesa. Bet dusinti tu mėgsti. Kai tave priverčiau, tu *rimtai* pamėgai.

– Ne! – Užsikimšau ausis rankomis. Mačiau jos lūpas krutant, tačiau nieko negirdėjau. Nebuvo ko klausytis. Juk istorija klostėsi ne šitaip. Niekada tokia nebuvo.

Tačiau jos burna ir toliau keitė formas. Lyg aktinija, apie kurią sykį mokiausi, turinti burną lyg užpakalį ir atvirkščiai. Kodėl ji šneka, ko ji nori? Ko jie visi nori? Dabar buvau kurčnebylis, nebeturėjau aparato, priimančio garso bangas, kurias jie, normalūs žmonės, nenutrūkstamai siuntė, bangas, kurios pasklido viršum koralinio rifo ir dingo. Spoksojau į pasaulį, kuris neturėjo prasmės, kuriame nebuvo darnos, tiesiog visi desperatiškai gyveno jiems duotą gyvenimą, instinktyviai tenkindami nesveikas aistras, tapdami bejausmiai nuo pykčio iš vienatvės ir kovos su mirtimi, prasidedančios tuomet, kai tik suvokiame, jog esame mirtingi. Supratau, ką ji turėjo galvoje. Ar. Tai. Viskas?

Susiradau kelnes po kėde šalia lovos, apsimoviau. Viena klešnė buvo pastirusi nuo kraujo ir pūlių.

Atsistūmiau nuo lovos vilkdamas vieną koją paskui save grindimis.

Korina nė negrįžtelėjo.

Pasilenkiau virš batų, mane supykino, bet į juos įsispyriau. Paltas. Su pasu ir bilietais į Paryžių vidinėje kišenėje.

– Toli nenueisi, – ištarė ji.

„Volvo“ rakteliai kelnių kišenėje.

– Pažvelk į save, žaizda atsivėrė.

Atidariau duris ir išėjau į laiptinę. Įsikibau į turėklus ir remdamasis abiem dilbiais leidausi žemyn, mąstydamas apie ištvirkusį voro patinėlį, kuris kiek per vėlai suprato, kad vizito laikas baigiasi.

Kai išėjau į lauką, batas jau žliugsėjo nuo kraujo.

Susiradau automobilį. Policijos sirenos. Jos iki šiol nenutilo. It vilkų staugsmas tolumoje tarp snieguotų viršukalnių, juosiančių Oslą. Čia stiprėjantis, čia mąžtantis, užuodus kraują.

Šįkart „Volvo“ iškart užsivedė.

Žinojau, kur važiuosiu, tačiau gatvės tarytum prarado formą ir kryptį, tapo minkštais plūduriuojančiais medūzos čiuptuvais, tarp kurių man teko sukinėtis, kad galėčiau išvažiuoti. Buvo sunku susivokti šiame guminiame mieste be jokios tvarkos. Pamačiau raudoną šviesą ir sustojau. Mėginau susigaudyti. Matyt, snūstelėjau, nes staiga pašokau nuo kito automobilio, signalizuojančio už manęs, garso

ir pamačiau žalią šviesą. Spustelėjau greičio pedalą. Kur aš, ar vis dar Osle?

Mano motina niekada neužsiminė apie tėvo nužudymą. Tarytum nieko nebūtų nutikę. Aš tuo džiaugiausi. Tačiau sykį, po ketverto ar penketo metų mums sėdint prie stalo virtuvėje, staiga paklausė:

– Kaip manai, kada jis grįš?

– Kas?

– Tavo tėvas. – Ji stikliniu žvilgsniu žvelgė į vieną tašką. – Jis jau seniai išvykęs. Kažin kur jis šįkart taip ilgai užtruko?

– Jis negrįš, mama.

– Žinoma, kad sugrįš. Jis visuomet grįžta. – Ji vėl pakėlė taurę. – Žinai, aš jam patinku. Ir tu taip pat.

– Mama, tu pati padėjai jį nešti...

Ji su trenksmu pastatė taurę ant stalo, per kraštą ištiško truputis džino.

– Taigi, – tarė nė nešnirpštelėjusi, įbedusi akis į mane. – Tik negailestingas žmogus galėjo jį iš manęs atimti, sutinki?

Ji nubraukė ranka išsiliejusį ant staltiesės alkoholį ir ėmė trinti tą vietą, lyg ketintų ištrinti kažką iš atminties. Nežinojau, ką turėčiau jai sakyti. Ji susikūrė savo istoriją. O aš savąją. Nevertėjo nardyti po kalnų ežerėlį prie Nitedalio, kad įsitikintume, kurio iš mūsų versija tikresnė. Todėl nieko nepasakiau.

Tačiau neabejotinas faktas, kad ji galėjo mylėti vyrą, kuris su ja šitaip elgėsi, man paaiškino apie meilę vieną dalyką.

Ir vis dėlto ne.

Tikrai ne.

Nieko man apie ją nepaaiškino.

Apie tėvą daugiau niekada nesikalbėjome.

Pasukau, kur akys veda, važiavau kiek įmanydamas arčiau kelkraščio. Tačiau atrodė, lyg pats kelias mėgintų mane išbrukti, pakrypdamas taip, kad automobilis slysdamas galėtų trenktis į namų sienas ar į priešpriešiais atvažiuojančius automobilius, dingstančius už manęs su garso signalais, silpnėjančiais it pavargusi ryla.

Pasukau į dešinę. Įvažiavau į ramesnes gatveles. Mažiau šviesos. Mažiau eismo. Ėmė leistis tamsa. Visiškai sutemo.

Matyt, praradau sąmonę ir išvažiavau iš kelio. Ne per greit, trenkiausi galva į priekinį stiklą, tačiau žymių neliko – nei ant stiklo, nei ant kaktos. O žibinto stulpas, į kurį įsirėžė radiatorius, nė nepalinko. Tačiau variklis užgeso. Pasukiojau raktelį pirmyn atgal, tačiau jis tik tyliai suunkštė. Atidariau dureles ir išsiropščiau lauk. Atsiguliau ant kelių, pasirėmęs alkūnėmis kaip besimeldžiantis musulmonas, ką tik iškritusiam sniegui deginant delnus. Suglaudžiau rankas, mėgindamas pasemti puraus it

pudra sniego. Bet taip jau visuomet yra su tuo puriu sniegu. Jis baltas ir gražus, tačiau sunku ką nors iš jo nulipdyti. Jis daug žadantis, bet galų gale įsiunti bemėgindamas jį suspausti, nes jis vis tiek subyra tarp pirštų. Apsidairiau aplinkui ir pamačiau, kur atvažiavęs.

Nuo automobilio nuklibinkščiavau prie lango. Priglaudžiau veidą prie stiklo, gražaus ir šalto, lyginant su mano degančia kakta. Viduje pusiau apšviestos matėsi lentynos ir darbuotojų prekystaliai. Aš per vėlai atvažiavau, parduotuvė uždaryta. Žinoma, kad uždaryta, juk jau vidurnaktis. Ant durų kabojo lapelis su užrašu, jog užsidarė dar anksčiau nei paprastai: „Inventorizacija, gruodžio 23 d. dirbsime iki 17.00."

Inventorizacija. Atėjo laikas ir jai.

Kampe, šalia prekių vežimėlių eilės stovėjo eglutė, prasta ir maža. Ir vis dėlto tituluota – kalėdinė.

Nežinau, kodėl čia atvažiavau. Galėjau važiuoti į pensionatą, ten apsistoti. Per gatvę nuo to, kurį pašalinome. Ir tos, kuri pašalino mane. Niekas nesugalvotų manęs ten ieškoti. Pinigų teturėjau užsimokėti už dvi nakvynes. Rytoj galėčiau paskambinti Žvejui ir paprašyti, kad likusi suma būtų pervesta į mano banko sąskaitą.

Išgirdau pats save nusijuokiant.

Pajutau skruostu riedant šiltą ašarą, pamačiau ją krintant, skverbiantis į šviežią sniegą.

Ir dar vieną. Bepradingstant.

Dirstelėjau į savo kelį. Kraujas smelkėsi pro kelnes ir sruvo žemyn it kokios atliekos, ir gulė ant sniego lipnia plėvele lyg kiaušinio baltymas. Norėjau, kad jis išnyktų. Ištirptų ir dingtų tarsi ašaros. Bet tebemačiau jį – raudoną ir virpų. Jutau, kaip prakaitu permirkę mano plaukai prilimpa prie lango stiklo. Gal dabar ir per vėlu apie tai užsiminti, jeigu to dar nesu sakęs, tai esu blondinas, ilgais, bet plonokais plaukais, su barzda, vidutinio ūgio ir mėlynų akių. Maždaug taip atrodau. Kai tenka ką nors pašalinti, plaukai ir barzda iš dalies tampa privalumu, mat atsiradus per daug liudytojų turi galimybę greitai pakeisti išvaizdą. Bet dabar jutau, kad toji galimybė greitai pasikeisti netrukus prišals prie lango, įleis šaknis kaip koks gyvis suknistame koraliniame rife, neduodančiame man ramybės. Kaip tik taip. Norėjau susilieti su šiuo stiklu, tapti juo kaip *Žvėrių karalystės* penktame tome „Jūroje“, kur bestuburiai duobagyviai tampa koraliniu rifu, ant kurio gyvena. O iš ryto galėsiu pamatyti Mariją, visą dieną galėsiu ją stebėti jos nematomas. Šnibždėti jai žodžius, kokius panorėsiu. Išrėkti juos, išdainuoti. Dingti – tai buvo vienintelis dalykas, kurio dabar norėjosi, galbūt vienintelis dalykas, kurio kada nors *troškau*. Pradingti kaip mama, kuri nemačiomis gėrė gryną alkoholį. Pylėsi vidun, kol jis ją

sugraužė. Kur ji dabar? Nebeprisimenu. Kurį laiką to nebeprisimenu. Keista, juk prisimenu tėvą, bet kur toji, kuri suteikė man gyvybę ir palaikė mano gyvastį? Ar iš tiesų mirusi ir palaidota Riso parapijos kapinaitėse? Ar vis dar kažkur yra? Aš tai žinojau, ir tai tebuvo atminties klausimas.

Užsimerkiau ir priglaudžiau galvą prie lango. Visiškai atsipalaidavau. Buvau toks pavargęs. Greitai visa tai prisiminsiu. Greit...

Atėjo tamsa. Tamsut tamsutėlė. Ji išskleidė savo milžinišką juodą apsiaustą ir prisiartinusi mane apglėbė.

Buvo taip tylu, kad silpną spragtelėjimą išgirdau taip aiškiai, tarsi durys būtų šalia manęs. Paskui išgirdau artėjant žingsnius, pažįstamus šlubčiojančius žingsnius. Vis dar buvau užsimerkęs. Žingsniai sustojo.

– Ulavai.

Neatsakiau.

Ji priėjo arčiau. Pajutau delną virš alkūnės.

– Ką. Tu. Čia. Darai.

Atsimerkiau. Žvelgiau į stiklą ir mačiau veidrodinį jos, stovinčios už manęs, atspindį.

Prasižiojau, bet neįstengiau prabilti.

– Tu. Kraujuoji.

Aš linktelėjau. Iš kur ji atsirado čia vidury nakties?

Žinoma.

Inventorizacija.

– Tavo. Automobilis.

Prasižiojau norėdamas sakyti „taip“, tačiau iš burnos neištrūko joks garsas.

Ji linktelėjo lyg supratusi, pakėlė mano ranką ir užsidėjo ją sau ant pečių.

– Eime.

Klibinkščiavau prie automobilio remdamasis į ją, Mariją. Keisčiausia buvo tai, kad nesigirdėjo jos šlubčiojimo, lyg ji nebešlubuotų. Ji pasodino mane į keleivio vietą ir apėjusi automobilį pasiekė vairuotojo vietą, kurios durelės tebebuvo atviros. Marija pasilenkė virš manęs ir nuplėšė kelnes nuo šlaunies. Jos perplyšo be jokio garso. Iš savo rankinės ji išsitraukė mineralinio vandens buteliuką ir atsukusi dangtelį užpylė ant šlaunies.

– Kulka?

Palinksėjau nudelbęs akis žemyn. Jau nebeskaudėjo, tačiau kulkos skylė žiojėjo it šlapia dūstančios žuvies burna. Marija nusitraukė šaliką ir paprašė manęs kilstelėti šlaunį. Tada ją stipriai juo apmuturiavo.

– Laikyk. Pirštus. Čia. Ir. Stipriai. Spausk. Žaizdą.

Marija pasuko raktelį spynelėje. Automobilis užsivedė lengvai, draugiškai suurgzdamas. Ji įjungė

atbulinę pavarą ir nuvairavo atbulomis nuo žibinto stulpo. Įsuko į kelią ir nuvažiavo.

– Mano. Dėdė. Yra. Chirurgas. Marselis. Mirjelis.

Mirjelis. Tokia buvo jos narkomano pavardė. Kaipgi juodu galėjo turėti dėdę vienoda...

– Ne. Į. Ligoninę. – Ji pažvelgė į mane. – Pas. Mane.

Atrėmiau galvą į sėdynės atlošą. Ji šnekėjo ne kaip kurčnebylė. Keistai ir su pertrūkiais, tačiau ne taip, kaip žmogus, negalintis kalbėti, veikiau kaip...

– Prancūziškai, – kalbėjo ji toliau. – Atsiprašau. Bet. Aš. Nemėgstu. Kalbėti. Norvegiškai. – Nusijuokė. – Aš. Mieliau. Rašau. Visuomet. Tai. Dariau. Vaikystėje. Vien. Skaitydavau. Ar. Tu. Mėgsti. Skaityti. Ulavai.

Sutiktas policijos automobilis pravažiavo pro mus su lėtai ant viršaus besisukančiais švyturėliais. Veidrodėlyje pastebėjau jį pradingstant. Jeigu jis žvalgėsi „Volvo“, tuomet neatkreipė dėmesio. Greičiausiai ieško ko nors kito.

Jos brolis. Narkomanas – tai jos brolis, ne mylimasis. Galbūt jaunėlis brolis, todėl ji ir buvo pasiruošusi viską dėl jo aukoti. Bet kodėl gi jų dėdė chirurgas tąkart negalėjo jiems padėti, kodėl jai reikėjo... Užteks apie tai. Vėliau norėčiau sužinoti likusią istorijos dalį ir išsiaiškinti ryšį. Dabar ji buvo įjungusi automobilio šildymą, o nuo šilumos

aš tapau toks mieguistas, todėl turėjau susikaupti, kad visiškai neatsijungčiau.

– Aš. Manau. Kad. Tu. Skaitai. Ulavai. Nes. Esi. Lyg. Poetas. Viskas. Taip. Gražu. Ką. Tu. Sakai. Kai. Esame. Po. Žeme.

Po žeme?

Mano akys markstėsi, kol galiausiai supratau. Metro traukinyje. Ji girdėjo viską, ką jai sakiau.

Visomis tomis popietėmis metro traukinyje, kai kalbėdavau, manydamas, kad ji kurčia, ji tik stovėdavo ir leisdavo man kalbėti. Diena po dienos, apsimesdama, kad manęs negirdi ir nemato. Tarsi tai būtų žaidimas. Štai kodėl parduotuvėje ji norėjo paimti mane už rankos. Ji tarėsi žinanti, kad ją myliu. Ir toji saldainių dėžutė esanti ženklas, kad esu pasiruošęs pagaliau žengti žingsnelį iš fantazijos į tikrovę. Ar viskas tikrai šitaip? Ar galėjau išties būti toks aklas, kad įsivaizduočiau, jog ji kurčnebylė? O gal mačiau tai visą laiką, tik nepripažinau to, ką iš tiesų žinojau?

Ar gali būti taip, kad visą tą laiką ėjau link Marijos Mirjel?

– Dėdė. Tikrai. Gali. Ateiti. Šįvakar. Ir. Jeigu. Tu. Nieko. Prieš. Paruošim. Prancūziškas. Kūčias. Rytoj. Žąsį. Kiek. Vėliau. Po. Kalėdinių. Mišių.

Įkišau ranką į vidinę kišenę, susiradau voką. Vis dar užmerkęs akis atkišau jai. Pajutau, kad ji paėmė jį, pavažiavo į šalį ir sustojo. Buvau toks pavargęs, toks pavargęs.

Ji ėmė skaityti.

Skaityti žodžius, iškraujuotus popieriuje, kurį draskiau į skutelius ir vėl dėliojau, kad tinkamoms raidėms rasčiau tinkamą vietą.

Neatrodė, kad jos negyvos. Atvirkščiai, atrodė itin gyvybingos. Ir tikros. Tokios tikros, kad *aš tave myliu* nuskambėjo kaip vienintelis dalykas, kurį būtų galima pasakyti. Tokios gyvos, kad visi, kurie girdėjo tuos žodžius, galėjo įsivaizduoti jį, vyriškį, rašantį apie merginą, pas kurią jis ėjo kasdien. Apie merginą, sėdinčią bakalėjos krautuvėje, tą, kurią jis mylėjo, nors būtų norėjęs nemylėti, nes jis nenorėjo mylėti tokios pačios kaip ir jis, netobulos, su defektais ir ydomis. Jos, pasiaukojančios, patetiškos meilės vergės, nuolankiai skaitančios iš lūpų, bet niekada nekalbančios, kuri pakluso ir gavo atpildą. Ir vis dėlto jis neįstengė jos nemylėti. Ji buvo viskas, ko jis būtų troškęs neturėti. Ji buvo jo paties pažeminimas. Ir tai, kas buvo geriausia, žmogiškiausia ir gražiausia.

„Aš nedaug teišmanau, Marija. Iš tiesų tai tik du dalykus. Pirmiausia, nežinau, kaip galėčiau tokią merginą kaip tu padaryti laimingą, nes esu tas, kuris pasaulį griauna, o ne tas, kuris kuria. O antra yra tai, kad žinau, jog myliu tave, Marija. Todėl taip ir neatėjau pas tave vakarienės. Ulavas."

Girdėjau verksmą jos balse jai skaitant paskutinius sakinius.

Sėdėjome tyloje, nuščiuvo ir policijos automobilių sirenos. Ji šnirpščiojo. Tuomet prašneko.

– Tu. Padarei. Mane. Laimingą. Dabar. Ulavai. Ir. To. Užtenka. Argi. Nesupranti.

Linktelėjau ir giliai įkvėpiau. Dabar galiu mirti, mama, pamaniau. Nes man nebereikia kurti. Nieko geresnio už šį pasakojimą sukurti nebeįstengsiu.

21 skyrius

Nepaisant žvarbių šalčių, visą naktį snigo, ir pirmiesiems pabudusiems rytui brėkštant ir išėjusiems į Oslą pasižvalgyti miestas pasirodė apsigaubęs šiltutėle balta sniego antklode. Automobiliai lėtai važiavo sniege įspaustomis vėžėmis, o žmonės šypsodamiesi šaligatviuose atsargiai apeidavo ledo luitus, nes visiems tai buvo nuostabus metas, Kūčių vakaras, ramybės ir susikaupimo šventė.

Radijo pranešimuose kalbėta apie šalčio rekordą ir dar šaltesnius laikus, Jungo aikštės žuvies krautuvėje buvo pakuojami paskutiniai menkės kilogramai, o skambanti norvegiška keistoka dainos „Laimingų šventų Kalėdų" melodija, nepaisant blogų naujienų, džiugino ir kėlė juoką.

Šalia Riso bažnyčios vis dar stovėjo policijos kordonas, o viduje kunigas tebediskutavo su policininkais, kaip jiems dirbti, kai popietę žmonės plūstelės į Mišias.

Centrinėje ligoninėje Oslo centre chirurgas atsitraukė nuo operacinėje gulinčios mergaitės, išėjo į koridorių, nusimovė pirštines ir nuėjo tiesiai prie dviejų ten sėdinčių moterų. Atrodė, kad iš baimės

apmirusiuose jų veiduose širdgėla nesumažėjo, ir jis prisiminė pamiršęs nusiimti marlinę kaukę, kad jos galėtų matyti jo šypseną.

Išėjusi iš metro, Marija Mirjel lipo kalva aukštyn link bakalėjos prekių parduotuvės. Šiandien laukia trumpa darbo diena, antrą valandą krautuvė užsidarys. Juk šiandien Kūčios. Kūčių vakaras!

Mintyse ji niūniavo dainą. Niūniavo apie tai, kad šiandien ir vėl turėtų jį pamatyti. Ji *žinojo* šiandien jį pamatysianti. Žinojo nuo tada, kai jis atėjo ir ištraukė ją iš... iš ten, apie ką ji daugiau nebenori galvoti. Jo mielos mėlynos akys, žvelgiančios pro ilgus šviesius plaukus. Tiesios siauros lūpos vešlioje barzdoje. Ir jo rankos. Į jas ji žiūrėjo daugiausia. Daugiau už visus kitus žmones, ir tai atrodė natūralu. Vyriškio rankos, tačiau tvarkingos. Kiek didokos ir keturkampės. Tokias skulptorius vaizduoja darbininko rankas. Ji įsivaizdavo, kad šios rankos galėtų ją glausti, laikyti, glamonėti ir guosti. O josios rankos – jį. Retsykiais ji pajusdavo baimę dėl savo pačios meilės jėgos. Tai tarsi kokia beprasiveržianti užtvanka, ir ji žinojo, kad tarp išmaudymo meilėje ir nuskandinimo joje tėra itin menka riba. Bet kaip tik šito dabar ji bijojo mažiausiai. Mat atrodė, kad jis yra pasiruošęs priimti, ne tik duoti.

Ji įžiūrėjo, kad prie parduotuvės susirinkę žmonių. Ir policijos automobilis. Ar buvo įsilaužta?

Ne, atrodo, tik susidūrimas. Automobilis, priekiu įsirėžęs į žibinto stulpą.

Kai ji priėjo arčiau, atkreipė dėmesį, kad žmonės labiau susidomėję langu nei automobiliu, vadinasi, greičiausiai vis dėlto įsilaužta. Vienas policininkas atsiskyrė nuo minios, patraukė prie policijos automobilio ir išsiėmė radijo mikrofoną, norėdamas padaryti pranešimą. Ji skaitė jam iš lūpų: „miręs“, „šautinės žaizdos“ ir „kaip tik tas „Volvo“.

Tada kitas policininkas mostelėjo žmonėms, liepdamas pasitraukti, o jiems pasislinkus ji pamatė figūrą. Iš pradžių jai pasirodė, kad tai sniego senis. Tačiau paskui suvokė, kad tai apsnigtas žmogus, kuris stovi palinkęs prie lango. Ilgi šviesūs jo plaukai ir vešli barzda buvo prišalę prie lango stiklo ir jį laikė. Kad ir nenoromis, ji vis dėlto priėjo arčiau. Policininkas kažką jai pasakė, o ji parodė į savo ausis ir burną. Tada ji parodė į parduotuvę ir padavė jiems darbuotojo pažymėjimą su pavarde. Vis pagalvodavusi, kad jai reikėtų susigrąžinti Marijos Olsen pavardę. Tačiau pamąstydavusi ir apie tai, kad vienintelis jai likęs dalykas, be pigaus žiedo ir skolos už narkotikus, tai prancūziška pavardė, skambanti šiek tiek įdomiau nei Olsen.

Policininkas linktelėjo ir parodė, kad ji galinti atidaryti parduotuvę, tačiau ji tebestovėjo.

Kalėdų giesmė jos viduje nuščiuvo.

Ji spoksojo į jį. Atrodė, tarytum jo oda būtų apsitraukusi plonu ledo sluoksniu, o po juo raizgytųsi plonos mėlynos kraujagyslės. It sniego senis, prisisunkęs kraujo. Po sušalusiomis blakstienomis sustingusių jo akių žvilgsnis buvo nukreiptas į parduotuvę, į tą vietą, kur ji greitai sėdės. Sėdės ir kasos aparatu muš prekių kainas. Šypsosis pirkėjams, mėgins įsivaizduoti, kas jie, kokie jų gyvenimai. O vėliau, vakare, valgys jo dovanotus šokoladinius saldainius.

Policininkas įkišo ranką į jo kišenę, ištraukė piniginę, ją atvertė, išėmė žalią vairuotojo pažymėjimą. Tačiau ne į tai nukrypo Marijos žvilgsnis. Ji žvelgė į geltoną voką, iškritusį ant sniego policininkui iš kišenės betraukiant piniginę. Raidės ant voko buvo parašytos puošniomis, gražiomis raidėmis, beveik moteriška rašysena.

Marijai.

Policininkas su vairuotojo pažymėjimu nuskubėjo prie automobilio. Marija pasilenkė, pakėlė voką. Įsikišo į kišenę. Rodos, niekas to nepastebėjo. Ji nužvelgė vietą, kurioje jis ką tik gulėjo. Ant sniego ir kraujo. Tokio balto. Ir tokio raudono. Neįprastai gražaus. It karaliaus drabužis.

Jo Nesbø
Kraujas ant sniego

Iš norvegų kalbos vertė
Alvyda Gaivenienė

Redaktorė
Diana Bučiūtė

Maketuotoja
Eglė Jurkūnaitė

Viršelio dailininkas
Zigmantas Butautis

Tiražas 4 500 egz.
Išleido UAB „Baltų lankų" leidyba
Gedimino pr. 28, LT-01104 Vilnius
leidykla@baltoslankos.lt
www.baltoslankos.lt

Spausdino UAB „Spindulio spaustuvė"
B. Brazdžionio g. 23, LT-48184 Kaunas

Ulavo meilė gali būti tokia pat stipri, kaip ir gebėjimas žudyti. Vis dėlto jis visada vienišas, nes jo profesija – baudėjas. Kai gyvenimui užsidirbi bausdamas, sunku su kuo nors užmegzti artimą ryšį. Tačiau, regis, pagaliau jis sutiko savo svajonių moterį. Tik yra dvi problemos: ji – jo boso žmona, o Ulavą ką tik nusamdė ją nužudyti.

Naujausias pasauliniu mastu pripažinto Hario Hūlės knygų ciklo autoriaus Jo Nesbø darbas – greito veiksmo, glaustas ir lyriškai tamsus trileris, kurio centre – rankas susitepęs, bet nuoširdus antiherojus, samdomas žudikas, ramiai besileidžiantis į meditacinius apmąstymus apie meilę ir mirtį.

Neginčijamai skandinaviško trilerio karalius... Mums jau tapo įprasta, kad Nesbø trileriai didelės apimties, juose daug staigių siužeto vingių, žiaurios prievartos, o štai minimalistinis ir trumpas tarsi poezija Kraujas ant sniego *– visiška priešingybė ankstesniems autoriaus romanams.<...>*
THE TIMES

Puikus romanas... Kraujas ant sniego *turi vyriško romantizmo, kurį randame, pavyzdžiui, filmuose apie mafiją... Tai vienas iš „tų" elementų, kurie šį romaną paverčia tikrai gera literatūra.*
DAGBLADET (NORWAY)

Kraujas ant sniego *– asmeninis Nesbø „bulvarinis skaitalas" dviem prasmėmis. Tai ir duoklė kietai sukaltam aštuntojo dešimtmečio pasakojimo stiliui, ir kartu paralelės su Quentino Tarantino filmais.<...>*
DAGSAVISEN (NORWAY)

Jo Nesbø (Ju Nesbio, gim. 1960) – vienas geriausių šių laikų kriminalinių romanų rašytojų pasaulyje. Milžinišką sėkmę ne tik gimtojoje Norvegijoje, bet ir daugelyje užsienio šalių, tarp jų ir Lietuvoje, jam pelnė kultinis knygų ciklas apie Harį Hūlę. Autorius apdovanotas gausybe literatūros premijų, jo knygos ne kartą buvo patekusios į tarptautinių bestselerių sąrašus. Pagal Jo Nesbø romaną *Galvų medžiotojai* 2011 m. sukurtas to paties pavadinimo kino filmas.

ISBN 978-9955-23-860-7

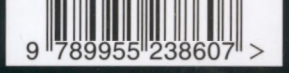

www.baltoslankos.lt